

SPECJALNIE DLA ECHA TYGODNIA

z prezydentem Raczyńskim rozmawia Radek Sikorski

ECHO TYGODNIA

ECHO
WEEKLY

57

Niecenzurowany magazyn dla każdego
Toronto 10.11.1983

CENA \$1

GŁODÓWKA W TORONTO

WYPUŚĆCIE NASZE ŻONY I DZIECI

Jeszcze nie do wszystkich dotarł numer 56 Echa z listem do konsula PRL, napisanym przez rozłączonych z rodzinami, gdy zapadła decyzja głodówki. List kończył się słowami: W razie nieotrzymania pozytywnej odpowiedzi do dnia 4 listopada będziemy się zwracać do rządu Kanady o interwencję w naszej sprawie oraz wykorzystamy wszelkie możliwe drogi do osiągnięcia naszego celu, tj. połączenia się z rodzinami.

Pod spodem widniały podpisy dziewięciu mężczyzn. Większość marynarzy, których zejście ze statku w okresie stanu wojennego w Polsce narobiło wiele sensacji w środkach masowego przekazu. Marynarze ze zmilitaryzowanej jed-

Sądny dzień w sklepach PRZYWRÓCONO KARTKI NA MASŁO I TŁUSZCZE

Władza ludowa przemasza za to, że przez ostatnich kilka miesięcy, przy wykorzystaniu wszelkich dostępnych jej środków masowego przekazywania, oszukiwała społeczeństwo, podając informacje o ciągłej i systematycznej poprawie zaopatrzenia rynku w żywność. Tę jeszcze nie było. Rząd PRL wyraził ubolewanie, że usłużne i całkowicie mu podległe gazety, radio i telewizja systematycznie usiłowały przekonać ludzi, że jest lepiej, że zniesienie kartek na masło, tłuszcze zwierzęce i margarynę jest pierwszym konkretnym krokiem władz stanu wojennego, ułatwiającym codzienne życie polskich rodzin.

Niektóre artykuły stwierdzały, że to zasługa przebudzenia się niektórych organizacji nartyjnych i koła Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego. Przez kraj zaczęła

obfita, nie notowana do tej pory rzeka mleka, mleczarnie nie nadążały z jego przerobem. Ujawniono nawet skandal z masłem. Nagle na rynku pojawiło się masło przeterminowane. W okresie reglamentacji jego produkcja była wyższa, niż dzienne i tygodniowe zapotrzebowanie rynku, według wyznaczonych racji.

Az tu nagle bomba 30 października, o godzinie 19, wieczorem, Polskie Radio nadało komunikat: *Ministerstwo Handlu Wewnętrznego i Usług postanowiło przywrócić na okres przejściowy, począwszy od listopada tego roku, reglamentowaną sprzedaż masła, tłuszczy zwierzęcych i margaryny.*

Dokonczenie na str 4

LIST J. PINIORA Z WIĘZIENIA

Nie godzimy się z ładem totalitarnym

Oto fragmenty listu działacza Solidarności Józefa Piniora, pisanego z więzienia w trzecią rocznicę porozumienia sierpniowych.

Józef Pinior był skarbnikiem zarządu Regionu Solidarności Dolny Śląsk i członkiem Komisji Krajowej. Od ogłoszenia stanu wojennego ukrywał się i był poszukiwany listami gończymi. Po aresztowaniu Władysława Frasyniuka pełnił funkcję przewodniczącego dolnośląskiej podziemnej Solidarności i był członkiem Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej. Około kwietnia 1983 został aresztowany. Pomimo ogłoszenia amnestii przebywał nadal w areszcie śledczym.

List ukazał się w podziemnym piśmie *Z Dnia na Dzień* w początku października br.

W trzecią rocznicę podpisania Porozumienia Sierpniowych zwracam się do Was z więzienia śledczego, z tego miejsca, które stało się naturalnym miejscem nocy dla tych wszystkich, którzy nigdy nie pogodzą się z totalitarną rzeczywistością ( )

Ustawodawstwo obowiązujące w kraju po zniesieniu stanu wojennego usankcjonowało antyobywatelskie rygory ( ) Ustawa o szczególnej regulacji prawnej określa podstawowe prawa pracownicze i samorządowe. Została zawieszona zasada pluralizmu związkowego, będąca istotą sierpniowych porozumień. Podniesiono okres czasu pracy ( ) Przedłużono okres wypowiedzenia pracy przez pracownika do 6 miesięcy, wprowadzono obowiązkowe pośrednictwo pracy. Pozostawiono administracji państwowej prawo do zawieszania, a nawet rozwiązywania organów samorządu załogi. Utrzymano kontrolę administracji państwowej nad działalnością szkół wyższych, zyciem naukowym i kulturalnym.

Dokonczenie na str 4

nostki pływającej (wszystko było zmilitaryzowane w tym czasie) - dla władz polskich są dezerterami, których należałoby przykładowo ukarać. Rodziny dezerterów - zakładnicy - po raz pierwszy dobiegają się o łaskę otrzymania paszportu.

Od lat emigranci musieli się godzić z upokarzającą sytuacją rozłąki z rodzinami. Od lat emigracja z pokorą znosiła wieloletnie oczekiwania na dzieci i żony używając legalnych i nielegalnych środków, by je wreszcie zobaczyć.

Dla obywateli wolnego świata perturbacje paszportowe uciekinierów wydawały się nie do pojęcia, tak jak niemożność swobodnego poruszania się.

W piątek 4 listopada zapadła decyzja strajku głodowego. Ostateczny rozpaczliwy krok, gdy zawiodły wszystkie metody. Kolejna głodówka, jaką zrozpaczeni ojcowie i mężowie - Polacy rozpoczęli w świecie, łamiąc tradycje bezradności i bierności, wobec strażników więzienia jakim jest Polska.

Głodówka w Toronto przed konsulem PRL na Lakeshore rozpoczęła się w poniedziałek 7 listopada. W dzień jeszcze "indiańskie lato", słońce i błękitne niebo. W nocy zimno, od jeziora ciągną wilgotne mgły.

Zbliża się drugi wieczór. 10 mężczyzn siedzących na składanych fotelikach przed ogrodzeniem konsulatu ma zgrabiałe ręce. Na sobie jesienne ubranie. Niektórzy owinięci już w koce. Pali się mała koza z węgielkami. Na ulicy samochody z napisami o głodówce, 2 samochody noclegowe typu turystycznego. Chyba nie wystarczą jako schronienie dla głodujących mężczyzn. Bez pozywienia musi być im potwornie zimno. Na razie zartują i rozmawiają z odwiedzającymi ich. Kilka razy dziennie pojawiają się kanadyjskie środki masowego przekazu. Sprawa jest już głośna w telewizji i w radiu. Mimo to głodujący proszą wszystkich, którzy chcą ich poprzeć o telefony do radnych Bena Grysa, Krusa Korwina-Kuczynskiego do posła parlamentu prowincjonalnego Tony'ego Ruprechta, posła do parlamentu federalnego Jesse'go Flisa oraz senatora Hajdasza. Można też telefonować do posła okręgu Lakeshore, Kennetha Robinsona, który choć nie-Polak już odwiedził głodujących i obiecał przedstawić sprawę w parlamencie. Poseł Jesse Flis, zamierza działać w tej sprawie przez ministerstwo spraw zagranicznych.

Biurowo Pomocy Głodującym działa pod telefonem 532-1126

Czego oczekuje od nas dziesięciu mężczyzn głodujących u bram konsulatu?

Dokonczenie na str 13

ECHO TYGODNIA

Nacenzurowany magazyn dla każdego

wydają:

JACEK ADOLF I ZBIGNIEW FARMUS

redagują:

**Jacek Adolf, Grazyna Farmus, Zbigniew Farmus,
Zofia Bończy, Leszek Mech, Magdalena i Marek
Czyżycy i inni.****ADRES ECHA TYGODNIA**

Tylko dla korespondencji

393 SHAW St.

M6J 2X4 TORONTO, Ontario

531-5523

UWAGA dzwony przy telefonie poniedziałek, wtorek, piątek,
od 12 do 4 po południu

CENNIK OGŁOSZEN

1 kolumna x 1 cal - \$ 5

2 kolumny x 1 cal - \$ 10

1 kolumna x 2 cale - \$ 10

1/2 strony - \$ 175

1 strona - \$ 350

Stałe ogłoszenia w kątku handlowym

3 miesiące - \$ 42

Ogłoszenia o wolnych miejscach pracy

i jej poszukiwaniu - bezpłatnie

Redakcja zastrzega sobie prawo do zmian i skrótów w artykułach i materiałach

Prenumerata półroczna \$ 25, roczna \$ 50

MINI-KATYŃ A.D. 1983

Brytyjski tygodnik *The Economist* napisał o Grenadzie "Ilu jeszcze ludzi przyjmie teraz pogląd, że Reagan zastosował wobec Grenady własną wersję doktryny Brezniewa? ( ) Mijmy nadzieję, że będzie ich sporo, zwłaszcza wśród jutrzejszych potencjalnych towarzyszy Bernardów Coardów, importujących 700 uzbrojonych kubaskich robotników budowlanych na wyspę, na której nie brakuje siły roboczej, aby mogli zamordować premiera i narzucić leninowski rząd, którego nie chce 99

Nie jest to głos odosobniony na Zachodzie. Od tego czasu wyszły na jaw nowe, brzydkie sprawy na Grenadzie, wśród nich masowy grób ofiar puczu, mini-Katyn Południowej Ameryki. Można sądzić, że w podręcznikach historii będzie się pisywać nie o "inwazji" Reagana na wyspę, a o jej wyzwoleniu od totalitarnej przemocy

Głodówka w Toronto jest próbą solidarności Polaków na emigracji. Udzielenie poparcia demonstrującym, którzy narazają własne zdrowie i życie, aby się połączyć z rodzinami przetrzymywanymi bezprawnie w PRL, jest też sprawą dobrze pojętego interesu nas wszystkich. Dla organizacji polskich i dla polityków jest idealną okazją wykazania swej prawdziwej wartości

Zygmunta Przetakiewicza, założyciela pierwszego Biura Solidarności w Kanadzie, zaczął pisać stałe felietony dla torontonskiego dziennika Sun. Nowe polskie nazwisko na łamach kanadyjskiej gazety to bezsprzeczne osiągnięcie dla naszego środowiska. Zaczął od dobrego tekstu o Noblu dla Wałęsy. Gratulacje i życzenia sukcesu na nowej drodze

Jacek Adolf

TURCJA:

Evren

**RACZKUJĄCA
DEMOKRACJA**

W niedzielnych wyborach parlamentarnych w Turcji zwyciężyła zdecydowanie konserwatywna

Motherland Party, która zdobyła 212 miejsc w 400-osobowym parlamencie. Znajdująca się na lewo od centrum Populist Party zdobyła 117 miejsc, a prawicowa Nationalist Democracy Party 71. Wybory niedzielne były pierwszymi od 1977 roku. W 1980 roku władzę przejęli wojskowi na czele z generałem Kenanem Evrenem.

Kiedy wojskowi dokonali zamachu stanu, tworząc Radę Bezpieczeństwa Narodowego, był to akt przede wszystkim antyterrorystyczny, antykomunistyczny i antylewicowy. Ale by był taki właśnie także w skali historycznej, wojskowi zdelegalizowali wszystkie obalone partie polityczne, pozbawili je majątku oraz zakazali przywódcom tych partii na

10 lat udziału w życiu politycznym. Wtedy jednak karta była jeszcze otwarta: początek demokracji niezagrożonej przez anarchię i dyktatorstwo lewicy czy nową totalitarną juntą wojskową?

W 1982 roku 91% uprawnionych do głosowania Turków przyjęło zaproponowaną przez gen. Evrena konstytucję stanowiącą kamień węgielny odrodzenia demokracji w Turcji. Sam gen. Evren w tym samym referendum został wybrany na 7 lat prezydentem Turcji.

W niedzielnych wyborach wzięły udział jedynie 3 partie. Wszystkie zostały sprawdzone przez wojskową Radę Bezpieczeństwa Narodowego i przez nią dopuszczone do wyborów. Tę samą procedurę zastosowano do

w dniu 9 października, która podczas oficjalnej wizyty prezydenta Korei Południowej Chun Doo Hwan, zabiła 21 osób w tym kilkunastu czołowych przedstawicieli rządu południowokoreańskiego, ponosi całkowitą odpowiedzialność rząd komunistycznej Korei. Jest to pierwszy raz kiedy Birma państwo niezaangażowane zrywa stosunki dyplomatyczne z innym państwem

● 4 sowieckich dyplomatów oraz 1 dziennikarz kubaski zostało wydalonych z Jamajki za szpiegostwo. Rząd Jamajki zamknął także biuro kubaskiej agencji prasowej Prensa Latina

● Amnesty International oświadczyła, że popierany przez ZSRR reżim B. Kabrala w Afganistanie stosuje jako regułę torturowanie oraz masowe rozstrzelanie więźniów politycznych i przeciwników rządu

● 5000 dodatkowych żołnierzy kubaskich oraz wiele nowych sowieckich czołgów helikopterów i samolotów przybyło do Angoli od sierpnia br., by przeciwstawić się coraz bardziej skutecznej ofensywie antykomunistycznej partyzantów UNITA. Obecnie w Angoli przebywa 45 tys. żołnierzy kubaskich oraz kilka tysięcy żołnierzy i doradców wojskowych z ZSRR oraz innych krajów bloku sowieckiego

● Czy dwaj kosmonauci sowieccy znaleźli się w kosmicznej pułapce? Według amerykańskich ekspertów kosmicznych jest wielce prawdopodobne, że nastąpiło poważne uszkodzenie sowieckiej stacji kosmicznej Salut-7 i że w konsekwencji stacja ta stała się kosmicznym wrakiem dryfującym na orbicie, a przebywający w niej od pięciu miesięcy dwaj sowieccy kosmonauci znaleźli się w kosmicznej pułapce. W tym tygodniu agencja TASS doniosła, że dwaj kosmonauci Salut-7 przebywali na zewnątrz stacji przez 3 godziny instalując nową baterię słoneczną i wyrazili dla nich uznanie za męstwo i odwagę. Jednocześnie Sowietka Akademia Nauk zaprzeczyła zachodnim domysłom, że nastąpił wyciek paliwa ze stacji kosmicznej

ich przywódców. W procesie sprawdzania odrzucono 12 partii pragnących wziąć udział w wyborach i ponad 500 kandydatów

General Evren w przeddzień wyborów opowiedział się stanowczo za prawicową Nationalist Democracy Party i ostro personalnie przeciwko przywódcy Motherland Party Turgutowi Ozalowi

Wyborcy chcieli inaczej. Demokratyczne intencje wojskowych i prezydenta Evrena zostały poddane poważnej próbie czy pogodzą się z wynikiem wyborów (mają prawo zwołać nowe wybory) i pozwolą rządząc Turcją rządowi premiera Turguta Ozala? Sam Ozal jest optymistą

SWIATOWIT

TYDZIEŃ NA ŚWIECIE

● Grenada Większość Grenadyjczyków wyraża się z entuzjazmem i uznaniem o akcji wojsk amerykańskich i pragnie, by żołnierze USA pozostali na wyspie jak najdłużej. Armia amerykańska wykryła grób zbiorowy złożony z około 150 ciał, w którym zostały pochowane ofiary ostatniego zamachu stanu na Grenadzie. Przypuszcza się, że jednym z ciał jest ciało zamordowanego premiera Grenady M. Bishopa

● Beznadziejna sytuacja Yasera Arafata? W Libanie 15 tys. żołnierzy syryjskich, libijskich oraz zbuntowanych partyzantów PLO otoczyło kwaterę Yasera Arafata broniącą przez 5 tys. lojalnych wobec niego członków PLO. Trwa bardzo silna wymiana ognia. Obserwatorzy uważają, że dni Arafata są policzone, on sam uważa, że znajdował się już w gorszych sytuacjach i dawał sobie radę

● Ponowienie samobójczego ataku z ciężarówką w Libanie. Po dwóch samobójczych atakach z ciężarówką na kwaterę wojsk amerykańskich i baraki jednostki francuskiej nastąpił atak na kwaterę wojsk izraelskich. Zginęło 60 osób, w tym 28 żołnierzy izraelskich. W natychmiastowej odpowiedzi na atak samoloty izraelskie zaatakowały placówki palestyńskie i syryjskie w górach Shouf, pomimo tego, że odpowiedzialność za atak wzięła na siebie proirańska grupa szejra. W wyniku ataku zginęło kilkadziesiąt zabitych i ponad 100 rannych

● W więzieniu w Zachodnich Niemczech zmarł w wieku 74 lat oczekując na proces Albert Helmut Rauca, obywatel kanadyjski oskarżony o zbrodnię ludobójstwa. A Rauca pierwszy obywatel kanadyjski ekstradytowany na podstawie oskarżenia o nazistowskie przestępstwo wojenne był podejrzany o zamordowanie 11 584 Żydów litewskich w getcie kowieńskim

● Kto to powiedział? Prezydent Reagan "pracuje tylko 3,5 godziny dziennie. Nie odrabia swych lekcji. Nie czyta wprowadzających tekstów. Jest grzechem ze ten człowiek jest prezydentem Stanów Zjednoczonych. Brak mu wiedzy, którą powinien mieć - czy dotyczy to spraw wewnętrznych czy międzynarodowych

Reagan nie ma racji ze swą polityką. Czynniki nam nieustannie krzywdy. Zaprzepaścił wszystkie okazje jakie mieliśmy. Znajduje się absolutnie nie w tej łodzi, w której trzeba". Są to słowa wypowiedziane przez 70-letniego T. O'Neilla, spikera amerykańskiej Izby Reprezentantów. Jeśli dodamy, że T. O'Neill jest demokratą i że powiedział także w wywiadzie dla New York Timesa, że Reagan łatwo przegra debatę przedwyborczą z kandydatem demokratów na prezydenta np. W. Mondalem wiemy, że zbliża się gorący okres prezydenckiej kampanii wyborczej

● Papież Jan Paweł II w liście do Jana Kardynała Willebranda wyraził się z uznaniem i szacunkiem o Marcjnie Lutrze, ojcu protestanckiej reformacji, określając go mianem człowieka "głębokiej religijności". Jan Paweł II zgodził się także wygłosić kazanie w kościele luteranckim w Rzymie. Ponad 400 lat temu Papież Leon X ekskomunikował Lutra

● USA zakończyły poszukiwania szczątków i czarnej skrzynki zestrzelonego przez ZSRR samolotu południowokoreańskiego. Operacja, która kosztowała 22,5 mln dol. nie przyniosła powodzenia

● Co się dzieje z Andropowem? Spekulacje, że przywódca ZSRR jest poważnie chory zamieniły się w pewnik, gdy J. Andropow nie był obecny na akademii poświęconej 66 rocznicy rewolucji bolszewickiej oraz gdy nie pojawił się na trybunie mauzoleum Lenina, by odebrać coroczną defiladę wojskową. J. Andropow okazał się pierwszym sekretarzem partii komunistycznej, który opuścił defiladę wojskową w rocznicę rewolucji październikowej. Dyplomaci zachodni akredytowani w Moskwie uważają jednak, że pomimo pewnych trudności, które powstały na skutek choroby Andropowa w pracach rządu i partii nadal wszystkie nici władzy zbiegają się w jego rękach

● Birma zrywa stosunki dyplomatyczne z Północną Koreą. Rząd Birmy wydalil wszystkich pracowników ambasady północnokoreańskiej, gdyż dowiedziono w sposób niepodlegający dyskusji, że za eksplozję bomby

Kanada

Po dialog z przestępcą

Premier Trudeau wyjechał do Europy z misją dyplomatyczną, której celem jest poprawienie stosunków między krajami zachodnioeuropejskimi a Sowietami w związku z toczonymi rozmowami rozbrojeniowymi. Trudeau zamierza przywrócić zachodnioeuropejskim rozmowcom zaufanie do Sowietów, które utracili po korzystnych dla nich latach detende, zwłaszcza po wypadkach ostatnich kilku miesięcy.

Premier spotka się z premierem Thatcher, François Mitterandem, Helmutem Kohlem. Zamierza również odwiedzić w swej misji Jana Pawła II.

Idea wznowienia dialogu przyswiecec będzie Trudeau w jego wyprawie do prezydenta Reagana w przyszłym tygodniu i Andropowa - pod koniec roku.

Dwa tygodnie temu Trudeau podczas wystąpienia na Uniwersytecie Guelph przedstawił swój zamiar wprowadzenia politycznej dynamiki do rozbrojeniowych rozmów. Zredukować techniczne dysputy na rzecz politycznej wymowy sukcesu rozbrojenia.

Pierre Trudeau wziął na swe barki wyjątkowo niewdzięczne zadanie. Poprawa zaufania do partnera, do którego właśnie zaufanie się straciło wydaje się być procesem wymagającym czasu i nagromadzenia faktów budzących nawrot sympatii czy zrozumienia. Okres zaufania - detende sprzyjał rozbudowie sowieckiego potencjału zbrojnego,

wpływów politycznych oraz stopniowemu eksportowi rewolucji. Fakty te nie poruszyły opinii publicznej na tyle, by wzbudzić stan ogólnego pogotowia. Przywołały jednak w koncu twardą wobec Sowietów linię polityczną w USA i Europie Zachodniej. Zestrzelenie samolotu koreańskiego, przewrót kubanski w Grenadzie, atak na pozycje sił pokojowych w Libanie, afery szpiegowskie w USA, Kanadzie i Europie Zachodniej ochłodziły prosowieckie sympatie opinii publicznej. Trwa inwazja Afganistanu, męczarnie więźniów politycznych w sowieckim obozie. Czyżby Trudeau nie zdawał sobie sprawy, iż w rozmowach rozbrojeniowych mamy do czynienia z państwem - przestępcą?

Czy w pertraktacjach z przestępcą konieczne jest zaufanie czy czynność? Czy obłaskawimy tyra- na patrząc mu ufnie w twarz czy nieufnie sledząc ruchy rąk? Techniczne szczegóły, których tak w rozmowach rozbrojeniowych Trudeau nie lubi to między innymi możliwości kontroli procesu rozbrojeniowego, sprawy, której jak okres detende poucza, na zaufaniu oprzecz nie można.

Mamy tyle powodów do zadowolenia, że Zachód przestał dawać się wodzić za nos Sowietom, że nie życzymy szczęścia premierowi w jego misji. Nie znaczy to, że nie pragniemy rozbrojenia. A owszem, byle nie znów kosztem Zachodu.

Już widzę jak wschodnia propaganda zachłystywać się będzie nad miłośnikiem pokoju z dalekiej Kanady, gdy ten spocznie w ramionach wielkiego humanisty Andropowa. I jaki nasz w tym interes?

Graf

ZMNIEJSZENIE KWOTY EMIGRACYJNEJ

* Rząd kanadyjski ograniczył liczbę imigrantów w 1984 roku o blisko 10 procent. Oznacza to wjazd do Kanady 90 000-95 000 nowych przybyszów. W tym roku 105 000 imigrantów osiedliło się w Kanadzie. Minister John Roberts powiedział, że redukcja nie obejmie osób sprowadzanych przez rodziny i uchodźców. W przyszłym roku Kanada przyjmie

12 000 osób ze statusem refugée i 50 000 osób przyjeżdżających do rodzin.

Z Europy ma przyjechać 700 uchodźców mniej niż w roku bieżącym to jest 2 300 osób (dotyczy to też Polaków), natomiast o 500 więcej znajdzie się w Kanadzie uchodźców z Ameryki Łacińskiej, zwłaszcza z Gwatemali i Nikaragui.

* Ontaryjska federacja pracy zapowiedziała organizację ogólnoprowincjonalnego związku zawodowego bezrobotnych. Clifford Pilkey upatruje w nowej organizacji szansę dla 400 000 bezrobotnych w Ontario co stanowi wciąż 11-12 procent bezrobotnych w prowincji.

Organizacja ma pomagać bezrobotnym w znalezieniu pracy, organizować kursy i pomoc społeczną. Dotychczasowe związki bezrobotnych działały na szczeblu lokalnym.

* Reaktor nuklearny w Pickering, którego uszkodzenie spowodowało wyciek ciężkiej wody do Jeziora Ontario został już naprawiony i pracuje całą swą mocą.

Wypadek w Pickering wywołał falę dyskusji wokół systemów zabezpieczenia reaktorów atomowych, ochrony pracowników i mieszkańców. Członkowie rady do spraw bezpieczeństwa mieszkańców w Durham skrytykowali ostro władzę prowincji Ontario Hydro za brak jasnych dyrektyw dla mieszkańców, niedostępność środków medycznych, nieefektywność planów ewakuacyjnych dla Pickeringu, Ajaxu, Whitby i

wschodniego Scarborough. Miejscowoci te mogą być w razie poważniejszej awarii zagrożone promieniowaniem. Ontario Hydro twierdzi, iż reaktor w Pickering ma aż 5 zabezpieczeń antypromieniotwórczych i ewentualną ewakuację mieszkańców obejmie tylko najbliższe osiedla.

● Płaszcz z dwutlenku węgla zagrzeje Ziemię. Amerykańska Agencja Ochrony Środowiska podała, że w latach 90-tych nastąpi zagrzewanie Ziemi na skutek gromadzenia się nadmiernych ilości dwutlenku węgla w atmosferze. W efekcie nastąpią istotne zmiany klimatyczne, zaburzenia w produkcji rolnej i hodowlanej oraz podniesienie się poziomu wód.

UWAGA!

Zniskowa

prenumerata

Echa Tygodnia

dla nowych Czytelników

tansza o 30%

Tylko \$17.50

za pół roku

- Czek lub Money Order prosimy wystawić na Echo Tygodnia
- Na odwrocie podać imię, nazwisko, adres i kod pocztowy
- Adres Echa str. 2 z lewej u góry

Kongres Polonii Kanadyjskiej Okręg Toronto

OŚRODKI POMOCY IMIGRANTOM
MIĘDZYORGANIZACYJNE
BIURO IMIGRACYJNE
 192 Garden Ave.
 Tel. 532-1126

KOMITET POMOCY
POLSKIM UCHODŹCÓM
 357 Runnymede Rd.
 Tel. 766-6191

OŚRODEK POMOCY
POLSKIM IMIGRANTOM
 206 Beverley St.
 Tel. 979-9634

BIURO POMOCY
SPOŁECZNEJ
 128 Fern Ave.
 Tel. 532-9471

BIURO POMOCY
NOWO PRZYBYŁYM
 192 Garden Ave Toronto
 Tel (416) 532-1126, 532-4058

czynne **Poniedziałek, Czwartek,**
Piątek, 10 - 17
Wtorek - Środa 10 - 19

Oferujemy pomoc nowo przybyłym w następujących sprawach:

- informacja ogólna,
- sprawy imigracyjne, porady,
- akcja sponsorowania,
- pośrednictwo w poszukiwaniu pracy i mieszkania,
- pisanie "resume", aplikacji o prace oraz podan,
- tłumaczenia, wypełnianie urzędowych form,
- informacja o szkolnictwie,

- tłumaczenie w załatwianiu spraw urzędowych,
- pomoc tłumacza przy wyrobieniu licencji,
- pomoc w załatwianiu zasiłku dla bezrobotnych i "welfare",
- sprawy i porady socjalne

Zwracamy się z prośbą do Wszystkich chętnych, którzy mogliby udzielić pomocy nowo przybyłym o skontaktowanie się z naszym biurem. Szczególnie liczymy na pomoc ochotników przy tłumaczeniu i kontaktach z urzędami kanadyjskimi.

Dziękujemy

Magazyn czynny tylko w czwartki 1-8

Informujemy, że Biuro Pomocy Społecznej mieszczące się w budynku Fern Public School, 128 Fern Ave zostało przeniesione z pokoju 313 do pokoju 103. Numer telefonu pozostaje ten sam tj 532-9471

Godziny urzędowania
 poniedziałki, czwartki, piątki
 od 10am - 4pm
 wtorki, środy od 10 am - 7 pm

OŚRODEK POMOCY POLSKIM IMIGRANTOM

przy KPK okręg TORONTO
 206 Beverley St tel 979-9634

Założony w 1974 r. oferuje szeroki asortyment informacji i pomocy Polonii zamieszkałej w Toronto i okolicy, a szczególnie nowym Imigrantom (do 36 miesięcy pobytu w Kanadzie) i osobom z Pozwoleniem Ministra.

Na naszą pomoc składają się:

- ogólna informacja o Kanadzie
- skierowanie do właściwych instytucji (kanadyjskich i polskich)
- wypełnianie formularzy, pisanie listów i podań
- pośrednictwo w załatwianiu spraw z różnych dziedzin życia,
- poszukiwania mieszkań i pracy
- ustne i pisemne tłumaczenia

legalizowanie kopii

Biuro otwarte od poniedziałku do piątku w godzinach 10 rano - 4 po południu

Usługi bezpłatne

Prosimy o telefoniczne uzgodnienie terminu wizyty

ZESZYTY LITERACKIE

wydawane w Paryżu można zaprenumerować w Kanadzie

Czeki lub Money Order wysłać na adres

MAREK STOBNICKI

368 Besserer # 23

OTTAWA, Ontario

K1N 6B5

Roczna prenumerata (wraz z przesyłką) kosztuje \$25

Przy zamówieniu podać imię, adres oraz okres prenumeraty. Zamówienie można również wysłać do Paryża

Adres Cahiers Litteraires

37, rue Geoffroy St Hillaire

75005 PARIS

Komunikat

Powstaje archiwum Solidarności na University of Toronto

Osoby zainteresowane prosimy o skontaktowanie się z

MARY STEVENS, Slavic Book Selector

John Robarts Library

University of Toronto

Toronto, Ontario, M5S 1A5

Tel 978-4826

Uniwersytet zwraca się z prośbą o darowizny lub wypożyczenie materiałów związanych z działalnością Solidarności w Polsce

Duszpasterstwo dla Polaków pod wezwaniem
 Matki Boskiej Królowej Polskiej
 Our Lady Queen of Poland

2661 Kingston Road
 Telefon 266-90-24

Kancelaria parafii czynna w poniedziałki i piątki
 od godz 9 00 do 11 00, 17 00-18 00

Komitet Poparcia Solidarności w Toronto, organizuje ogólne zebranie. Zapraszamy wszystkich zainteresowanych w sobotę 12 listopada 83, o godzinie 10 rano, Carr Hall Auditorium, 100 St Joseph's Street, przy Queens Park Crescent East.

Dokonczenie ze str 1

Przywrócono kartki

2 listopada, w południe, w audycji *Z kraju i ze świata*, Polskie Radio usiłowało przekonać wszystkich, że *Po poniedziałkowym sądnym dniu, w sklepach spożywczych, sprzedaży reglamentowanej tłuszczów, zaopatrzenie już jest dobre, a kupujących niewiele*

Dotyko 3 listopada, także o godzinie 19 wieczorem, przez radiowymi mikrofonami wystąpił minister handlu wewnętrznego i usług, Andrzej Bors Powiedział

Bardzo długo analizowaliśmy konieczność podjęcia takiej decyzji, co tu dużo mówić, niepopularnej. Jest jednakże kilka elementów, które o tym zdecydowały. Sprawa pierwsza — to, że w okresie pierwszych pięciu miesięcy od zawieszenia reglamentacji tłuszczów, sprzedaliśmy na rynku wewnętrznym ponad 39 tys ton tych tłuszczów więcej, niż to miało miejsce w okresie poprzednim. Z tego, samego masła sprzedaliśmy więcej o ponad 25 tys ton. Po drugie — okresowo spada obecnie, jak co roku, poziom skupu mleka

Zapowiadali rekordowy rok...

Wczesniej propaganda informowała, że Centralnym Związkiem spółdzielczości Mleczarskiej, że dostawy mleka wzrosną. Jeszcze w końcu września *Dziennik Ludowy* pisał *W dostawach mleka zapowiada się rekordowy rok. Dziennie kupuje się do 35 milionów litrów mleka. Jest to wciąż bardzo dużo, jeśli zważyć, że szczyt w dostawach mamy dawno za sobą, a na pastwiskach, jesienią run na przetwory mleczarskie trwa i obserwuje się nie notowane od lat wysokie ich spożycie, zwłaszcza serów i masła. Wbrew roznym plotkom o gromadzeniu zapasów sera w związku z podwyżką cen, rzekomo na eksport, prawda jest taka, że często popyt przekracza możliwości dostaw i to jest jedyną przyczyną zdarzającego się tu i ówdzie braku ciągłości dostaw serów. Podobnie wygląda sprawa z masłem*

Kilka dni później, w początku października, ten sam dziennik pisał

Na wysokim poziomie utrzymuje się produkcja i skup mleka. Obecnie codzienne dostawy tego surowca do punktów skupu są o około cztery miliony litrów wyższe niż w tym samym okresie w ubiegłym roku. Stąd też w najbliższych miesiącach, obrotów mleka spożywczego w tym także mleka zawierającego 3,2 procenta tłuszczu, twarogów, napojów mlecznych, oraz smietany, będą realizowane, jak dotychczas, zgodnie z zamówieniami handlu. Ponieważ popyt na sery twarde przekracza zdolności produkcyjne w czwartym kwartale bieżącego roku, zakupi się za granicą łącznie ok 3 tys ton serów. Nie przewiduje się wprowadzenia reglamentowanej sprzedaży masła (Podkreślenie red Echa), chociaż we wrześniu sprzedano rekordową ilość

Tak pisał *Dziennik Ludowy* w pierwszych dniach października

"Szeptana propaganda"

Prasowy organ Komitetu Wojewodzkiego partii w Toruniu, *Nowości Torunskie*, 24 października, na pierwszej stronie, dużymi literami, nadał

PO CO TEN SZTURM NA SKLEPY? DŁUGIE KOLEJKI I POPŁOCH PRZY ZAKUPACH MASŁA UTRZYMUJĄ SIĘ W TORUNIU I W CZĘŚCI WOJEWODZTWA CZY I NA ILE TEN STAN JEST UZASADNIONY? DLACZEGO TAK SIĘ DZIEJE?

Na pytania te w partyjnej gazecie odpowiedział dyrektor Wydziału Handlu Urzędu Wojewodzkiego w Toruniu *Oprocz szeptanej propagandy, że nie będzie, że podniesione będą ceny ze powroci reglamentacja, nie bez winy pozostają same sklepy. Z wielu źródeł przede wszystkim od klientów, władze handlu mają potwierdzone wieści, że w niektórych placówkach jeszcze przed kilkoma dniami, personel po prostu wymuszał zakupy, na zasadzie "bierz pan, bo nie będzie"*

Tydzień później, Polskie Radio z tą właśnie "plotką" zapoznalo cały kraj. Kierownikiem Wydziału Handlu w Toruniu, który udzielił wywiadu, jest Jerzy Szychowski

Przed wprowadzeniem reglamentacji podstawowych artykułów od listopada, nie było żadnych konsultacji, rozmów i dyskusji

Rząd "przeprasza"...

3 listopada gen Jaruzelski, w trybie nagłym, zwołał nadzwyczajne posiedzenie rządu. Polskie Radio, o północy, nadało informację Biura Prasowego rządu. Oto fragment

Rząd przeprasza obywateli i szczególnie zaś kobiety, za trudności i zdenerwowanie, które tego dnia stało się ich udziałem. O terminie wprowadzenia reglamentacji nie można było uprzedzić wcześniej, ani też zdecydować ze społeczeństwem, w tym przede wszystkim ze związkami zawodowymi, ponieważ ogłoszenie tego zamiaru z wyprzedzeniem dezorganizowałoby rynek. Spowodowałoby masowe wykupywanie tłuszczu na zapas, i natychmiastowe zniknięcie ich ze sklepów. Nie było także możliwe ogłoszenie reglamentacji w dniu 31, już po zamknięciu sklepów, gdyż wiadomość o jej przywołaniu nie dotarłaby na czas poprzez gazety do pracowników handlu. Niemożliwe byłoby więc przygotowanie w terminie nowego systemu sprzedaży. Komunikat stwierdza dalej, że społeczeństwu przedstawiano ekonomiczne wywody w sposób nie świadczący o wrażliwości na odbior społeczny. Nie przedstawiono, w szczególności, w pełni przekonujących argumentów za i przeciw reglamentacji, która przecież była jedynie zawieszona. Taki styl informowania społeczeństwa sprzeczny jest z intencjami rządu, szerzy wrazenie nieuczynności (...)

List Piniora

Dokonczenie ze str 1

Pozostawiono administracji państwowej uprawnienia ograniczające działalność stowarzyszeń i innych organizacji społecznych

Szczególny niepokój musi budzić ustawa o urzędzie ministra spraw wewnętrznych, z dnia 14 lipca 1983 roku. Podniesiono w niej do rangi sformułowan ustawowych szereg uprawnień istniejących dotąd w nie publikowanych regulaminach wewnętrznych, na przykład usankcjonowanie stosowania przez funkcjonariuszy MSW środków przymusu bezpośredniego

System nacisku na obywateli

Powstał cały system nacisku na obywateli, poprzez usankcjonowanie w ustawie wszelkiego rodzaju zastraszającej działalności SB, w postaci rozmów, oszczerzeń i pouczeń. Usankcjonowano prawo do nieustannej inwigilacji społeczeństwa. Nałożono na jednostki gospodarcze i organizacje społeczne obowiązek współpracy z organami MSW

Przy obowiązywaniu tej ustawy, fikcją jest prokuratorska kontrola przestrzegania prawa, a sam prokurator staje się w istotny sposób uzależniony od funkcjonariuszy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. To jedynie przykłady z prawodawstwa. Te i inne akty prawne sprawiają, że Polska pozostała państwem stanu wyjątkowego, w którym gwałcone są prawa związkowe, samorządowe i obywatelskie

Dalsza walka

moralnym obowiązkiem

W takich warunkach ujawnianie podziemnych struktur związkowych i samorządowych stało się zdradą podstawowych interesów robotniczych. Dalsza walka jest naszym fundamentalnym obowiązkiem moralnym. Pamiętajcie, nie po to zakładaliśmy *Solidarność*, nie po to przez wiele miesięcy organizowaliśmy, w warunkach dużego politycznego, niezależne struktury społeczne, aby teraz zamienić to na telewizyjne akty lojalności i wroni związek

Najważniejszym zadaniem staje się w chwili obecnej obrona niezależności związkowej w zakładzie pracy. Przede wszystkim przygotowanie podziemnych struktur związkowych, do walki ekonomicznej

Tajne komisje *Solidarności* muszą przeciwdziałać następującemu zubożeniu coraz szerszych grup pracowniczych, muszą inspirować różnorodne formy stanu obrony społecznej, wobec następującej degradacji cywilizacyjnej społeczeństwa polskiego

Sprawą o podstawowym znaczeniu jest przygotowanie zakładów pracy do akcji protestacyjnej, byc może aż do ogólnopolskiego strajku nowszerechnego w odpowiedzi na planowane przez władze PRL podwyżki cen podstawowych artykułów żywnościowych, na początku 1984 roku

Od nas samych zależy

Niezbędna jest praca informacyjna, zwłaszcza wydawanie czasopism zakładowych, które są obecnie podstawową platformą naszej walki

Przechodzimy trudny etap naszej walki. Nie może to być jednak usprawiedliwieniem dla zwątpienia i odstępowania od niezależnej pracy związkowej. Od nowostania *Solidarności*, nierwszej rzeczywistej reprezentacji robotniczej w krajach bloku wschodniego, minęły dopiero trzy lata. Pluralizm związkowy pozostaje realnym celem walki, chociaż czeka nas jeszcze wiele trudnych miesięcy. Potrzeba nam teraz konsekwencji i wytrwania, działania na tych wszystkich frontach, które wyznaczyła Tymczasowa Komisja Koordynacyjna NSZZ *Solidarność* w swoim manifest programowym z 22 stycznia 1983 roku

Pamiętajcie, przede wszystkim od nas samych zależy, czy pogodzimy się z narzuconym ładem totalitarnym, czy pogodzimy się z narastającą nędzą i kulturalnym wyjątkiem

W trzecią rocznicę Siernia wzywam Was do kontynuowania walki o prawa związkowe, samorządowe i obywatelskie. Niech namięc tamtego Siernia doda nam sił w tej walce. Niech postawa tych, którzy pozostali w tych murach, będzie dla Was świadectwem odwagi i nadziei

W areście śledczym we Wrocławiu
31 sierpnia 1983
Józef Piniór

Z godziny na godzinę...

Najważniejsze telegramy z Polski

● PRON - Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego - organizacja stworzona ogólnie przez władze - zwrócił się do Sejmu o przedłużenie poza 31 października terminu amnestii dla działaczy podziemia ● USA złagodziły częściowo sankcje gospodarcze przeciw reżimowi PRL, zmniejszając ograniczenia połowów na wodach amerykańskich i zapowiadając kroki dla rozłożenia na dogodniejsze spłaty długu PRL. Pozostały w mocy sankcje najdokuczliwsze, wśród nich zamrożenie kredytów i odebranie klauzuli najwyższego uprzywilejowania w stosunkach handlowych ● Rząd PRL formalnie przeciw temu zaprotestował, określając utrzymanie pozostałych sankcji jako akt nieprzyjazny i bezprawny ● Aby ukarać Amerykanów za wyzwolenie Grenady, rząd PRL zabronił 9 polskim uczonym wyjazdu na konferencję naukową w Chicago. Polscy znawcy literatury mieli wziąć udział w tygodniowym sympozjum o Norwidzie, organizowanym przez University of Illinois ● Lech Wałęsa oświadczył, że nie jedzie po odbiór Nobla do Oslo. Wysłał przedstawiciela w osobie żony, Danuty Wałęsowej ● Członek KOR-u, Adam Michnik, więziony i wraz z innymi oskarżonymi czekający na proces, wyjawiał, że władze posługują się sfałszowanym dokumentem w oskarżeniach przeciw niemu. Jest to rzekomy plan destabilizacji Polski, opracowany przez Zbigniewa Brzezinskiego, doradcę do spraw bezpieczeństwa prezydenta USA Cartera. Departament Stanu USA już w marcu oświadczył, że dokument jest fałszerstwem KGB

● Trwa w kraju akcja usuwania krzyży ze szkół i innych miejsc publicznych ● W niedzielnym wydaniu brytyjskiego tygodnika *Observer*, jeden z przywódców podziemia *Solidarności*, Zbigniew Bujak, powiedział, że *Solidarność* chce zbudować alternatywne społeczeństwo, wbrew zabiegom władz, tłumiącym społeczne dążenia. Aktywnych jest nadal ok 1,2 miliona działaczy *Solidarności*. Aktywność odrodziła się ostatnio w całym kraju, na prowincji, przede wszystkim wśród ludzi w wieku 25-35 lat. W 90% zakładów pracy tajne komisje prowadzą robotę *Solidarności* ● W korespondencji z Warszawy brytyjski *Times* stwierdza, że ostatnio o niczym tak nie mówiono w Polsce, jak o masle i tłuszczach. Żywność to sprawa o wielkim znaczeniu politycznym w Polsce, gdzie podwyżki cen artykułów żywnościowych prowadziły do rewolt i obalania rządów. Krąży nawet ironiczne powiedzenie, że podwyżka cen jest jedynym prawdziwie skutecznym środkiem doprowadzenia do zmiany w kierownictwie partyjno-rządowym ● Nie zanosi się na szybkie uruchomienie kościelnego funduszu pomocy dla rolnictwa indywidualnego w Polsce. Są pieniądze, za granicą czekają maszyny, lecz władze rzucają coraz to nowe kłody pod nogi organizatorów ● Rząd PRL wznowia zabiegi o nawiązanie stosunków dyplomatycznych z Watykanem. Mówi się, że kandydatem na ambasadora w Stolicy Apostolskiej jest poseł na Sejm PRL, Janusz Stefanowicz. Jest on typowym okazem "katolika dyspozycyjnego - katolika usługowego". Od początku kariery związany był ze stowarzyszeniem PAX ● PRZYPOMINAMY Gen Jaruzelski jest właścicielem działki i wili w Warszawie przy ul. Ikara 5. Nabył posiadłość 21 kwietnia 1979 r., korzystając z 70-procentowego rabatu. Nie słyszeliśmy, by robotnicy, którzy budowali wille, otrzymywali podobny rabat na chleb i smalec

Władza podkopała zdrowie Polaków

W Krakowie ukazała się podziemna publikacja naukowa, poświęcona stratom zdrowotnym, które poniosło polskie społeczeństwo w wyniku stanu wojennego. W artykule redakcyjnym, otwierającym tę kilkudziesięciostrończoną publikację, czytamy między innymi:

Po roku trwania stanu wojennego, bilans strat i cierpien fizycznych i krzywd moralnych, jakie poniosło społeczeństwo polskie, jest ogromny. Ponieważ środki masowego przekazu podają wyłącznie listy sukcesów reżimu wojennego, redakcja *Acta Medica Cracoviensis Tempore Status Belli* postanowiła sukcesywnie informować społeczeństwo, a zwłaszcza środowisko lekarskie, o skutkach stanu wojennego, odnoszących się do zdrowia ludności i funkcjonowania ośrodków służby zdrowia w Polsce.

Pierwsze oskarżenie ze strony służby zdrowia miało miejsce w dniu 15 marca 1982 roku, kiedy to 1224 pracowników krakowskiej służby zdrowia podpisało i przesyłało do generała Jaruzelskiego list protestacyjny, ostrzegający przed skutkami stanu wojennego. Dane, które przedstawiamy obecnie, pochodzą z raportów różnych placówek medycznych i z omisów lekarzy, stykających się bezpośrednio z noszonymi ludźmi. Wyliczają się tu dwie grupy zagadnień. Pierwsza grupa dotyczy zarządzeń i sankcji administracyjnych, będących pochodnymi uchwały Rady Państwa z dnia 12 grudnia 81, o stanie wojennym, a powodujących zaburzenia w prawidłowym funkcjonowaniu służby zdrowia. Do tych zarządzeń, zwłaszcza w nierównym okresie stanu wojennego, należały:

- Przerwanie na kilka tygodni połączeń telefonicznych miejskich i międzynarodowych rekwizycja taboru samochodowego, sparalizowanie działalności pogotowia ratunkowego, zwłaszcza w terenie, wprowadzenie godziny policyjnej i zakaz przemieszczania się nawet personelu medycznego.

- Wprowadzenie komisarzy wojskowych do szpitali i placówek służby zdrowia i powierzenie im funkcji kierowniczych przy nieznanym zagadnieniu organizacyjnych, odwołanie ze stanowisk wielu fachowych pracowników służby zdrowia, zakaz działalności zrzeszeń i towarzystw lekarskich, zaburzenia nadzoru specjalistycznego, zaniedbania w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

- Decyzje rządu i ministerstw resortowych, dotyczące ograniczenia importu leków, produkcji środków higienicznych i dezynfekcyjnych, zmniejszenie racji żywnościowych dla ludności, wstrzymanie inwestycji w służbę zdrowia, wstrzymanie zakupu wszelkich czasopism lekarskich zagranicznych i tym podobne.

Skala szkód powstałych w związku z tą działalnością WRON-u jest niewymierna, a skutki są długotrwałe. Będą one przedmiotem odrębnej oceny.

Druga grupa zagadnień obejmuje analizę bezpośrednich represji ludności, które rozpatrujemy w trzech aspektach:

- Represje wobec aresztowanych, więzionych i internowanych,

- Represje psychiczne wobec pracowników różnych zakładów, wobec młodzieży i studentów,

- Represje fizyczne w czasie akcji nacyfikacyjnych.

Z punktu widzenia lekarskiego, na szczególne napięcie zasługują następujące fakty antyhumanitarnej postępowania junty:

- Aresztowania i więzienia ludzi chorych, będących w chwili aresztowania w trakcie leczenia, posiadających odpowiednie zaświadczenia i zwolnienia lekarskie,

- Wzrost liczby kobiet w ciąży, bądź kobiet posiadających małe dzieci,

- Wzrost liczby więzionych, na przykład krakowskiej młodzieży licealnej,

- Wzrost liczby ludzi starych i kalekich,

- Aresztowanie personelu medycznego w czasie pełnienia obowiązków służbowych, a także w czasie pełnienia dyżuru lekarskiego,

- Bicie i maltretowanie więzionych,

- Brak opieki lekarskiej w wielu obozach, lub karne rozprawianie niemożliwych więzionych tej opieki,

- Przetrzymanie więzionych w nieoświetlonych, wilgotnych, ciasnych pomieszczeniach, bez podstawowych warunków higienicznych, ograniczenie ruchu do poł godziny spaceru dziennie,

— Bardzo niskokaloryczne, niestrawne odżywianie, poniżej dwu tysięcy kalorii dziennie.

Blizsze dane, dotyczące traktowania więzionych i internowanych są obecnie opracowywane i będą przedmiotem kolejnych publikacji.

Różne są obecnie formy represji psychicznych, stosowanych przez SB i MO. Stwarzanie atmosfery zagrożenia, stosowanie szantazu i przymusu moralnego, na przykład przez zmuszanie do podpisywania tak zwanej deklaracji lojalności, powodowanie konfliktów sumienia, sianie fałszywych wiadomości, posługiwanie się fałszywymi oskarżeniami, masowe zwalnianie z pracy, ze stanowisk i tym podobne.

Powstające stany napięcia wiążą się z szeregiem poważnych następstw:

- Wzrost gwałtownie liczby różnych rozstrojów psychicznych, stanów lękowych, narasta depresja społeczna, anoreksja, zanik aktywności.

- Wzrost zapadalności nerwicy, chorób nadciśnienia, chorób wrzodową.

Na te zagrożenia zwraca uwagę list służby zdrowia do generała Jaruzelskiego, podpisany między innymi przez 38 profesorów i docentów medycyny, oraz wielu lekarzy różnych specjalności.

Szczególnie niepokojące są objawy frustracji i psychozy u młodzieży szkolnej, a nawet dzieci. W szkołach wprowadza się metody przesłuchiwań policyjnych, intensywne szkolenie polityczne. Wszyscy nauczyciele podkreślają nerwowość, dekoncentrację i spadek aktywności uczniów.

Podobne objawy obserwuje się wśród studentów szkół wyższych.

Mnożą się zamachy samobójcze u osób dotkniętych skutkami stanu wojennego, w tym także u osób więzionych.

W przygotowaniu jest szersze opracowanie psychiatryczne powyższych danych.

Ten tragiczny obraz udręczonego, zmaltretowanego społeczeństwa, budzi sprzeciw całej służby zdrowia wobec drastycznych metod postępowania organów junty. Otrzymujemy, aczkolwiek z dużym opóźnieniem, dane z Komitetu Oporu Społecznego Służby Zdrowia z Warszawy i większości miast, a nawet osiedli całej Polski, dotyczące manifestacji ludności przeciwko stanowi wojennemu i o brutalnych akcjach organów porządkowych WRON Kraków i Nowa Huta stanowią jednak na tyle charakterystyczny obraz wypadków w Polsce, aby go przedstawić społeczeństwu nie czekając na opracowanie ogólnokrajowe. Niech materiały, które publikujemy będą nie tylko oskarżeniem obecnej władzy, ale powstrzymaniem ją od dalszych aktów terroru, wymierzonych przeciw bezbronemu społeczeństwu, które pragnie na drodze pokojowych przemian utrwalac zasady demokracji, jedności narodowej, współistnienia wszystkich narodów świata. Oby seria tych sui generis *Zeszytów Oświęcimskich* była jak najkrótsza.

Kraków i Nowa Huta

Kraków i Nowa Huta stały się poligonem dla ćwiczeń MO i ZOMO, w używaniu gazów łzawiących, nie tylko dla rozpraszania manifestantów, lecz także w celu siania terroru. Pierwszy zeszyt tego wydawnictwa Komitetu Oporu Społecznego Służby Zdrowia przytacza opisy ataków gazowych, przeprowadzanych przez milicję Cytujemy:

13 maja w Krakowie ze względu na masowe zastosowanie pocisków z gazem łzawiącym - duszącym na Rynku Głównym, przy słabym przewietrzeniu tej zamkniętej przestrzeni, stężenie gazu przekraczało wszelkie dopuszczalne normy, powodując szereg poważnych zaburzeń, zwłaszcza u dzieci i ludzi starych. W księdze wyjazdów pogotowia ratunkowego, zanotowano kilkakrotnie wezwania ze względu na ciężkie powikłania oczne, czterokrotnie wzywano zespoły pediatryczne. Ponadto zarejestrowano nieświadome krążenia i oddechania.

Oddziały MO w wielu punktach miasta, również poza Rynkiem, wstrzeliwały pociski z gazem do mieszkań norywanych, bram, do kościołów, a także do szpitala przy ul. Skarbowej, co spowodowało konieczność ewakuacji ciężko chorych ludzi, z objawami ostrej nieświadomości.

W następnych miesiącach, od czerwca do listopada 1982 roku, manifestujący robotnicy Nowej Huty, a także mieszkańcy miasta stali się celem ataków gazowych. Ze względu na rutynowe wstrzeliwanie pocisków gazowych z gazem do mieszkań, dodatkowym zagrożeniem stały się nozary, powodujące poważne poparzenia. Dzielnice mieszkaniowe Nowej Huty były spowite dymem w dniach manifestacji społeczeństwa nowohuckiego.

W raporcie służby zdrowia z dnia 13 - 15 października 82 roku, czytamy, iż:

Ambulatoria i przychodnie miejskie szpitala im. Zeromskiego udzieliły jednorazowo ponad dwustu osobom pomocy specjalistycznej. Najczęstszymi przyczynami zgłoszenia było działanie nadmiernego stężenia gazów łzawiących. Dużą część stanowiły dzieci. Rozpoznano ostre zapalenie spojówek, wylewy krwawe spojówkowe, urazy gałki ocznej, poparzenia okolicy oka. Podajemy przykładowo jeden z typowych zapisów lekarskich w Nowej Hucie:

W dniu 21 października 82, około godziny 22, przewieziono karetką pogotowia na ostry dyżur okulistycki dwójce niemowląt. Niemowlęta przebywały w mieszkaniach domów studenckich dla rodzin, przy ul. Budryka, do których wrzucono naboje z gazem. Po zaopatrzeniu okulistyckim, (diagnoza wykazała ostre zapalenie spojówek) dzieci z matkami przewieziono do mieszkań znajomych w Krakowie, gdyż powrót do domów studenckich był niemożliwy, ze względu na utrzymujące się, szkodliwe dla zdrowia wysokie stężenie gazu.

POLONIA

PARCEL SYSTEM

Znana angielska firma wysyłkowo-transportowa

Nasza agencja w Kanadzie
2836 Andorra Circle, MISSISSAUGA, Ont L5N 2H9
TEL. (416) 826 - 7028

- Najpotrzebniejsze artykuły po najniższych cenach
- Minimalny koszt zamówienia na jeden adres \$28 00
- Nie ma ograniczeń w mieszaniu paczek

ZAMOWIENIE POWYŻEJ \$75 00 NA TEN SAM ADRES W POLSCE - ZNIŻKA 10%

ZESTAWY PACZEK			
LUKSUSOWA — A	\$32 00	CYTRUSY — O (14 kg)	\$29 00
Szynka	450 g	Pomarańcze	8 kg
Kiełbasa węgierska	450 g	Cytryny	3 kg
Kiełbasa myśliwska	450 g	Grejpfruty	3 kg
Sardynki	250 g	KAWA — K	
Kawa ziarnista	250 g	(ziarnista) 1 kg	\$12 00
Herbata	250 g	KONSERWY — L	\$16 50
Miód naturalny	450 g	Szynka	900 g
Czekolada twarda	250 g	Szynka mielona	900 g
Pieprz	100 g	Sardynki	250 g
Rodzynek	400 g	NAPOJE — N	\$10 00
Cukierki	200 g	Kawa instant	200 g
ŚWIĄTECZNA — B	\$38 50	Herbata	250 g
paczka LUKSUSOWA plus		Kakao	250 g
Pomarańcze	2 50 kg	CUKIER — U 4 kg	\$ 7 50
Cytryny	1 50 kg	SŁODYCZE — S	\$10 00
WĘDLINY — WR (świeże)	\$39 00	5 tabliczek czekolady	400 g
Szynka	450 g	Miód naturalny	450 g
Poledwica	450 g	Konfitura pomarańczowa	900 g
Kabanosy	900 g	POMARAŃCZE — P 4 kg	\$8 50
Kiełbasa myśliwska	450 g	GREJPFRTY — G 3 kg	\$6 50
Kiełbasa węgierska	450 g	CYTRYNY — C 3 kg	\$7 50
Kiełbasa żywiecka	900 g		

WSZYSTKIE CENY W WALUCIE KANADYJSKIEJ
Paczki do odbioru z magazynów w Warszawie, Łodzi, Katowicach, Poznaniu, Gdyni, Wrocławiu i Krakowie
DOSTAWA od 7 do 14 DNI
Zamówienia listowne prosimy przysyłać na adres naszej Agencji, podając nazwisko i adres odbiorcy i nadawcy, nazwę paczki, magazyn, z którego paczka będzie odebrana oraz załączając opłatę (Certified Cheque lub Money Order, należy wystawiać na Polonia Parcel System)

ZA CO NRD SKAZAŁA HANSA I ANGELIKĘ

NRD ratyfikowała Międzynarodową Konwencję o Prawach Obywatelskich i Politycznych Art 19 Konwencji przyznaje prawo wolności słowa, w tym prawo poszukiwania, otrzymywania i przekazywania informacji i idei wszelkiego rodzaju, niezależnie od granic między państwami Art 14 przyznaje wszystkim oskarżonym prawo do rzetelnego i publicznego procesu

Rodzina Gerdesów demonstruje w Berlinie, w pokojowy sposób domagając się prawa do emigracji z kraju

(Zdjęcie po lewej) Obok (po prawej) - policja aresztuje demonstrujących Hans-Jürgen Gerdes, jego żona Angelika, wraz z dwojgiem dzieci, przeprowadzili demonstrację na Alexanderplatz w Berlinie, 2 grudnia 1977 Na plakacie

Konstytucja NRD nie przyznaje wolności słowa wyrażającym poglądy "antysocjalistyczne" Kodeks karny ma, według swych autorów, służyć dalszemu rozwojowi socjalizmu i obronie socjalistycznego porządku w państwie i społeczeństwie Komentarz do konstytucji za przestępstwo uznaje "antysocjalistyczną agitację i propagandę", tak jak i wszelkie opinie "obrazliwe i oczerniające" państwo i socjalizm

napisał JEST NAS TYLKO CZWORO I CHCEMY TAM WYJECHAĆ WYPUSCIE NAS NIGDY NIE WROCIMY Poprzednio dziesięciokrotnie zwracali się do władz z podaniem o emigrację i zawsze spotykali się z odmową Ostatecznie, w wyniku swej demonstracji, małżonkowie Gerdes zostali skazani na 18 miesięcy więzienia, na podstawie artykułu 214 kodeksu karnego NRD

● Zamieszkały w Dreźnie hydraulik zwierza się przyjacielowi, na wizycie z zagranicy, że marzy o wyemigrowaniu z NRD Po jakimś czasie w prasie zagranicznej ukazują się dwa artykuły na temat hydraulika z Dreznia Hydraulik zostaje uwięziony, za "zdradzieckie przekazywanie informacji" (Artykuł 99 kodeksu karnego NRD)

● Władze NRD dziesięć razy pod rząd odrzuciły podanie małżeństwa o emigrację Małżonkowie, w sposób pokojowy, publicznie demonstrują przeciw temu, w Berlinie Rozwijają plakat z napisem WYPUSCIE NAS — NIE WROCIMY NIGDY Zostają wtrąceni do więzienia, za "zakłócanie działalności publicznej i społecznej" (Artykuł 214)

● Ogrodnik z Saalfeld przez trzy lata bezskutecznie stara się o pozwolenie na emigrację Wreszcie wysyła list do głowy państwa, a kopię listu przekazuje zagranicznej organizacji obrony praw człowieka Zostaje uwięziony jako "agent, który dopuścił się zdrady" (Artykuł 100)

● W listach do zagranicznej grupy obrony praw człowieka, mieszkaniec Dreznia pisze o tym, że pragnąłby wyemigrować Władze zamykają go w więzieniu za "nawiązanie nielegalnych kontaktów" (Artykuł 219)

● Inżynier nagrywa na taśmę magnetofonową piosenki piosenki piosenki dysydenta — marksisty, a nagrania udostępnia przyjacielom Sąd rejonowy skazuje go na więzienie, za "podżeganie uczuć wrogich wobec państwa" (Artykuł 106)

● Mieszkaniec wschodniego Berlina zwraca się do władz o zwolnienie go z obywatelstwa Spotkawszy się z odmową, co tydzień posyła kartkę pocztową ministrowi spraw wewnętrznych i członkom parlamentu, przypominając o swym podaniu Zostaje uwięziony za "publiczne oczernianie" (Artykuł 220)

Na takie właśnie naruszanie podstawowych praw człowieka pozwala samo prawo Niemieckiej Republiki Demokratycznej W sześciu opisanych tu przypadkach, wszyscy skazani i uwięzieni w pokojowy sposób korzystali z prawa do wolności słowa, a ich ukaranie było naruszeniem Artykułu 19 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka Artykuł ten przyznaje wszystkim prawo do poszukiwania, otrzymywania i przekazywania informacji i idei wszelkiego rodzaju, niezależnie od granic między państwami

W przytoczonych przed chwilą przykładach, sześć artykułów kodeksu karnego NRD w sposób bezpośredni ogranicza wolność słowa i daje władzom potężne narzędzie umożliwiające wtrącanie ludzi do więzienia za to, że przekazują informacje lub wyrażają poglądy uznawane za wrogie lub krytyczne wobec ustalonego porządku politycznego

Mgliste przepisy prawne

Wymienione artykuły kodeksu karnego przewidują więzienie między innymi za przekazywanie informacji zagranicznym organizacjom, nawet, kiedy przekazane informacje nie są ani tajne ani nawet poufne, lecz "mogą zaszkodzić interesom NRD, zdyskredytować warunki społeczne w NRD lub więzi przyjazni i sojuszu NRD Kara więzienia ma też spotkać tych, co rozpowszechniają "pisma, przedmioty lub symbole, które mogą zakłócić socjalistyczny styl życia, lub przynieść uszczerbek opinii państwa lub porządku publicznego"

Wszystkie te określenia są mgliste i dają się interpretować w sposób subiektywny Na przykład, za dyskredytowanie uznawano stwierdzenie faktu, że w 1968 wojska sowieckie dokonały inwazji Czechosłowacji, a nie zostały wezwane na pomoc Za "dyskredytowanie" uznawano też stwierdzenia, że w NRD narusza się prawa człowieka "Winnych" oskarżano na podstawie artykułu 106

Za informacje "szkodliwe dla interesów NRD" władze uznawały kopie podane o emigrację, opisy reakcji władz na takie podania, a także informacje o więźniach politycznych w NRD Przekazywanie tego typu informacji prowadziło na ławę oskarżonych, rła podstawie Artykułu 99

W oczach obowiązującego prawa nie jest warunkiem przestępstwa, by przekazane informacje zawierały błędne przedstawienie faktów Oficjalny komentarz do kodeksu karnego stwierdza, w odniesieniu do Art 99, że chodzi zarówno o informacje nieprawdziwe jak i o prawdziwe

Ogólnikowe i mgliste sformułowania wszystkich omawianych tu sześciu artykułów kodeksu karnego w poważnym stopniu ograniczają możliwości obrony Wielu adwokatów informuje wprost swych klientów, że nie są w stanie bronić ich przed zarzutami postawionymi przez prokuratora, lecz mogą im pomóc tylko zwracając się o niski wymiar kary, na podstawie dobrego sprawowania oskarżonego w przeszłości czy na podstawie regularnego stawiania się do pracy

Tajność

Więźniowie polityczni w NRD w dużej mierze otaczani są przez władze tajemnicą Od chwili aresztowania, więźniem ma ścisły zakaz mówienia o szczegółach stawianych mu zarzutów Zakaz dotyczy zarówno widzeń z odwiedzającą rodziną czy przyjaciółmi, jak i korespondencji

Wszystkie procesy na podstawie owych sześciu artykułów, procesy, o których informacje posiada Amnesty International, odbywały się przy drzwiach zamkniętych, nie dopuszczono na salę sądową nawet najbliższej rodziny Po wyroku, skazanemu wręczano skazujący go

dokument do przeczytania, po czym go odbierano Więziom kryminalnym pozwala się zatrzymać dokument wyroku

Rodzina lub przyjaciele, orzekając jakiegokolwiek informację o skazanym za granicę, sami narazają się na wyrok skazujący na podstawie któregoś z sześciu artykułów Amnesty International uzyskała informacje o przypadkach, w których nękanie członków rodziny za to, że zagraniczna prasa nadała rozgłos sprawie skazanego Członkom rodziny grozono aresztowaniem, jedynie na podstawie podejrzeń, że mogli przekazać jakies wiadomości o uwięzionym za granicę

Grzech emigracji

Chęć wyjazdu z kraju w oczach władz jest ciężkim grzechem przeciw socjalizmowi W większości przypadków, znanych Amnesty International, szesc omawianych artykułów kodeksu karnego NRD stosowano wobec osób, które starały się o zezwolenie na emigrację Niemiecka Republika Demokratyczna podpisała międzynarodowe porozumienia o prawach człowieka, a jedno z nich to prawo do opuszczenia własnego kraju Od czasu podpisania porozumien przez NRD, coraz liczniejsi obywatele kraju składają podania o emigrację Wybierają tę drogę, zamiast przedzierania się przez zieloną granicę, co grozi karą do 8 lat więzienia, na mocy Artykułu 213 ("Kto nielegalnie przekracza granicę")

Wielu ze składających podania powołuje się w nich na owe międzynarodowe porozumienia, których sygnatariuszem jest NRD Odmowa jest zjawiskiem częstym Często się też zdarza, że kto, mimo odmowy, usilnie stara się nadal o wyjazd, niszcząc kolejne podania, ten znajduje się w koncu na ławie oskarżonych i wędruje do więzienia, na podstawie jednego lub kilku z przedstawionych tu artykułów kodeksu karnego NRD

Skazany za solidarność z Polakami

Roland Jahn, mieszkaniec Jeny, w NRD, przejechał przez miasto na rowerze, nowiewając białoczerwoną, polską flagą i unosząc plakat z napisem SOLIDARNOSC Z NARODEM POLSKIM Został skazany na 22 miesiące więzienia

Sąd skazał go za "publiczne oczernianie" i "brak szacunku dla symboli państwowych", na podstawie artykułów 220 i 222 kodeksu karnego Aresztowano go następnego dnia po przejeździe rowerem

W styczniu br aresztowano dziewięciu innych mieszkańców Jeny, wśród nich narzeczoną skazanego rowerzysty, Petrę Falkenberg Przystępstwo udział w planowaniu pokojowej demonstracji na rynku głównym w Jenie Demonstranci planowali minutę ciszy, lecz zmasowane sily bezpieczeństwa do tego nie dopuściły

IRAŃSKI HORROR: UPUST KRWI Z WIĘZNIÓW POLITYCZNYCH

Jak zabijać więźniów politycznych? Z nożytkiem dla islamu i rewolucji oraz z błogosławieństwem Khomeiniego. Czyli spisać z nich całą krew i przekazać ją dla żołnierzy irańskich walczących na froncie z Irakiem oraz zranionych strażników rewolucji islamskiej.

W październiku ubiegłego roku został rozesłany do wszystkich urzędów prokuratorskich w Iranie dokument podpisany przez prokuratora generalnego rewolucyjnej republiki islamskiej Iranu. Oto fragmenty tego dokumentu.

"W imię Boga najwyższego. Brak zapasów krwi i niemożliwość jej zdobycia doprowadziły do śmierci wielu naszych strażników rewolucji zranionych w walkach ulicznych bądź na wojennym froncie. W celu rozwiązania tego problemu i na żądanie Strażników Rewolucji wykonanie następujący rozkaz. Odnowiedzialne zespoły medyczne mają potajemnie spuścić wszystką krew z tych osób, które zostały skazane na śmierć i których data wykonania wyroku jest bliska. Krew powinna być zgromadzona w odno-

wiednich pojemnikach i dostarczona do najbliższego ośrodka zdrowia tak by strażnicy mogli z niej skorzystać w razie potrzeby. Podkreśla się, żeby nie było wątpliwości, że żadne naruszenie religii nie może być odniesione do tego środka, że nieporozumienie jego czciogodną i świętą ekscelencję, religijnego strażnika Imama Khomeiniego o opinie w tej kwestii, który stwierdza, że nie jest to złamanie prawa islamu".

Powyższy dokument został zamieszczony w 40-stronicowym raporcie dotyczącym przesładowania więźniów politycznych w Iranie i opublikowanym w ubiegłym miesiącu przez Międzynarodową Federację Praw Człowieka mającą siedzibę w Paryżu. Federacja została założona w 1922 roku i jest uznawana za miarodajne ciało opiniotwórcze i wiarygodne źródło informacji w sprawie praw człowieka m.in. przez ONZ i Radę Europejską. Opublikowany przez nią raport dotyczący przesładowania więźniów politycznych oraz stanu praw człowieka w Iranie został sporządzony no-

mieściącym nabożnie w Iranie specjalnej, tajnej misji federacji kierowanej przez asystenta jej sekretarza generalnego francuskiego prawnika C. Rostokera.

Misja przebywająca na terenie Iranu nielegalnie w okresie 9 sierpnia - 8 września stwierdziła w sposób niepodlegający dyskusji masowy charakter przesładowania i powszechne stosowanie tortur wobec uwięzionych. Misja ustaliła, że trybunały rewolucyjne pod przewodnictwem mułłów wydają wyrok śmierci do procesu trwającym 2-10 minut i złożone są z osób bez najmniejszego przygotowania prawnego. W większości wypadków zwłoki zabitych więźniów nie wydaje się rodzinom. Misja wykryła również wiele przypadków całkowitego spuszczenia krwi z więźniów, którzy nie zostali skazani na śmierć.

Według szacunku CIA w wojnie irańsko-irackiej zostało zabitych co najmniej 125 tys. Iraczyków i 500-800 tys. zostało rannych.

NRD PRÓBUJE ROZMIĘKCZYĆ RFN

Niemcy Wschodnie zaoferowały Zachodnim nieluzne wzajemnych stosunków jeżeli RFN przemyśli problem rozmieszczenia amerykańskich rakiet nuklearnych średniego zasięgu na nowo.

Przywódca NRD E. Honecker oczekuje na odpowiedź kanclerza H. Kohla na list, który został niedawno ogłoszony publicznie w NRD i w którym Honecker apeluje o Europę bezatomową "w imieniu ludzi niemieckich". Zachodni dyplomaci uważają, że Honecker odwołał się do narodowego instynktu polityków w Bonn, by przypomnieć im, że obydwa kraje spotka ten sam los w wypadku wojny nuklearnej. Jednocześnie Honecker ostrzegł, że w pewnej sytuacji może nastąpić ochłodzenie stosunków i "to co zostało osiągnięte może być nodane w wątpliwosc". Stosunki pomiędzy obydwojema krajami znalazły się ostat-

nio w lensej fazie, co koła dyplomatyczne tłumaczą większym nolem manewru, jakie otrzymał E. Honecker od J. Andronowa. Zdaniem tych koł przywódca ZSRR liczy, że zaciśnienie więzów pomiędzy dwoma krajami niemieckimi może spowodować korzystne zmiany w kwestii rozmieszczenia amerykańskich pocisków nuklearnych.

Trzy ustępstwa humanitarne poczynione ostatnio przez NRD zgodnie z życzeniami rządu bawarskiego zostały entuzjastycznie przyjęte w Niemczech Zachodnich. 1) Honecker zapowiedział, że z granicy pomiędzy NRD i RFN usunięte zostaną karabiny maszynowe, 2) NRD zniósła we wrześniu obowiązkową wymianę dewiz dla turystów z Zachodu poniżej 15 roku życia (w mocy pozostał obowiązek tej wymiany dla wszystkich innych łącznie z inwalidami i kalekami), 3) no raz pierwszy NRD opublikowała przemi-

sy prawne na podstawie, których obywatele wschodniemieccy mogą formalnie ubiegać się o wyjazd na Zachód. Do tej pory obywatele NRD nie mieli prawa wyjeżdżać na Zachód i każdy przypadek nodania o taki wyjazd był rozpatrywany przez władzę według jej widzimisię i w prawie 100% negatywnie. Nowe przepisy są bardzo restrykcyjne i dopuszczają tylko legalny wyjazd w przypadku łączenia najbliższej rodziny (rodzice - dzieci, mąż-zona).

Dwa tygodnie temu NRD zgodziła się także na oczyszczenie rzeki Roden, która konczy swój bieg w RFN, ale pod warunkiem że Bonn zapłaci ponad 20 mln dol. za sprzęt do tego potrzebny. Podjęto także rozmowy w sprawie oczyszczenia trzech innych rzek kończących bieg na terenie RFN oraz nad zmniejszeniem polucji wschodniemieckiego powietrza.

● **Rosnie napięcie między reżimem komunistycznym i Kościołem Katolickim w Nikaragui.** Na znak protestu przeciwko rządowym bojówkom antyreligijnym przerywającym msze i przesładowującym księży, Kościół Katolicki w Nikaragui odwołał wszystkie msze święte i posługi religijne w Dzień Zadusznych. Od września br. utrzymuje się silne napięcie pomiędzy reżimem komunistycznym i Kościołem Katolickim, który negatywnie odniósł się do wprowadzonego przez komunistów obowiązku powszechnej służby wojskowej.

● **Trwa akcja przeciwko światu przestępczemu w ChRL.** W ubiegłym tygodniu na murach sądu ludowego w Pekinie pojawiły się gazetki sienne informujące, że strzałem w tył głowy zabito kolejnych 40 przestępców. Dyplomaci akredytowani w Pekinie uważają, że od początku akcji tj. od sierpnia br. dokonano już około 2000 egzekucji. Niektóre z egzekucji przybierają postać zbiorowej egzekucji publicznej, większość z nich poprzedzona jest pokazaniem przestępców spędzonego tłumowi, który podczas oglądania skazanych wznosi zorganizowane okrzyki dezaprobaty. Od sierpnia br. w prasie chińskiej rozpętano kampanię przeciwko kryminalistom utrzymując, że ChRL została nawiedzona falą wysokiej przestępczości jako spadek po okresie rewolucji kulturalnej, walce frakcji i ultralewicowych komunistach. Według zachodnich kryteriów wskaźnik przestępczości podawany przez władze chińskie i wynoszący 7,2 przestępstw na 10 000 ludzi jest niski. Uchodzący z Tybetu utrzymują, że w ramach akcji przeciw światu przestępczemu władze chińskie pozbywają się dysydentów, ale władze ChRL zaprzeczają temu.

● **Prześladowania Kościoła Katolickiego w Albanii.** Według Radia Watykan, które nadało program poświęcony sprawom Kościoła Katolickiego na Bałkanach, trzy lata temu w albańskim obozie koncentracyjnym został zakatowany na śmierć Ernest Coba, apostołski administrator Scutari. W 1972 roku został rozstrzelany za udzielenie chrztu noworodkowi ksiądz Stefan Kurti, a ojciec Ndoci Luli przełożony jezuicki ze Scutari został skazany na śmierć męczeńską w 1981 roku za udzielenie chrztu dwojce dzieci. Radio dodało, że bardzo trudno jest penetrować albańską "kurtyne ciszy" i że wiadomość o śmierci ojca Luli została przekazana niedawno przez uchodźcę muzułmanina z Albanii. Według informacji zgromadzonych przez Radio Watykan 300 tys. katolików żyje w Albanii w nieustannym strachu o swe życie. Systematyczne przesładowania religijne rozpoczęły się w Albanii w 1945 roku, a w miarę umacnia-

nia się reżimu komunistycznego, którego przywódcy ogłosili, że utworzyli pierwsze na świecie państwo ateistyczne, następowało ich upowszechnienie. Według danych watykańskich w roku 1981 na skutek tortur zmarło w więzieniach bądź obozach koncentracyjnych 7 biskupów, 64 księży diecezjalnych, 33 Franciszkanów, 14 jezuitów, 10 seminarzystów i 8 siostr zakonnych. Niektórzy oficjele watykańscy uważają, że rząd albański stosuje najbardziej okrutne metody i jest najbardziej zawzięty w walce z religią. Papież Jan Paweł II wezwał całą społeczność rzymskokatolicką do modłów w listopadzie "o religijną wolność w Albanii".

● **Egzekucja trzech ministrów albańskich.** Minister spraw wewnętrznych Fecor Shehu, minister zdrowia Llambi Zicishti oraz minister obrony narodowej Kadri Hasbiu zostali rozstrzelani we wrześniu br. według wyroku sądowego za szpiegostwo na rzecz USA, ZSRR i Jugosławii.

● **Komunistyczny rząd Zimbabwesi aresztuje byłego premiera Muzorewę.** Abel Muzorewa był premierem Zimbabwesi i pierwszy czarny premier w tym kraju został zaaresztowany przez komunistyczny rząd premiera Mugabe pod zarzutem organizowania zamachu stanu przy pomocy Izraela i Południowej Afryki. Muzorewę, który jest biskupem Zjednoczonego Kościoła Metodystów aresztowano w dwa dni po tym jak oświadczył, że represje w Zimbabwesi są większe pod rządami premiera Mugabe niż były pod rządami mniejszościowymi białych. Muzorewa przebywa w więzieniu w Harare i nie ma prawa odwiedzić się nawet z najbliższą rodziną.

● **Coś z mniemanologii stosowanej.** "O co chodzi "Tygodnikowi Powszechnemu"? pyta wrocławska "Gazeta Robotnicza". Autor artykułu szukając argumentów przeciwko nam ucieka się i do takich "w gruncie rzeczy to i te kartki (zywnosciowe) są niczym innym, jak dowodem wyższości tego ustroju nad innym. Który to inny ustrój w kryzysie wykazuje aż tak daleko idącą troskę o to, by mimo braków i napięć rynkowych stworzyć każdemu jednakową szansę zaopatrzenia się w żywnosc?"

TYGODNIK
KATOLICKIE PISMO
POWSZECHNE
SPOŁECZNO-KULTURALNE

Z "TYGODNIKA POWSZECHNEGO" Nr 38-42

POLACY W ZSRR

Według danych radzieckich na Litwie żyje 247 tys. osób narodowości polskiej (w całym ZSRR około 1,2 mln).

KOSZTOWNY DOWCIP

W sali obrad Sejmu PRL montuje się instalację elektronicznego systemu obliczania głosów oddanych w czasie głosowania poselskich.

COŚ Z MNIEMANOLOGII STOSOWANEJ

"O co chodzi "Tygodnikowi Powszechnemu"? pyta wrocławska "Gazeta Robotnicza". Autor artykułu szukając argumentów przeciwko nam ucieka się i do takich "w gruncie rzeczy to i te kartki (zywnosciowe) są niczym innym, jak dowodem wyższości tego ustroju nad innym. Który to inny ustrój w kryzysie wykazuje aż tak daleko idącą troskę o to, by mimo braków i napięć rynkowych stworzyć każdemu jednakową szansę zaopatrzenia się w żywnosc?"

CIĘKAWY DLACZEGO?

"Handel Zagraniczny" o firmach polonijnych "Porównanie wydajności pracy zatrudnionych w firmach polonijnych z wydajnością w całej gospodarce uspołecznionej pozwala na stwierdzenie, iż jest ona średnio 4-5 razy wyższa."

W HOŁDZIE BOHATEROM

W siedzibie SD PRL wręczono odznaczenia państwowe 80 dziennikarzom. Członek Biura Politycznego KC PZPR Kazimierz Barcikowski podkreślił, że w obecnym trudnym politycznym okresie przyznane ordera mają w sensie politycznym charakter odznaczeń bojowych.

Ambasador to uczciwy człowiek, którego wysła się za granicę, aby klamał o swoim kraju

Gdy 1 listopada 1934 roku Edward Raczyński obejmował funkcję polskiego ambasadora w Londynie nie przypuszczał zapewne, że następne pół wieku życia spędzi na prostowaniu fałszy na temat Polski. Nie mógł przewidzieć, że w ciągu następnej dekady Polska jaką znał zniknie z powierzchni ziemi, a w tej która powstanie nie będzie dla niego miejsca. Edward Raczyński był Ambasadorem RP u dworu św. Jakuba do 1945 roku, aż do cofnięcia przez mocarstwa Zachodnie uznania dla rządu na wygnaniu. Następnie reprezentował Polskę w Międzynarodówce Liberalnej oraz w **European Movement**, organizacji mającej za cel zjednoczenie Europy. Od 1979 jest Prezydentem RP.

Niewielkie mieszkanie na eleganckiej Chelsea w Londynie to jakby kapsuła, w której czas zatrzymał się. Charakter wnętrza nadają rozmieszczone ze smakiem stylowe sekretarzyki i komody, zegary wybijające co jakiś czas godzinę, regały pełne książek. Z jednej ściany spogląda brat Edwarda - Roger, twórca biblioteki Raczyńskich w Poznaniu, na drugiej znajdują się antyczne portrety rodziny Sobieskich oraz okuty w pancerz łysy Jan Kazimierz. Postać pochylonego, skurczonego w sobie starca harmonizuje ze scenografią. Jest ubrany w staromodny garnitur ze złotym lancuskiem zegarka w poprzek kamizelki. Na niedys krzepkim tułowiu spoczywa siwa głowa. Twarz ma skupioną, o zapadłych ze starości policzkach. W pierwszych słowach nalega, aby nie tytułować go "Panem Hrabim". Gdy mówi o sobie przytyka powieki jakby wycofywał się w praswiat wspomnień i na łagodną twarz wypływa pogodny uśmiech. Pierwsze pytanie narzuca się samo.

RS - Jaka jest Panska recepta na długowieczność?

ER - Umiar we wszystkim, niepalenie i niepicie alkoholu. Palenie rzucałem trzy razy zanim mi się udało. Pierwszy raz to jeszcze przed wojną, gdy urodziła mi się córka, ale potem negocjowałem jakiś bardzo zawły traktat z Rumunami, co mnie tak zdenerwowało, że nie mogłem się powstrzymać.

Edward Raczyński miał czterdzieści lat i kibicował z Galicji strajkom rewolucji 1905 roku w Kongresówce.

RS - Jakie jest najwcześniejsze wydarzenie o randze swiatowej, które Pan pamięta?

ER - Pamiętam wojnę burską (1899-1902 przyp. RS). To była rywalizacja między Anglikami i osadnikami holenderskimi i my mimo że byliśmy wtedy w Anglii sprzyjaliśmy Burom.

W jego głosie można wyczuć nonszalanję człowieka, który nie ma nic do ukrycia. Gdy rozmowa zmienia temat na politykę, jego głos zmienia się. Staje się bardziej stanowczy, a wywazone zdania ujawniają pewny swego autorytet. **RS - Rząd wyprowadza swą legalność z konstytucji 1935 roku. Według jednej opinii była ona bezpośrednim wynikiem zamachu majowego i dojścia do władzy Piłsudskiego. W zamachu tym niemal na pewno zginęło więcej Polaków niż w zamachu Jaruzelskiego.**

ER - Podczas debaty opozycja opuściła nawet salę na znak protestu, jednak potem wszystkie stronnictwa ją uznały. Zresztą między zamachem majowym a uchwałą miały miejsce wybory. Consensus opinii publicznej zasadzał się na osobistej popularności Piłsudskiego. Większość parlamentarna była wybrana w wolnych wyborach. Nie były one bojkotowane. Przystąpiły do nich wszystkie liczące się partie. Ja sam nie byłem piłsudczykiem i znałem go raczej słabo. Moja kariera nie była uzależniona od względów politycznych tego typu. Reżym Piłsudskiego miał charakter specjalny. Był on patriarchatą, którego rządy można by porównać do absolutyzmu oświeconego.

RS - A Bereza Kartuska i przesładowania opozycji?

ER - To była plama na honorze. Był to jednak wielki człowiek. Wprost trudno było oprzeć się jego czarowi. Z zubrow litewskich własnym przemysłem wzrósł do rangi jednego z pierwszych mężów stanu Europy. On, wie pan, żołnierz nauczył się z książek. Nie miał żadnego zawodowego przygotowania wojskowego. Gdy doszedł do wniosku, że o Polskę trzeba będzie walczyć z bronią w ręku, nauczył się dowodzić z podręczników.

RS - Trudno jednak z ówczesnej popularności Piłsudskiego wyprowadzać współczesną legalność rządu na wygnaniu.

ER - Konstytucja była uznana przed wojną i podczas wojny jako podstawa działania rządu. Gdybyśmy ją odrzucili, musieliśmy dojść do wniosku, że władza Sikorskiego też była nielegalna. Sposób jej uchwalenia nie jest tutaj argumentem. Konstytucja 3 Maja też była spiskiem, a jednak wszyscy się do niej poczuwamy. Konspiratorzy zebrał się 2 maja u mnie w salonie na parterze w Pałacu Krasynskich. To było Krakowskie Przedmieście 5 i ja jestem prawowitym dziedzicem. Otóż ta grupka ułożyła tekst i cyrograf z przysięgą, że zobowiązują się przeprowadzić ustawę przez sejm. Sejm też nie był zupełnie demokratyczny, gdyż dobrano wbrew przepisom dodatkową liczbę posłów bez odsyłania tych, którzy już w nim zasiadali. Tego wymagała sytuacja. Był to zamach stanu. Konstytucję 3 Maja uchwalono przez zaskoczenie, gdy posłowie opozycji zażywali w wczasów na wsi.

RS - Zarzuca się do dziś wielu politykom przedwojennym, że byli masonami.

ER - To trzeba by zacząć od Kosciuszki. Swojemu adiutantowi Bronikowskiemu doradzał, aby rozpoczynać dzień od westchnienia do "Wielkiego Architekta". Znałem osobście wielu wspaniałych masonów. Zresztą polska masoneria była zawsze patriotyczna i wolnościowa.

RS - A Pan? Czy należał Pan do masonerii?

ER - Nie, nigdy. Za radą nieboszczki matki trzymałem się zawsze z daleka od wszelkich tajnych stowarzyszeń. Zawsze powtarzała mi, abym nie łączył się z organizacją o najpiękniejszych nawet zasadach, gdyż raz związany przysięgą nie wiedziałbym, gdzie jestem prowadzony. Moje wiadomości o masonerii pochodzą z drugiej ręki, miałem przyjaciół, którzy należeli. Jej rola na pewno była demonizowana. Na przykład w Anglii jest to tylko kółko towarzyskie.

RS - W 1939 roku gwarancje angielskie nie mogły być wypełnione. Anglia uzyla nas jako kozła ofiarnego, na którego poszło pierwsze uderzenie niemieckie. Zamiast zanalizować możliwe zachowania naszych sojuszników uwierzyliśmy na słowo papierowym deklaracjom. Czy wobec tego nie jesteśmy sami sobie winni?

ER - Nie. Nastąpiła pomyłka, oczywiście, gdyż mieliśmy do czynienia z bandytą i szalencem Hitlerem. Ale sama gwarancja była pomysłem przez Anglików i przyjęta przez Polskę jako zabieg, który miał uchronić przed wojną. Anglicy pamiętali, że w 1914 roku nie od razu oświadczyli, że naruszenie neutralności Belgii będzie *casus belli* i zawsze

CZŁOWIEK KTÓRY RZUCIŁ WYZWANIE JAŁCIE - rozmowa z hr. Edwardem Raczyńskim

im to wypominano. Byli przekonani, że jeśli rzucą na szalę swój głos to powstrzymają Hitlera. I być może byłoby to się stało, gdyby nie szalbierstwo sowieckie. Anglicy dali gwarancję Polsce w nadziei, że będzie to pierwszy krok w kierunku koalicji, która by Hitlera powstrzymała. Po przednio Sowiety wykazywały dbałość o pokój światowy i przeciwstawiały się Hitlerowi, więc Anglicy wyobrazili sobie, że po udzieleniu nam gwarancji będą mieli zapewnioną współpracę sowiecką, że sowieciarze przyłączą się do koalicji państw pokojowych i wojny uda się uniknąć. Polska uważała, że z chwilą uzyskania gwarancji brytyjskich bezpieczeństwo Europy zostało wzmocnione. Mielismy już wtedy układ z Francją, a więc byliśmy w sojuszu z dwoma głównymi mocarstwami. Była to rozgrywka szachowa.

RS - Czy nie przeceniłmy potęgę Anglii?

ER - Anglia była wtedy bardzo potężna. Lubiała posługiwać się aliantami i zwykle osłabioną ofiarę dobijała na koniec. Tak zrobiła z Napoleonem jak i w pierwszej wojnie światowej.

RS - Po wybuchu wojny my ciągle liczyliśmy na pomoc brytyjską w sensie desantu lub ataku na froncie zachodnim. Czy z wojskowego punktu widzenia nie tuzdżalismy się?

ER - Nie, tu zostaliśmy oszukani. Bardziej jeszcze przez Francję niż przez Anglię. Były ułożone dokładne plany. Francja miała uderzyć, zresztą słusznie byłaby zrobiła we własnym interesie. Tymczasem Francja zdecydowała się kryć za liną Maginota. Tu w Anglii ja chodziłem zaraz po wybuchu wojny do angielskich ministrów, m.in. do Churchilla, który był wtedy ministrem marynarki i pytałem się go: Dlaczego wy nie działacie? Na to Churchill mi powiedział, że mogą działać tylko w porozumieniu z Francuzami. Skoro tamci nie są gotowi do podjęcia decydujących kroków to oni nie są w stanie nic zrobić. Była to wymówka.

RS - Kiedy zostało przypięczone to, że Polska stanie się komunistyczna. Czy już z chwilą zawarcia układu Ribbentrop-Mołotow?

ER - Gdyby wojna była prowadzona inaczej i atak sprzymierzonych na Niemcy nastąpił od południa, w miękkie podbrzusze, od Bałkanów i gdyby Europa Środkowa była zajęta przez Aliantów to my byśmy tego losu uniknęli. Niewątpliwie decydującą rolę odegrały tu losy wojny.

RS - Który z polityków Zachodnich wyrządził sprawę polskiej największą szkodę?

ER - A Aliantów? Wszyscy alianty mogli gorliwie o nas dbać, nie ma co do tego wątpliwości. Najwięcej mogli nam pomoc to znaczy można powiedzieć najczęściej zaszkodził Amerykanin - Roosevelt.

RS - A Churchill?

ER - Churchill był w stosunku do nas uczciwszy. Nie miał urazu antypolskiego tak jak niedys Lloyd George, wręcz przeciwnie, miał do nas stosunek rycerski. Odnosił się przyjaźnie do Sikorskiego. Francuzi byli pobici, Amerykanie nie dbali, Churchill był jedynym, który czynił pewne

wysiłki, aby nam zapewnić niezależność polityczną, mimo że przynależał, że nie będzie w stanie uzyskać dla nas całości terytorium.

RS - A z Polaków? Mikołajczyk?

ER - Nie. Trudno powiedzieć. Mymy byli ofiarami sytuacji oraz braku doświadczenia i sumienia ze strony mocarstw zachodnich. Mikołajczyk zataił sytuację tym, że pojechał do Polski, mimo że warunki w jakich się znalazł były desperackie. Pojechał już nie nawet na premiera, lecz na członka rządu komunistycznego, gdyż roził sobie, że przy pomocy zachodniej będzie mógł stawiać czoło posunięciom sowieckim. Zawiódł się, gdyż okazało się, że Stalin niewiele sobie robił z ambasadorów angielskiego i amerykańskiego.

RS - Czy polityka międzynarodowa może być moralna? Czy istniała kiedykolwiek "polityka zasad"?

ER - Odegrała ona pewną rolę, przyznaję, że niedostateczną. Istnieje coś takiego jak moralność dziejowa, ale na czelną cnotą jest nadal samolubstwo.

RS - Czy wobec tego nasze narzekanie na postępowanie Zachodu nie jest głosem poszkodowanego, który, gdyby role były odwrócone, postąpiłby tak samo?

ER - W pewnej mierze tak, gdyż zadaniem polityka jest odmierzyć wszystkie za i przeciw i wyciągnąć z tego konsekwencje. Można się jednak mylić.

RS - Możemy im więc zarzucić co najwyżej pomyłkę.

ER - Możemy im zarzucić, że nie tylko postąpili niemoralnie, ale i zaszkodziłi samym sobie.

RS - Czy nie powinniśmy się domagać raczej pełnego wypełnienia postanowień Jałty, a nie jej przekreslenia?

ER - Inne jest stanowisko wobec Jałty Węgrów czy Czechów, gdyż Jałta im w niczym nie zaszkodziła, a mogą w niej szukać jakiegos oparcia dla rozszerzenia zakresu wolności. My natomiast możemy postulować kilka punktów. Po pierwsze było to decydowanie o nas bez nas. Byliśmy aliantami a w Jałcie w ogóle się z nami nie liczone. Po drugie Jałta zdecydowała połowę naszego terytorium i narzuciła nam obcą władzę. Polska miała, jako państwo sprzymierzone, tytuł do sprawiedliwego potraktowania. Nie ma powodu do szukania resztki naszych praw w układzie jałtańskim.

RS - Przewidywała przeprowadzenie wolnych wyborów.

ER - Tego kłamstwa dobelmono. Nastąpiły jakieś wybory o których komunisti twierdzą, że były wolne.

RS - Czy nie powinniśmy przestać przypominać o Jałcie, lecz po prostu analizować sytuację taką jaka ona jest? Młodzi Anglicy nie czują się za tamte decyzje odpowiedzialni i nasze zapamiętanie historyczne biorą za oznakę braku realizmu.

ER - Istotnie, gdybyśmy ośmiali nasze żądania wyłącznie na Jałcie to nie byłoby to bardzo orzekonywujące. Ale naród polski przemawia dziś wystarczająco dobitnie.

RS - Czy Europa Środkowa nie jest skazana na dominację Niemiec lub Rosji?

ER - Europa Centralna powinna postawić sobie za zadanie połączenie się. Wtedy przedstawiałaby wcale pokazną siłę. Ta siła byłaby elementem pokojowym. Dla nas najważniejsze, kluczowe wręcz jest zbliżenie z Czechosłowacją.

RS - Czy komunizm jest dla Polski samym tylko złem?

ER - Nie jestem może najlepszym sędzią w tej sprawie. Muszę powiedzieć, że odnoszę się do komunizmu w wydaniu sowieckim z obrzydzeniem.

RS - Komunisti przeprowadzili jednak w Polsce reformę rolną.

ER - Ta tak zwana reforma polegała na tym, że właścicieli do 50 hektarów zostawiano w spokoju, a wszystkim powyżej konfiskowano całość. To była metoda karna przeciwko jednej klasie społecznej.

RS - Odbudowa Warszawy?

ER - Warszawy nie odbudowali. To zrobili polscy architekci i murarze.

RS - Dlaczego nie został Pan ambasadorem PRL? Anglik powiedziałby "Good or bad, my country".

ER - Mogłem zostać. W pewnym momencie rząd brytyjski oświadczył mi, że Warszawa by to z przyjemnością przyjęła. Doskonale zdawałem sobie sprawę z charakteru takiej propozycji. Chodziło o stażowe przeprowadzenie do tego raju komunistycznego.

Gorzkie słowa odzwierciedlają tragedię jaką Edward Raczyński przeżył bardziej może niż tysiące Polaków w Anglii w latach 1945. W swych dziennikach *W Sojuszu z Londynem* opisuje jak czuł się wtedy, w opuszczonym budynku ambasady, gdy cały świat szalał z radości, a tylko on i jego rodacy nie mieli powodów do optymizmu.

RS - Jaką rolę odegrała powojenna działalność rządu na wygnaniu?

ER - Rząd wypełniał swoją powinność. Przypominał o sprawach polskich i w ten sposób nie pozostawił na placu boju jedynie komunistów warszawskich.

RS - W jakich warunkach byłby Pan gotów przekazać swoją władzę?

ER - Jestem, gdyż sądzę, że mimo wieku mogę jeszcze oddać jakies usługi Krajowi. Decyzje dotyczące Polski zapadną nad Wisłą i z chwilą gdy Polska będzie przemawiać swoim głosem, gdy w Warszawie nastąpią wolne wybory, przekażę moją urzęd.

Z PRASY ZAGRANICZNEJ

ZŁY JAK ROSJANIN

Ostatnia strona każdego numeru "Paris MATCH" nosi tytuł "Carte Blanche" i oddawana jest pisarzom i dziennikarzom jako ich "wolna trybuna"

Z ostatniego numeru Paris MATCH'a (nr 1792, datowany 30 09 83) przenosimy artykuł Jacques'a Paget'a "Merchant comme un Russe" Konieczność znajomości historii Rosji Oto on

Wydaje się, że w naszych liceach nie uczy się już więcej historii Francji, w ten sposób uczniowie ukończą swoje studia mieszając Woltera z fotelem

Jest to na pewno godne pożałowania, ale mamy więcej spraw do załatwienia zniszczono już religię, rodzinę, armię, sprawiedliwość, ekonomię, malarstwo, muzykę i literaturę

- *Juz pasuje*

Dlaczegożby nie zniszczyć historii naszego kraju?

A więc wrzucić do ognia Joannę d'Arc i jej dziewictwo, Ludwika XIV i jego słońce, Napoleona i jego starą gwardię Ach mojej Boże, jeszcze zapomniałbym o św. Ludwiku i jego dębnie, o Henryku IV i jego białym pioropuszu, a także o jego kurze w garnku (każdej rodziny), trzeba się też pozbyć Henryka III i jego pupilków

No to skonczyliśmy z historią Francji, ale czym ją zastąpić? Trzeba przecież wypełnić czymś godzinę w klasie - jak to mówią specjaliści i ustalić program

Mam pomysł uczyć historii innego kraju Rosji To interesujące Rosja

My znamy to źle Dla przeciętnego Francuza - Rosja to

- muzyka cyganska
  - Kozacy donscy, zawsze skaczący
  - kotlety Strogonoffa, albo Pozarskiego (do wyboru)
  - Borys Godunow, bo to opera
  - Szeherazada, bo to balet
  - i oczywiście
  - malenka tyteczka kawioru (za 500 FF), ponieważ można sobie wyobrazić, że się ją jadło podczas kolacji z Wielkim Księciem u Maxim'a około 1910 roku
- Oczywiście wszystko to - trzeba pogłębić

Ale dlaczego nie zobaczyć jak działały rzeczy od wieków, wzdłuż rzeki Moskwy i Wołgi?

My zawsze mówimy o Leninie, Stalynie, Breżniewie, a dziś o Andropowie Ale może znajomość polityki, zachowania się starych carów - oświetliłaby prawdziwe oblicze kraju, który jest dziś ostatnim imperium kolonialnym planety, którego ekonomia jest chwiejna, ale za to armia jest szczególnie niepokojąca

Wszystko to - przeliczając liczbę głów, którymi są wyposażone misje skierowane z Kremla na Zachód (a Zachód - to my) - moglibyśmy nauczyć się, że Rosja zawsze była krajem tyranu i okrucieństwa Ten kraj zaakumulował, w ciągu wieków, największą wyobraźną kolekcję barbarzyńskich władców chciwych okrucieństw i tortur

Mówi się nam o milionach ludzi zlikwidowanych przez Stalina, o psychuszkach Breżniewa, o cywilnych samolotach zniszczonych na rozkaz Andropowa

A to przecież władcy w tradycji swoich poprzedników na Kremlu

Popatrzcie na Iwana Groznego, którego osobista policja (przerazający "opryczniki") była prekursorem GPU i KGB Tenże Iwan Grozny, który nakazał eksterminację i niewolnictwo i bojarów, uwienczył (pewnego dnia w 1581 roku) swe zbrodnicze wyczyny - uduszeniem własnymi rękami, swego starszego syna

A Piotr Wielki, który "wylimnował" swego brata Iwana V i siostrę Zofię, rządzi zabijając i torturując z niewyobrażalnym okrucieństwem i wyrafinowaniem On także kazał zabić swego syna - carewicza

A Katarzyna, która poleca zamordować swego męża - Piotra III To za jej czasów przywieziono Pogaczowa w klatce żeby mu publicznie obciąć głowę

Syn Katarzyny - Paweł I, krwawy tyran redukuje "muzyków" do stanu zwierząt sprzedawanych na targach Syn Pawła I zapłacił w 1801 roku za zamordowanie tatusia, żeby wstąpić, jako Aleksander I, na tron carski Kto był większym despotą tatus czy synalek oto pytanie dla studentów historii Rosji

Mikołaj I zastąpił bezpardonowym zmasakrowaniem rewolty dekabrystów w 1825 roku Stąd już krok do Aleksandra II i Mikołaja II, których ograniczona i reakcyjna polityka stworzyła kolebkę dla rewolucji październikowej 1917 r przeprowadzoną przez Lenina i Trockiego

Wszyscy tu wymienieni pogrążeni byli w łaźni krwi Dalszy ciąg znamy To nasze czasy

Łowiac w moich wspomnieniach wynurza mi się twarz młodego człowieka o ciemnoniebieskich oczach, suchym głose i znakomitej inteligencji Nazywał się Borys Zołonicki Był adwokatem w Moskwie i prawą ręką Kierenskiego Moja przyjaźń z tym człowiekiem trwała 20 lat Dzisiaj już nie żyje Kiedyś, na wygnaniu w Genewie, powiedział mi, swoim zmęczonym tonem

"Wy, we Francji nigdyście niczego nie zrozumieli o moim kraju My jesteśmy Wschodem

Jestemy uciskani od wieków przez wschodnich tyranów

tyranów przebiegłych i żądnych krwi Lenin był oszustem Stalin - też, i każdy ich następca - te Nie wiercie nigdy ich słowom Oni wiedzą, jak was oszukiwać"

Autor artykułu p J Pagot, kończy słowami

"Ja myślę, że bardzo ważne jest poznanie historii Rosji, a także medytacja nad tym co mi pewnego dnia powiedział Borys Zołonicki "

opracował CZYTELNIK

Reperkusje nagrodzenia

Sądząc no spóźnionej reakcji Polskiej Agencji Prasowej, która zlekkała ponad 5 godzin z ogłoszeniem informacji o przyznaniu L Wałęsie Pokojowej Nagrody Nobla, musiało to wydarzenie wzbudzić co najmniej konsternację w oficjalnych kręgach P R L Potknięcie zostało zrekomensowane z nadwyżką (przynajmniej w ocenie władz) kiedy to już nazajutrz wręczono oficjalny protest Ambasadorowi Królestwa Norwegii w Warszawie Protesty dyplomatyczne stają się koronną działalnością dyplomatów P R L Nie dalej jak kwartał temu podobnym dokumentem obdarowana została Stolica Apostolska w związku z Homilią Ojca Świętego wygłoszoną 18 czerwca w Częstochowie podczas drugiej historycznej pielgrzymki Kiedy w 1975 roku Pokojową Nagrodę Nobla otrzymał Andriej Sacharow nie wzbudziło to zachwyty na Kremlu Jednak jak przystało na przywództwo narodu pragmatycznych szachistów, zamiast wysłać protest do Oslo, zdecydowano wysłać Sacharowa do Gorki W końcu nie mniej głośno, a korzyści mogą być długofalowe i większe Tam z dala od zgiełku moskiewskiej metropolii, uciążliwych cudzoziemców wędrujących wszędzie za mieniądzą C I A sensacji, w sielskiej atmosferze nadwołżańskiego grodu, może sobie laureat do dziś rozmyślać nad pokojowymi metodami uzdrawiania świata Jednak władze P R L zawsze gotowe do nowielania niedosięgniętych radzieckich wzorców tym razem okazały wstrząsliwosc L Wałęsa i tak mieszka w Gdanskku zas nobyt w Starym Otwocku i Arlamowie w ramach akcji normalizacyjnej lat 1981/2 nie przyniosł spodziewanych efektów Dlatego też tak samodzielnie przedsięwzięcie czynników oficjalnych P R L różniące się od jednolitej postawy bloku wschodniego (NRD i CSR) także chętnie przemieszcza swych krytyków tyle że nie wewnątrz swego obszaru, a na zewnątrz) może być uznane przez zwolenników ortodoksji za niepokojący objaw własnej niezależności

Z drugiej strony należy zrozumieć frustrację władz P R L Jako najwyższy organ przedstawicielski (po ostatnich wyborach już nie Sejm a Rada Państwa) chętnie same by przyjęły Nagrodę Nobla tak jak urzędnie przyjmowały miliardowe dotacje z zachodu Wprawdzie obecnie suma znacznie mniejsza, ale splendor większy i ponadto nie trzeba jej słać Nominalnie władze w Warszawie mogłyby przyjąć nagrodę w swoim imieniu albo też cudzym, czym nie ma znaczenia może Wałęsy, Solidarności czy Społeczeństwa W końcu fikcja tego wydarzenia nie byłaby większa niż fikcja sprawowania władzy, która teoretycznie jest niestowarzana w czyimś imieniu Pozostaje więc do wybrania dziedzina w jakiej winna być wręczona Nagroda Pokojowa odnada, bo stan był wojenny, a za normalizację jeszcze się nie dostaje Literacka? niestety, ale to, co onowiadali rozliczni rzecznicy prasowi jeszcze się do literatury nie nadaje nawet do "science-fiction" bo fikcja to była, lecz nie podnarta naukowo Eko-

nomia? - wolne zarty Chociaz przy ponownym zastanowieniu się? Oczywiście tak Przecież ci skromni i cisi panowie jacy w ciągu ostatnich 5 lat przewijali się przez najwyższe stołki w nanstwie dokonali niebywałego, a ciągle jeszcze niedocenianego odkrycia Odkrycia, którego praktyczne znaczenie w historii ekonomii socjalistycznej winno posiadać nie mniejszy wkład niż przewrót kopernikowski w astronomii Klasycy marksistowskiej teorii materializmu dialektycznego twierdzili, że kryzysy ekonomiczne immanentnie związane są z kapitalizmem zas socjalizm będzie od nich immunizowany Uczni rządowi w Warszawie obalili ten błędny dogmat, udawadniając praktycznie, że kryzysy są związane permanentnie z socjalizmem Jest to odkrycie epokowe, które winno zrewolucjonizować cały skromnosc ludzi określających się jako "władze P R L" temu wyjątkowemu wydarzeniu nie nadaje się właściwej rangi Należy jednak przerwać znowu milczenia i rozreklamować to światowe odkrycie Pierwszym krokiem powinno być wystąpienie o przyznanie nagrody Nobla w dziedzinie Ekonomii dla zesłańców rządowych w Warszawie (było ich kilka w ciągu ostatnich 5 lat), już teraz, aby w 1984 nie darmo przez Orwella rozślawionym roku mogli być wyróżnieni Zmniejszyłoby to stany stresów i frustracji w tych kręgach ponadających w kompleksy ze względu ze wszystkich dookoła nagradzają, a nie ich Niech świat wie że "Polak trafi" - szczególnie Polak rządowy nie darmo niastujący najwyższe stanowiska Docenienie wysiłków ekip rządowych P R L ostatniego okresu winno się przyczynić rozślawienia ich osiągnięć w świecie (szczególnie w trzecim świecie mającym do wyboru drogę normalnego rozwoju systemu gospodarki konkurencyjnej lub P R L -owską drogę do socjalizmu katastrofalnego) I na zakończenie przypomnienie historii Rząd P R L był drugim rządem, który oficjalnie zaprotestował przeciwko przyznaniu nagrody Nobla dla jednego ze swych obywateli Urzędnie w 1935 zrobił to rząd Kanclerza A Hitlera, kiedy laureatem został Carl von Ossietzky redaktor "Die Weltbuhne" i organizator nacyfistycznego ruchu "nie wieder Krieg" Wówczas osrodki propagandowe III Rzeszy określały przyznanie nagrody jednemu z więźniów obozu koncentracyjnego, "jako krok antyniemiecki godzący w dumę narodu i rządu, zagrażający stosunkom międzynarodowym poprzez ingerowanie w wewnętrzne sprawy państwa i obywateli oraz dewaluujący wartość tej nagrody Kto miał rację okazało się już 4 lata później, chociaż laureat nie doczekał unaoznaczenia swego moralnego zwycięstwa, gdyż zmarł zaszczyty po wyjściu z obozu Zbieżnosc aktów dyplomatycznych podkreśla zbieżnosc działania i celów M S Z i Auswartiges Amt Okrzyki pałowanych demonstrantów, "Gestapo, gestapo" pod adresem stozow socjalistycznego porządku "normalizujących" sytuację zdają się wykazywać następną analogię

K S - W

WYSYŁKA TKANIN DO POLSKI

przez naszą firmę przyniesie Państwa krewnym w kraju

Legalną drogą,

PONAD 1.000 złotych ZA KAŻDY 1.00 \$ can.

zainwestowany przez Was

Obecnie na składzie 12 kolorów materiału bukła, zorzety, materiały karnawałowe i sylwestrowe

CENA

2.70 \$ can za metr z kosztem wysyłki lotnicznej
2.35 \$ can za metr z kosztem wysyłki morskiej

Zamowienia telefoniczne i listowne wraz z adresami odbiorców, czekiem lub money order prosimy przysyłać na adres

WOSIK EXPORT IMPORT. Inc.

3509 ST LAURENT Blvd

MONTREAL P Q H2X 2T6

TEL 845 - 9155 (kierunkowy 514)

telex SERVSHIP 0525778

WYTNIJ

ZACHOWAJ

POKAŻ ZNAJOMYM

WYKŁADY Z HISTORII POLSKI

Pod auspicjami Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Polskich i dzięki niezmordowanej energii i inicjatywie jaką wykazał pan Z Czudec organizator i pomysłodawca cyklu, mamy okazję uczestniczyć w serii wykładów poświęconych nowożytnej historii Polski. Wykłady są wygłaszane w języku angielskim przez najwybitniejszych ekspertów specjalizujących się w poszczególnych okresach czy problemach historii Polski. Wykład wstępny zatytułowany "Unikalna rola historii Polski" wygłosił prof. Jan Fedorowicz z Ottawy. Odczyt ten był przedstawiony ze swadą, wciągając słuchaczy w żywołą dyskusję i niwelując zwykle zaistniałą przepaść między wygłaszającym poglądy "ex cathedra" a odbierającym je audytorium. Oprócz doskonałości przekazywania myśli i łatwości nawiązywania kontaktów ze słuchaczami pierwszy wykład charakteryzował się głębią merytoryczną i dopracowaniem detalu. Zupełnie innym w stylu był drugi z kolei wykład który wygłosił dr John Stanley. Tematem były "Rozbiory Polski". Wykład pogłębiony był szczegółowym przedstawieniem sytuacji w jakiej znalazła się Rzplita Obojga Narodów w drugiej połowie XVIII wieku - jak słusznie zauważył autor największe wówczas państwo Europy po Rosji, zajmujące ponad 700 tysięcy km kw i liczące ponad 12 milionów mieszkańców. Dr J. Stanley przedstawił problemowo sytuację polityczną, społeczno-prawno-ustrojową Polski za czasów Stanisława Augusta. Bardziej niż dogłębnie (na co niepełnie wskazywał by tytuł prelekcji) omówił pewne aspekty rozwoju kulturalnego czasów Oświecenia, jak ówczesna prasa, teatr, muzyka, literatura czy system edukacji, nie wspominając zupełnie o innych jak architektura, malarstwo czy rzeźba. Centralizowanie punktu widzenia na niektórych wybranych dziedzinach przy pominięciu innych stwarza obraz nie tyle niepełny ile wręcz zamazany, choć w tym wypadku było to tło obrazu niż jego zasadnicza tematycznie scena. Być może ze uwypuklenie pewnych aspektów przy niezbędnym potraktowaniu innych, (w takim, a nie innym zestawieniu) było motywowane znajomością zainteresowań słuchaczy środowiska języka angielskiego, których rzeczywiście bardziej może interesowało

życie teatralno-muzyczne kręgu dworskiego ostatniego króla Rzplitej niż detale bitwy pod Zielencami. Zreszta cała strona militarna wymienionego okresu została potraktowana skrótem - można powiedzieć "po macoszemu". Omówienie Konfederacji Barskiej, Wojny Polsko-Rosyjskiej z 1792 czy Powstania Kościuszkowskiego ograniczone było do kilku zdawkowych sentencji, a w końcu to przecież te wydarzenia, a nie rozwój czy regres kulturalny decydowały o dalszym losie i integralności terytorialnej Rzplitej Obojga Narodów. W sumie mimo pewnych kontrowersji dotyczących przedstawionych powyżej problemów odczyt wypadł interesujący, gdyż każdy ze słuchaczy mógł się czegoś ciekawego dowiedzieć. Na przykład niżej podpisany dowiedział się że Jan Kilinski był krawcem - dotychczas uczono mnie że był szewcem. Usłyszałem także że Sarmatyzm niósł w sobie pierwiastki wpływów tureckich co eksperta tej branży prof. T. Mankowskiego musiało by wprawic w zdumienie, gdyż dopatrywał się wpływów orientalnych (perskich, ormiańskich, tureckich) oraz węgierskich wyłącznie w ubiorze i broni. Także innowacją była jeszcze nie publikowana teza że Polska brała udział w rozbiorach Rusi w XIV wieku i Państwa Zakonnego w wieku następnym. Jest to odejście od tematu, ale gwoili ścisłości należy przy pomnieć, że zajęcie Księstwa Halicko-Włodzimierskiego w 1340 przez Kazimierza Wielkiego było rezultatem umowy o przelicie podpisanej z ostatnim jej władcą Jerzym Bolesławem. Bolesław syn Trojdena Sochaczewsko-Czerskiego po śmierci ostatnich Romanowiczów jako potomek "po kądzieli" tej dynastii (matka Maria Księżniczka Romanowicz) został zaproszony w 1323 na tron księży gdzie przyjął imię Jerzego. W celu umocnienia swej pozycji zawarł układ z królem Kazimierzem (nota bene dalekim jego kuzynem) o przelicie, - często spotykaną w średniowieczu umowę między bezdzietnymi panującymi sąsiadami, która gwarantowała natychmiastowe objęcie dziedzictwa z chwilą śmierci jednego z sygnatariuszy przez tego który przeżył. Układ ten niepełnie mile widziany we wszystkich kręgach dworskich, zamiast przedłużyć życie

księcia przyczynił się do jego skrocenia, gdyż został wkrótce otruty, co z kolei dało asumpt Kazimierzowi Wielkiemu do realizacji umowy i szybkiego sfinalizowania układu o sukcesji, gdyż tereny te były obiektem pożądań Węgrów, Litwinów, a także Tatarów. Wychodząc ze średniowiecznego punktu widzenia prawa międzynarodowego wyprawa Kazimierza Wielkiego nie była podbojem czy tym bardziej rozbiorem a realizacją prawną wcześniej zawartego układu. Jeśli chodzi o partycypację Królestwa Polskiego w rozbiorze Państwa Zakonnego (prelegent niezupełnie trafnie używa określenia Prussia - Prusy, które w odniesieniu do terenów odzyskanych w wyniku drugiego pokoju Torunskiego 1466 przez Królestwo dotyczyły Pomorza Gdanskiego utraconego w 1308, nazywanego dopiero odtąd Prusami Królewskimi w odróżnieniu od Prus Książęcych nazywanych tak dopiero po sekularyzacji Zakonu i wprowadzeniu układu lennego w stosunku do Królestwa) nabytki terytorialne oprócz wymienionego już Pomorza Gdanskiego, obejmowały Ziemię Chełmińską, która na mocy układu o dzieżawę z 1226 między Konradem księciem Mazowsza a Hermanem von Salza Mistrzem Zakonu została po sfałszowaniu dokumentów wchłonięta przez Zakon oraz Warmię jedyne terytorium, które urzędnie nie wchodziło w skład Królestwa. Jeśli już koniecznie trzeba użyć jakiegoś obcego terminu określającego odzyskanie tych ziem to najbardziej adekwatne było by iberyjskie "reconquista". Także uwaga, że przed A. Naruszewiczem jedynym historykiem był Długosz nie wydaje się być właściwą. Pewnie, że Długosz jest najbardziej renomowanym i znanym w kręgach naukowych zachodu, ale w okresie renesansu była cała plejada mniejszych "dziejonisów" jak M. Bielski, M. Kromer czy M. Miechowita. Dygresje prelegenta w odniesieniu do innych formacji historyczno-społecznych państwa polskiego nie posiadały ciężaru gatunkowego w porównaniu do zasadniczego pola specjalizacji uwidocznionego w wykładzie, który mimo niedonracowania detalicznego był ciekawy gdyż warto skonfrontować tę historię jaką uczą się Polacy z tą jaką uczą na uniwersytetach tego kontynentu.

12 listopada - sobota - godz 7 00 pm
13 listopada - niedziela - godz 3 00 i 6 00 pm

1720 QUEEN ST WEST
CHOPIN RESTAURANT

Wstęp \$ 6.50
Studenti uczniowie
nowo przybyli \$ 4.50

Bilety do nabycia na miejscu oraz w Solarski Pharmacy
i w Biurze Pomocy Nowo przybyłym przy Garden Ave

Występ organizuje P.C.A.G.

Śpiewa dla nas w Toronto Natasza CZARMIŃSKA

piosenkarka, aktorka, filmowiec
"... I miejsce na festiwalu
piosenki w Krakowie..."

Kariera w Polsce

Natasza urodziła się w Warszawie i tam ukończyła w 1968 roku Liceum Adama Mickiewicza. Studiowała kolejno w Konserwatorium Muzycznym, na wydziale rusycystyki, a następnie polonistyki, by wreszcie ukończyć wydział reżyserii Wyższej Szkoły Filmowej w Łodzi. Wszelkie uzdolnienia artystyczne zwraca uwagę krytyki jako młoda studentka piosenkarka otrzymując w 1971 roku Wielką Nagrodę Festiwalu Piosenki w Krakowie. Występuje w słynnym krakowskim kabarecie "Piwnica pod Baranami" który jest kolebką najlepszych współczesnych polskich piosenkarzy i piosenek. Śpiewa na licznych festiwalach, w radio i telewizji, wyjeżdża za granicę, gdzie talent jej jest szczególnie ceniony. Teksty jej piosenek są często przedmiotem ingerencji cenzury komunistycznej, która dopatruje się w nich aluzji do prawdziwej rzeczywistości w Polsce.

Kariera na Zachodzie

Od momentu znalezienia się na Zachodzie po wprowadzeniu stanu wojennego w kraju daje koncerty we Francji. Krytyka francuska i publiczność przyjmują ją bardzo serdecznie widząc w niej artystkę wielkiej miary. W ostatnich dwóch latach występowała w wielu miastach Francji między innymi na festiwalu w Avignone.

Młody zespół muzyczny "TRANSFER"

oczekuje propozycji Repertuaru
dla młodej i starszej generacji
na wszystkie okazje
Hamilton, tel 547-3098 -
Sławek

KOŁA PRZYJACIÓŁ HARCERSTWA w Toronto

zapraszają na tradycyjny bal
"KOLOROWE LIŚCIE"

który odbędzie się w sobotę,
dnia 26 listopada o godz 8

wieczorem do 1 w nocy w sali SPK, 206 Beverley

Kolacja o godz 9 wieczorem Stroju wieczorowy

Wstęp 20 dolarów dorośli, 15 dolarów studenci

Styl

Natasza śpiewa w sposób bardzo sugestywny podbijając słuchaczy niezwykle uczuciowym charakterem jej piosenek. Obdarzona wspaniałym głosem o zdumiewających możliwościach wokalnych oczarowuje publiczność również dyskretną grą sceniczną podkreślając nieowatrzalną atmosferę jej koncertów. Jest przecież poza tym reżyserką oraz aktorką. Grała w kilku filmach w Polsce, między innymi w "Kung-Fu", Janusza Kijowskiego, pokazanym 24 października w Montrealu. Śpiewa o miłości, śmierci, czułości, o niepokoju wobec przemijającego czasu. W swym tournée po Kanadzie prezentuje pełne bogactwo swego talentu.

Rozmowy z prezydentem Raczyńskim ciąg dalszy

Dokonczenie ze str 8

RS - Przeciętny Polak to obecnie robotnik pochodzenia chłopskiego lub tak zwany inteligent z pierwszego pokolenia. Czy ci nowi Polacy różnią się od Panskiej generacji?
ER - Jeszcze za wcześnie, aby to ocenić. Ta głęboka orka może wydobyc z polskiej gleby piękne talenty.
RS - Jakże są obowiązki Polaka za granicą?
ER - Pomagać Krajowi, a jeśli chodzi o życie na emigracji to wykazywać maksimum zgody, aby móc wpływać na politykę państw zachodnich.
RS - Czy wobec tego Polacy nie powinni skoncentrować się na robieniu własnych karier, aby potem móc wywierac naciski?
ER - To i tak robią. Nacisk taki musiałby być światowy i pod tym względem możemy uczyć się od Żydów.
RS - Czy uważa Pan nową emigrację za zjawisko pozytywne?
ER - Postawą tych młodych ludzi, których miałem okazję spotkać byłem zbudowany. Oni są tacy energiczni.
RS - Czy właśnie wyciek tego typu ludzi nie jest stratą dla kraju?
ER - Szkoda, oczywiście. Najlepsi jednak nie wyjeżdżają.
RS - Jak wychować dzieci na Polaków?
ER - Dobrym przykładem i troską o to, aby jak najwięcej o Polsce wiedzieli. Doświadczenie uczy, że w rodzinach gdzie dzieci mogłyby utracić poczucie polskości wyjazdy do Polski zazwyczaj pomagają. Jeszcze nikt wyjeżdżając do Polski nie zaraził się komunizmem.
RS - Czy ma Pan nadzieję wrócić do Polski?
ER - Gdyby Polska była wolna to choćby w moim wieku i zupełnie oslepiły, ale bym pojechał.
RS - Dziękuję za rozmowę.

Radek Sikorski
Londyn, czerwiec 1983

Komunikat

W ramach obchodów 300 rocznicy Zwycięstwa króla Jana III pod Wiedniem, p. J. SŁUBICKI wygłosi, staraniem SPT w Kanadzie, wykład w piątek 18 listopada o godz 8 00 w sali SPK, 206 Beverley Str.

PAMIĘTNIK
LITERACKI

Obok rozchodzenia się po świecie zachodnim Pamiętnik jest także wysyłany do wszystkich ważniejszych instytucji kulturalnych w kraju gdzie stanowi podstawę do badań nad literaturą emigracyjną. Oto głos z Instytutu Literatury Kultury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego. Dawno żadna książka tak wiele nie pochłonięła jak ten periodyk Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie - fascynujące pełne informacji tak ważnych że w tej chwili nie bardzo wiem jak mogłem próbować pisać cokolwiek o literaturze emigracyjnej bez ich znajomości.

Cena pojedynczego numeru £5,00 plus £1,50 przesyłka (ekwiwalent w dolarach \$10,00 wraz z przesyłką). Stosunek dotychczas wydanych numerów £30,00 wraz z przesyłką (ekwiwalent w dolarach \$45,00).

(tu edycja)

Union of Polish Writers Abroad
238-246 King St. London W6 0RF England

Zalęcam jako opłat za tom Pamiętnika Literackiego

Zalęcam jako opłat za 7 tomów Pamiętnika Literackiego (niepotrzebne skreślić)

Imię i nazwisko lub nazwa instytucji

Adres

Data

(Money Order lub czek prosimy wystawić na angielską nazwę naszego Związku)

Wydawnictwo Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie
238-246 King St., London W6 0RF Wielka Brytania

- Ukazuje się co 6-8 miesięcy
- Zawiera esaje, artykuły, opracowania czołowych polskich pisarzy emigracyjnych o polskiej literaturze powstającej poza krajem
- Omawia twórczość polskich autorów we wszystkich dziedzinach: poezja, proza, historia, pamiętnikarstwo, teatr
- Śledzi osiągnięcia polskich pisarzy w językach obcych
- Zbiera materiały do słownika pisarzy polskich poza krajem
- Organizuje ankietę na aktualne tematy kulturalne
- Przynosi informacje o nagrodach z zakresu kultury przyznawanych przez polskie fundacje i instytucje organizujące działalność poza krajem
- Podaje nazwy i adresy polskich fundacji, instytucji, bibliotek, muzeów, firm wydawniczych na obczyźnie
- Odnotowuje ważniejsze przejawy działalności Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie

WIADOMOŚCI Z ŻYCIA POLONII MONTREALSKIEJ

Podatek na polskość

Na koncie podatku Służba Polsce zgromadziła jak dotąd nieco ponad 20 tys. dolarów. To wcale niedużo - gasi satysfakcję rozmówcy prof. dr Bohdan Czarnocki, inicjator Służby i szef komisji zarządzającej podatkiem - jeśli zważyć, że pieniądze służąc mają potrzebom 36 mln mieszkańców kraju. Wprawdzie nie potrzebom materialnym, bo żywność, odzież, leki itp. wysyła Komitet Pomocy Polsce i nie byłoby celu dublować jego działalności, lecz potrzebom kulturalnym społecznym i narodowym, mają pomóc "zeby Polska była Polską" mimo warunków, w jakich społeczeństwo musi żyć po 13 grudnia 1981.

Inicjatywa podatku Służba Polsce zrodziła się wkrótce po ogłoszeniu stanu wojennego. Pierwotnym zamiarem było dopomaganie osobom najbardziej poszkodowanym przez wprowadzenie tego stanu. Jednak po kilku zebraniach Komisji Funduszy na Polskę organizatorzy Służby Polsce i do najaktywniejszych obok prof. Czarnockiego należy prof. Jack Bogacki, zmienili nieco swe koncepcje. Uznali że zbieranie podatku musi być akcją długoterminową i że w takim układzie jeszcze przed pierwszą wysłką pieniędzy do Polski należy dobrze zbadać na jakie cele najskuteczniej będzie kierować systematycznie posiadane kwoty. W tej chwili zarysowała się jasno idea (do której przychyliła się również prezes KPK Quebec Jerzy Rawicz) dzielenia funduszy Służby Polsce z kaszobowej dorocznej zbiórki na 3 różnych części. Jedną z nich kierowana będzie na pomoc dla demokratycznej opozycji w kraju (nielegalnej, konspiracyjnej, bo o legalnej w PRL nie może być mowy), druga na cele kulturalne i oświatowe, trzecia pozostawac na koncie jako rezerwa. Rezerwa finansowa jest potrzebna trudno bowiem przewidzieć jak rozwijać się będzie sytuacja i czy nie za-

istnieje kiedyś potrzeba przekazania od razu jakiejś znaczniejszej sumy. Jeśli idzie o cele kulturalne to jest to właściwie jeden cel do osiągnięcia, aby mimo ciasnego gorsetu nałożonego przez państwo, kultura polska mogła się rozwijać, a oświata przekazywać prawdę. Podziemne wydawnictwa nielegalne wykłady czy inne formy kształcenia, odkłamujące to co zataczano albo przemilczano w oficjalnej szkole, są to przedsięwzięcia służące owemu celowi, żywotne w Polsce, a potrzebujące materialnej pomocy. Potrzebujące nie tylko dziś, lecz i na znacznie dłuższą metę, nawet wtedy kiedy PRL coraz rzadziej gościć będzie na sztalach zachodnich gazet i ekranach telewizji i siłą rzeczy zainteresowanie jej sprawami, a więc i gotowość świadczeń, osłabnie. Także wśród polonii, co jest już i teraz nawiązywaniem do zaobserwowanej

Stąd też koncepcja podatku, który z samej swej istoty jest czymś trwałym, koncepcja zobowiązania płatników do "Służby Polsce" przez czas dłuższy. Zresztą i w sferze orzeczniczej w dolarach Służba Polsce jest podatkiem, nie zbiera się bowiem wólat w dobrowolnej wysokości, lecz każdy chętny wólat raz do roku jedną dziesiątą tygodniowej stawki, obliczonej od przeciętnych zarobków w Kanadzie. Stawka zmienia się wobec tego corocznie, w roku ubiegłym wynosiła 36\$, w bieżącym 39\$. Nie jest to wiele, choć suma na pierwszy rzut oka znaczna, niewiele bo zaledwie jedna pięćset dwudziesta przeciętnych zarobków rocznych, a i np. koszt jednego obiadu w restauracji dla rodziny złożonej z 3 osób.

Kto chce, może oczywiście zapłacić więcej, wielokrotność stawki rocznej. Osoba, która dokona takiej wyższej wólaty dwukrotnie, uzyskuje tytuł dobroczyńcy, no 5 zwiększonych wólatach kandyduje do przyznania odznaki Kongresu. Dla emerytów, nowo-

przybyłych bezrobotnych przewidziano niższą stawkę wólaty, 8\$ (stanowi to jedną dziesiątą stypendium przyznawanego osobom chodzącym na kurs języka francuskiego dla imigrantów). A, dodajmy nawiasem, wśród płatników nie brak emerytów-pensjonariuszy montrealskiego Domu im. Marii Curie-Skłodowskiej. Jest w gronie płacących pełne stawki rodowity Amerykanin, elektryk z Milwaukee spowinowacony z Polakiem, od Sióstr z polskich zakonów w Montrealu wpłynęły sumy wręcz przekraczające oczekiwania.

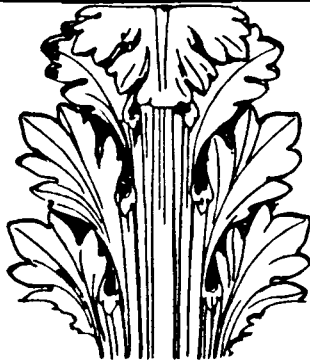
Wysokość podatku, jak już wspomniano, ustalana jest corocznie w zależności od wysokości średnich zarobków w Kanadzie. Nie w Quebecu, bowiem inicjatorzy Służby Polsce organizowali

ją z myślą o tym, by montreali pomyśl podchwycić mogła polonia także w innych prowincjach. Jak na razie, mimo przychylnego stanowiska centrali KPK, jakos o tym nie słychać. Zas komisja gospodarująca podatkiem myśli o ponownym rozpropagowaniu swej idei wśród quebeckich Polaków drogą rozmów telefonicznych, wysyłania listów informacyjnych itp. Wprawdzie wszystkie organizacje polonijne zrzeszone w KPKQ dostały szczegółowe pisemne zawiadomienia o tym, że Służba Polsce powstała, wprawdzie jesienią i wczesną zimą ub roku rozpowszechniano w Montrealu ulotki informacyjne, lecz od dłuższego czasu propaganda podatku ustała. Przerwano ją wiosną, kiedy organizowany był kiermasz i kwesta Funduszu Po-

mocy Polsce, by nie "wchodzić w paradę" innej ważnej zbiórce. Pewnie, podatek Służba Polsce nigdy nie stanie się raczej podatkiem masowym, jako że idea jego mogą przejąć się jedynie ludzie żyjący myślą o Polsce, nie zaś dla własnego polonijnego mikroswiata, nabierającego dla niektórych wręcz rozmiarów wszechświata (to taka sobie uwaga na marginesie). Lecz jeśli już wolno kusić się o marginesowe uwagi - zupełnie niezrozumiałe jest, czemu Służba Polsce ciągle stanowi wyłączenie specyfiki Montrealu?

Karolina Jankowska

P.S. Wszelkimi informacjami o podatku Służba Polsce dysponuje KPK Quebec, Montreal, 4530 Decarie apt 10 tel 486-6595

GABINET DENTYSTYCZNY

Christine E. Marczuk, D.D.S.
Barbara B. Marczuk, D.D.S.

Ogólne leczenie dentystyczne
Przyjmujemy od poniedziałku do soboty

Tel (514) 934-0181
4773 A Sherbrooke St West
Westmount, Montreal (que.)
H3Z 1G5

Adres redakcji
84 90th Ave LaSalle, Que.,
H8R 2Z4
12453 Pavillon, Pierrefonds,
Que., H8Z 1M6
Korespondencja Tel 336-8136,
271-4002, 683-2576
Ogłoszenia i prenumeraty
tel 481-1094, 525-8646

NAJNOWSZA KSIĄŻKA O WIZYCIĘ PAPIEŻA W POLSCE

Tytuł "Druga wizyta Jana Pawła II w Polsce", wydana w Paryżu przez wydawnictwo Cana, autorstwa - Jean Offredo i Dominique Le Corre, znanych dziennikarzy francuskich, wybitnych znawców i propagatorów spraw polskich. Teksty w języku polskim i francuskim, 160 str., 75 fotografii, większość kolorowych. Piękne wydanie albumowe na kredowym papierze, cena tylko 16\$.

Do nabycia u p. Jerzego Skrodzkiego, 3465 Hutchison St., # 1002, Montreal, tel 845-46-84

Uprzejmie zawiadamiamy szanownych czytelników o zwiększonej ilości punktów zajmujących się sprzedażą "Echa" w Montrealu. Można je obecnie kupować w następujących miejscach:

- 1 Kościół Sw. Trójcy - przed sumą.
- 2 Kościół M. B. Częstochowskiej - przed sumą.
- 3 Kościół Sw. Wojciecha - po sumie.
- 4 Sklep z gazetami - 3511 Boul. St. Laurent.
- 5 Sklep z gazetami - 12-48 Peel, k. Ste-Catherine.
- 6 Kiosk z gazetami - Ave des Pins, k. Boul. St. Laurent.
- 7 Sklep spożywczy - 2657 rue Ronen, w p. Jałowcy.
- 8 Sklep spożywczy - 3561 rue Belair, w p. Grocholski.
- 9 Sklep spożywczy, Marian - 4355 Boul. St. Laurent.
- 10 Boulangerie-Syrenka - 4371 rue Belanger, w p. Mitrowski.
- 11 Alfred Delicatessen - 1766 rue Centre, w p. Chruscielski.
- 12 Sklep spożywczy - 1903 rue Jolicoeur.
- 13 Fruiterie Ludmila - 65 90 Ave. Ville La Salle.
- 14 Sklep Old Europe, Alexis Nihon Plaza, Metro Atwater.

We wszystkich sprawach dotyczących kupna i sprzedaży gazety, można się kontaktować

Tadeusz Kruszewski
737-39-45

Krystyn Piętka -
727-72-57

PRAWO I TY

Mecenas

January

BAILMENT PRZEKAZANIE WŁASNOŚCI W ZASTAW LUB ZA PORĘCZENIEM

Bailment polega na przekazaniu własności, w jakimś określonym celu albo w depozyt, pod warunkiem, że po spełnieniu tego celu przedmiot zostanie zwrócony właścicielowi, lub nadal będzie przechowywany, dopóki właściciel nie zgłosi się po swoją własność

W przypadku takiego czasowego przekazania własności w cudze ręce, zmienia się tylko posiadacz przedmiotu, lecz tytuł własności nie zostaje przeniesiony Właścicielem nadal pozostaje osoba, która przekazała przedmiot w zastaw, na przechowanie czy w innym celu

Przy okazji warto zwrócić uwagę na angielską terminologię, która ściśle rozróżnia dwa pojęcia — pojęcie **własności** i pojęcie **posiadania**. Zazwyczaj własność i posiadanie idą w parze, na przykład większość samochodów osobowych na ulicach Południowej Ameryki jest jednocześnie i własnością ich kierowców i jest w ich posiadaniu. Życiecodzienne wymaga jednak często rozdzielenia własności i posiadania, ze względu praktycznych. Ma to miejsce, na przykład, kiedy jadąc na dłużej do Europy zostawiamy szwagrowi samochód, żeby sobie nim pojeździł w Toronto podczas naszej nieobecności, lub kiedy przed taką podróżą oddajemy ciotce naszego domowego kota na przechowanie

Wracamy jednak od przykładów do terminologii. A więc angielskie *possession* oznacza posiadanie i nic więcej, jak w określeniu *possession of stolen goods*, spotykanym w praktyce sądów kryminalnych i policji. Natomiast własność to *ownership*. Kiedy w różnych sytuacjach życia codziennego spotykamy się z tymi terminami, warto zawsze mieć na uwadze ich ściśle określone znaczenie

Przejdźmy teraz do różnych rodzajów *bailment*

Zastawy i depozyty bezpłatne *Gratuitous bailments*

W takich przypadkach, ten kto przyjmuje przedmiot w zastaw lub w depozyt (termin angielski określa go jako *bailee*), czyni to nieodpłatnie, bez żadnego wynagrodzenia, w jakiegokolwiek formie, ze strony właściciela przedmiotu (*Bailor* to angielski termin określający właściciela przedmiotu oddawanego w zastaw lub w depozyt)

Wiele sytuacji należących do kategorii *gratuitous bailment* określa najwłaściwiej potoczny termin **oddac na przechowanie**

Z prawnego punktu widzenia, istotną kwestią jest jakie **obowiązki** wobec właściciela ma ten, kto przyjmuje coś w zastaw, depozyt lub na przechowanie. Prawo stanowi, że *bailee*, czyli przyjmujący jakąś rzecz, przedmiot, towar, w tymczasowe posiadanie ma obowiązek **troszczyć się o powierzona własność tak, jak troszczyłby się o rzecz własną**

Szczególnym przypadkiem jest **pożyczanie przedmiotów**, na przykład kosiarki do trawy, by się nimi przez pewien czas posłużyć dla własnych potrzeb. Pożyczający ma wtedy obowiązek

- Obchodzić się z pożyczonym przedmiotem z wielką ostrożnością
- Nie posługiwać się tym przedmiotem do innych celów niż te, do których jest on przeznaczony. Na przykład, pożyczający kosiarkę może się nią posłużyć tylko dla scinania trawy
- Pożyczający nie ponosi odpowiedzialności za **normalne** zużycie pożyczanego przedmiotu

Zastaw lub depozyt z korzyścią dla obu stron *Bailment for Benefit of Both Parties*

Do tej kategorii należą następujące rodzaje transakcji

— **Wypożyczenie własności osobistej drugiej osoby**. Właściciel, czyli wypożyczający, ma w tej sytuacji następujące obowiązki:

- 1 Właściciel musi zagwarantować, że przy pomocy wypożyczonego przedmiotu można bezpiecznie wykonać pracę, do której przedmiot ten jest przeznaczony
- 2 Właściciel może zostać pociągnięty do odpowiedzialności prawnej, jeśli powstały szkody na skutek ukrytych wad wypożyczonego przedmiotu. Może odpowiadać jednak tylko, jeśli udowodniono, że nie wykrył takich ukrytych wad na skutek własnego **niebaldstwa**. Jeśli niebaldstwa ze strony właściciela wykazać nie można,

wtedy właściciel nie odpowiada za szkody wynikłe z ukrytych wad pożyczanego przedmiotu

Określone obowiązki ma też ten, kto przedmiot pożyczca na swój użytek

- 1 Musi zapłacić pełną cenę za wypożyczenie
- 2 Musi w odpowiedni, rozsądny sposób, troszczyć się o powierzona mu własność

Inną formą *bailment* jest powierzenie komuś swej własności po to, by ją na przykład wyremontować. W takiej sytuacji właściciel ma obowiązek zapłacić pełne wynagrodzenie za wykonaną pracę, uzgodnioną umownie przez obie strony. Może się zdarzyć, że naprawa czy zerobienie powierzonych rzeczy wymaga więcej pracy, niż to określono w kontrakcie. W takim przypadku właściciel nie ma obowiązku pokrywać tego dodatkowego kosztu, chyba, że z góry zgodził się na wykonanie dodatkowej pracy, gdyby się okazało, że jest to konieczne

Osoba, której powierzono przedmiot do naprawy lub przerobki (także określana terminem *bailee*) ma obowiązek odpowiednio troszczyć się o powierzona własność

Jeśli praca wymaga specjalnych umiejętności, *bailee* ponosi odpowiedzialność za wszelkie straty, które mogłyby wyniknąć z tego, że się swymi specjalnymi umiejętnościami czy kwalifikacjami nie posłużył. Na przykład, mechanik samochodowy odpowiadający za szkody wynikłe z tego, że nie posłużył się swymi specjalnymi kwalifikacjami zawodowymi przy naprawie powierzzonego mu samochodu. Jeśli ktoś zginie w wypadku samochodowym, bo nie działały hamulce w samochodzie właśnie odebranym od mechanika, któremu powierzono ich naprawę, mechanik ten może zostać skazany na zapłacenie odszkodowania, które w tym konkretnym przypadku byłoby zapewne olbrzymie

ciąg dalszy za tydzień

NOWY DZIAŁ W ECHU Kącik konsumenta

Wprowadzamy dziś w *Echu Tygodnia* nowy dział, poświęcony problemom konsumenta. Uważamy, że informacje są nam wszystkim dziś bardzo potrzebne. Tyle czasu i energii poświęcamy ZARABIANIU pieniędzy, że z trudnością możemy poświęcić uwagę ich WYDAWANIU. Tymczasem prawdziwy pożytek, jaki mamy z naszych dochodów, składa się z dwu elementów i wydaje się, że oba są jednakowo ważne. Pierwszy — to dochody. Drugi — to organizowanie naszych wydatków, tak, byśmy z nich mieli jak największy pożytek. Nasz nowy

dział ma nieść Czytelnikom pomoc w umiejętnym wydawaniu zarobionych pieniędzy

Zaczynamy od spraw wiążących się z naszym działem prawnym. Oto aktualny raport o sprawach sądowych w Kanadzie, w których prawo wzięło w obronę konsumenta. Z przykładów tych płynie morał: możemy skutecznie dochodzić swych praw, jeśli sprzedający towary lub świadczący usługi nie dał nam za nasze pieniądze tego, co powinien

Sprawa kiełbasy

Pan Norbert Bonnelly w Quebec City skazany został na grzywnę w wysokości tysiąca dolarów. Powodem wołowa kiełbasa, którą sprzedawał, zawierała więcej wypełniacza i innych składników, które wcale nie były wołowiną, niż na to zezwalała pręmis federalnej agencji rządowej w Kanadzie, oparte na ustawie Food and Drugs Act. Kiełbasa pana Bonnelly zawierała też więcej środków konserwujących, niż na to zezwalała ta ustawa

Sprawa automatycznej transmisji

Firma *Transmission Automatique Centrale Ltee* w Longueuil w prowincji Quebec, specjalizująca się w naprawie transmisji samochodowych, skazana została na tysiąc dolarów grzywny za to, że wprowadziła w błąd konsumenta, mówiąc mu, że transmisja jego samochodu musi być całkowicie przebudowana

Sprawa materaca

Firma *Atlantic Sleep Products Ltd* w Moncton, w prowincji Nowy Brunswik, ukarana została grzywną w wysokości tysiąca dolarów za to, że sprzedawała materac, którego jakość była poniżej wymogów określonych przez obowiązujące przepisy prawne

Sprawy cofniętych liczników samochodowych

W pierwszym kwartale 1983 roku sądy kanadyjskie skazały osiem osób za fałszowanie liczby przejechanych kilometrów, wykazywanej na licznikach samochodowych. Najwyższa kara spotkała Raymonda Thibault z miejscowości Ville Lassalle w prowincji Quebec. Musiał zapłacić 2250 dolarów. Dobierania się do liczników samochodowych (*odometers*) zabrania ustawa o

POLIMEX

NAJWIĘKSZY - WYPRÓBOWANY - USTABILIZOWANY

GWARANTUJEMY PEŁNĄ JAKOŚĆ NASZEGO SERWISU

PACZKI MORSKIE DOSTAWA 5—8 TYGODNI
PACZKI LOTNICZE DOSTAWA 2—3 TYGODNI

NASZ ADRES

"POLIMEX"

2053 DUNDAS ST WEST, TORONTO, ONT TEL 537-7914
POLIMEX = NAJSZYBCIEJ, NAJTANIEJ, NAJPEWNIJ

Do nabycia towaru po bardzo atrakcyjnych hurtowych cenach. Np. kawa ziarna
1 funt — \$3.20

KORZYSTAJCIE Z USŁUG NAJSTARSZEJ, WYSPECJALIZOWANEJ FIRMY
WYSYŁKOWEJ W TORONTO

LOKALNI PRZEDSTAWICIELE W CAŁEJ KANADZIE

Dokonczenie ze str 1

GŁODÓWKA W TORONTO

Grazyna Farnus

Pobudzać polityków i media, by przyspieszyć skuteczne zakończenie głodówki - mówi rzecznik prasowy grupy Jerzy Smierchalski - odwiedzać nas w ciężkiej godzinie, drażnić swą obecnością urzędników za bramą "Nie uważamy głodówki za środek nielegalny. Wszystkie inne dotychczasowe drogi zawiodły. Będziemy siedzieli tu tak długo aż nie otrzymamy pisemnego oświadczenia władz paszportowych, potwierdzonego przez ministerstwo spraw zagranicznych, że rodziny **wszystkich** uczestników głodówki otrzymały paszporty"

Będziemy do końca - zapewnia. Jesteśmy wszyscy w dobrej kondycji, przebadani przez lekarza

To była trudna decyzja - mówi na koncu. Musielimy ją wszyscy podjąć i nikt nie wie co nas czeka, bo nigdy nie głodowaliśmy. Mamy prawo być z rodzinami, a przez głodówkę chcemy to pokazać

Robi się ciemno. Odchodzę do ciepłego domu, gdzie czeka na mnie rodzina w komplecie z ciepłą kolacją. Jak na wielu innych Polaków, którym udało się wyjechać z rodzinami lub je w końcu sprowadzić

Zanim się syci ułożycie do snu pomyślcie o tych co najbardziej rozpaczliwą metodą muszą walczyć o rzeczy najprostsze i codzienne. Zróbcie coś dla nich!

Jerzy Smierchalski oficer-nawigator opuścił statek "Hutnik" 20 stycznia 1981 w Grecji. 6 czerwca 82 przyjechał do Kanady jako "sponsorowany" przez rząd. W Polsce żona Iwona i 2,5-letni syn Tomasz. Od momentu "opuszczenia stanowiska służbowego" do sierpnia wciąż powtarzali jej, że nigdy nie wyjedzie. A mąż opuścił stanowisko bezapelacyjnie. Oddał wszystkie dokumenty "zmilitaryzowanego" nawigatora. Od sierpnia coś się ruszyło. Napisał do żony list, że idzie na głodówkę. Przesłali mu, że nie wyjedzie, gdzieś w sierpniu. W grupie dziesięciu głodujących jest rzecznikiem prasowym

Stefan Przybylski - technik mechanik. Wyjechał w rejs 26 sierpnia 1981 roku na statku MS Kaszuby. Na Pacyfiku przesiał się wraz z częścią załogi na statek "Mazury" i tam zastał go stan wojenny. Statek został zmilitaryzowany. Wywieszono o tym informację i każdy mógł przeczytać. Do Kanału Panamskiego zostało 17 dni. Wiedzieli, że jest to strefa kontrolowana przez Amerykanów i choć obawiali się, że znajdują się w rękach komunistycznych wojskowych musieli się zdecydować na zejście. To była ostatnia szansa. Z Europy mogli marynarzy deportować do Polski

Oddali się w ręce amerykańskiej policji, ale ta musiała ich wydać władzom panamskim. Zaczął się koszmar internowania, głodu, szyszan i braku kontaktu ze światem zewnętrznym. Pierwsze listy przewiózł dla nich ksiądz franciszkanin Zona Wiesława i 13-letni Marcin dowiedzieli się, że nie wraca. Na Komendzie określili go jako dezertera. Powinna się wstydzic takiego męża. To jest mój mąż - odpowiedziała. A gdyby się pani kazał powiesić, to by to pani zrobiła? - nagabywali. On takich głupich pytań nie zadaje. Dostała 7 odmów. Ostatnio zażądano od niej zas-

wadzenia z policji, że mąż nie był karany. Nie chce czekać normalnym trybem. Żona nauczycielka WF w Koszalinie, od miesiąca nie pracuje. Może to coś przyspieszy?

Mirosław Modzelek - technik budowy okrętów. Był na statku "Zgorzelec" tylko 7 dni. Zszedł w styczniu 1982. Żona dostała 6 odmów wydania paszportu. Ostatnio siódmą. Uderzał w jej sprawę wszędzie: do Międzynarodowego Czerwonego Krzyża, ONZ, Ministerstwa Spraw Zagranicznych Kanady. Wypełnił tam gruby formularz 3 miesiące temu. Wszystko bez skutku. Żona Janina i 14-letni Piotr nieraz pocalowali klamkę szczecińskiego biura paszportowego. Dział wyjazdów na stałe często bez podania racji zamknięty

Zanim się zaokrętował miał w Polsce prywatny interes. Żona nie pracuje. Wyprzedają zgromadzone dawniej dobra. Nie chcą jej wypuścić za karę. Ileż można się z nimi bawić!

Guzek Jerzy czeka na rodzinę 14 miesięcy. Wyjechał z Polski na studencką praktykę. Żona w Radomiu otrzymała już 6 odmów. Podpierają się paragrafem 5, że mąż przebywa za granicą nielegalnie. A ona wraca co 2 miesiące. Mała Ola tęskni mimo swych dwóch i pół roku. Kiedy ją pytają kiedy pojedzie do tatusia odpowiada "pojedzie do taty tylko nie chcą wypuścić"

Jakubowski Jan również marynarz. Zszedł ze statku Gdynia II po ogłoszeniu stanu wojennego 17 grudnia w Holandii. Sprowadzony do Kanady przez rodzinę. Od tego czasu żona Maria i 17-letnia córka otrzymały pięć odmów. Była w ministerstwie spraw wewnętrznych. Tam jej powiedziano, że 5 lat poczeka tytułem kary za opuszczenie przez męża stanowiska służbowego. A może się w ogóle nie zobaczymy. Jakubowski ma siwe włosy. Wygląda na najstarszego w grupie. Parę dni temu zadzwonił do żony, żeby powiedzieć jej o decyzji głodówki. Nie zgodziła się. Lepiej już się nigdy nie widzieć niż tracić zdrowie i życie. Ale on już zdecydował. Będzie głodował do końca

Mirosław Kozłowski Na początku lipca 81 opuścił statek Tobruk. Był drugim mechanikiem. Nie podpisał listy lojalności wyrażającej akceptację faktu zmilitaryzowania statku

Poznalismy się na początku lipca, gdy z grupą kilku marynarzy zszedł ze statku w Montrealu. Spokojny, małomówny. Potem okazało się, że Mirek rysuje. Jego rysunki zamieszczaliśmy w Echu

Żonie od razu powiedzieli, że nie ma co się starać, dopiero po 5 latach. Mąż jest dezertorem. Co na to żona? Jest w rozpacz. Jeszcze nie wie, że głoduje. Ale ja - mówi - wytrzymam, jestem fizycznie sprawny. Bardzo tęsknię

Mirosław Kozłowski ma dwie córki, 12-letnią Annę i 7-letnią Magdalenę. Żona Teresa dostała duże odmowy

Ryszard Rejer Wyjechał 30 sierpnia 81 roku z wizytą do Austrii. No i został jak tysiące Polaków. W tej Austrii przesiedział ponad rok i już stamtąd starał się o połączenie z rodziną. Żona dostała w tym czasie 2 odmowy. 16 września następnego roku zjawił się w Kanadzie. Z zawodu technik samochodowy. Działał w Solidarności, był w wydzielonej radzie. Ale nie był nikim ważnym, żona Maria pracuje w PKO w Bielsku Białej. Żadne odpowiedzialne stanowisko, a jednak doczekali się 5 następnych odmów. 10-letnia Agata pisze, że chce już do Kanady. Doszedł do wniosku, że nie ma innego wyjścia. Głoduje do końca

Szczerba Andrzej oficer ze statku Tobruk. Zszedł ze statku w Kanadzie w lipcu ubiegłego roku. Dlaczego zdecydował się na głodówkę po pierwszej odmowie? Bo nie ma złudzeń, że nie nastąpią kolejne. Żona starała się raz, bo nie miała kanadyjskiej wizej. Odwołała złożyła do instancji odwoławczej od decyzji Komendy Wojewódzkiej - czyli do MSW. Odmowa w jej wypadku wynika "z ważnych przyczyn natury społecznej". Nie było w rozmowie w urzędzie żadnych aluzji czy sugestii. Regina Szczerba cierpi na ciężkie schorzenie kręgosłupa. Ciężko jej w tym stanie samej zajmować się dziećmi. Jakie mogą być ważne przyczyny natury społecznej, jakie napotyka schorowana kobieta w małym miasteczku w Szczecinie? A synów 10-letniego Mariusza i 7-letniego Marcina trzeba wychować na ludzi. Niech nie tracą nadziei, że się zobaczymy - mówi Szczerba

Rzeszowski Władysław z zawodu stolarz. Wyjechał z Polski w maju 81 roku. W grudniu tego roku znalazł się w Kanadzie. Ani on, ani żona nie pełnią ważnych funkcji, nie mieli dostępu do tajemnic państwowych czy wojskowych. Dlaczego więc 4 odmowy? Żona ma już drugą kanadyjską wizej. Jak był w Austrii, żona prosiła o paszport bez 7-letniej córki Marty, że niby pojedzie i przywiezie męża z powrotem. Chcieli się bardzo zobaczyć. Czysta złośliwość

Jan Ostoja Starzewski dołączył do głodujących już po ogłoszeniu oficjalnego listu do konsula. Z zawodu inżynier ogrodnik. Przyjechał do Kanady na paszport turystyczny dwa i pół roku temu. W związku z załagodzeniem przepisów dla Polaków otrzymał tu stały pobyt. Zatrzymał paszport polski, który jest wciąż przedłużany. Z punktu widzenia prawa PRL przebywa więc legalnie za granicą. Mimo to jego żona Barbara otrzymała już 4 odmowy. Pracowała w Ośrodku Szkolenia Kadr Administracyjnych w Białołęce. Dali jej do zrozumienia, żeby sobie poszła. Z zawodu żona jest prawnikiem. Od dwóch lat bez kartek żywnościowych i środków do życia. Starzewski posyła na utrzymanie dwóch córek w wieku 16 i 8 lat oraz rodziców na emeryturze 200 dolarów miesięcznie. Dobrze, że ma w Kanadzie stałą pracę. Tropikalne rośliny. W Polsce pracował ostatnio w branzowych związkach plantatorów. Tych nie politycznych. Spokojny, cierpliwy obywatel PRL. A rodziny doczekać się nie może

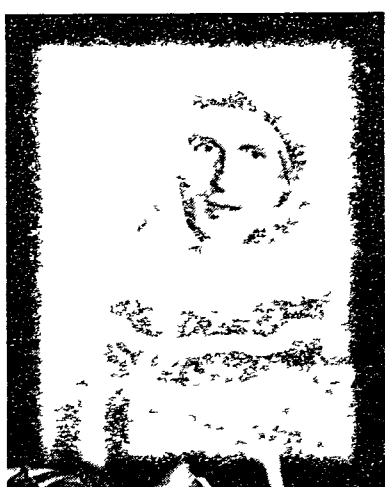
Jerzy Smierchalski

Mirosław Modzelek

Guzek Jerzy

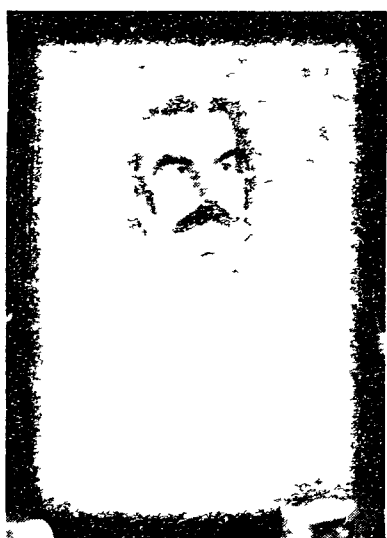
Stefan Przybylski

Jan Ostoja Starzewski

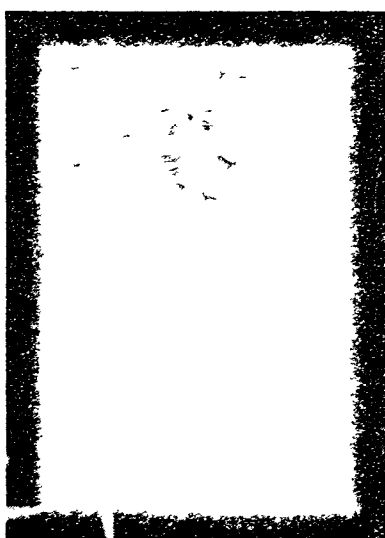
Rzeszowski Władysław

Jakubowski Jan

Kozłowski Mirosław

Rejer Ryszard

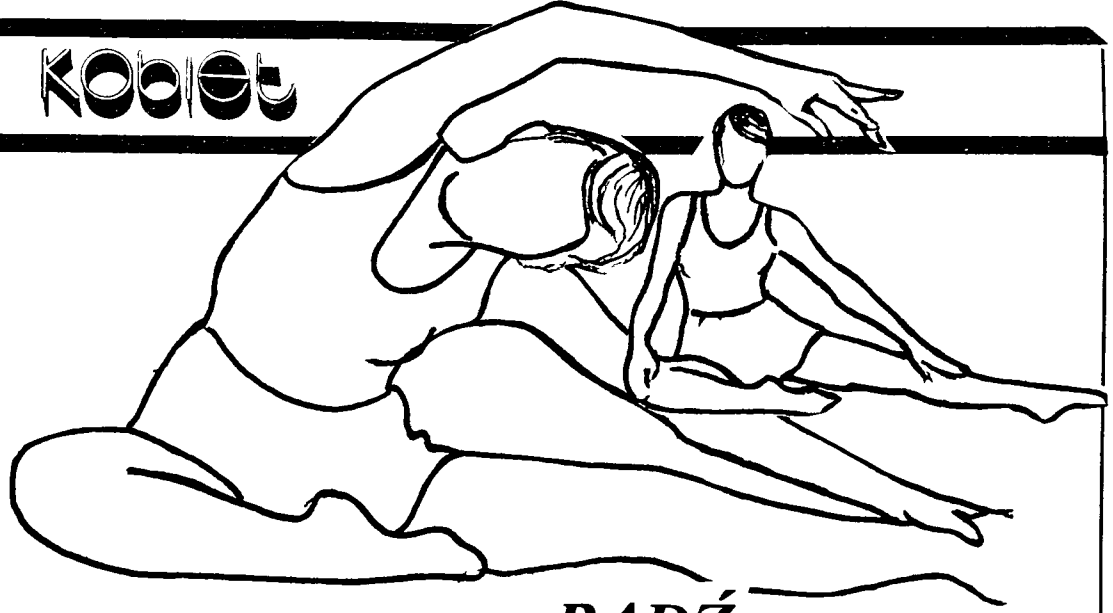
Szczerba Andrzej

NIE TYLKO DLA KOBIEC

PŁASZCZE

Moda nunc wzbudziła mój zainteresowanie modelami mody nunc i płaszczy z lat 50-tych. Jak grzyby po deszczu zaczęły mnożyć się sklepy w stylu "nostalgia". Młodzi ludzie z wyższym unodobaniem zaczęli nosić za duże marynarki, kurtki i płaszcze. Właśnie. Reakcją tego jest limitowana przez projektantów "Odkryli oni odkryli w rzeczywistości wcześniej przez modę nunc - utwór tych strojów. Płaszcze w tym sezonie mają szerokie ramiona i są dość długie. Te nowe stare płaszcze mają duże kieszenie i najlepiej wyglądają, jeśli nosi się je wraz ze specjalnie dobranym szalikiem. Za duże dwurzędowe płaszcze i "kapy" czują się dobrze z filcowymi kapturkami męskimi z lat 30-tych oraz z innymi - inspirowanym stylem "gaucho".

BĄDŹ SZCZUPEŁA W TALII

JABŁKA W CIĘSCIE POŁFRANCUSKIM

30 dkg mąki, 27 dkg masła (można częściowo zastąpić masłem niesłoną margaryną), łyżka kwasnej śmietany, 3 żółtka, jabłka, cukier puder do posypania

Do przesianej mąki dodać ochłodzony tłuszcz i siekać nożem. Następnie dodać do ciasta żółtka (ewentualnie sol do smaku) i śmietanę. Wyrobić rękami, włożyć ciasto do torebki z folii i umieścić w lodowce pod zamrażalnikiem

na czasie krótszy niż 2 godziny. Przed pieczeniem rozwałkować ciasto na grubość około 4 mm, pokroić na kwadraty takiej wielkości, aby dały się w nie zawinąć obrane jabłka. Usunąć z jabłek gniazdzka nasienne. Ułożyć owoce na kwadratach ciasta. Przeciwnie rogów kwadratów zlepiać nad jabłkami pozostawiając boki otwarte. Nastawić piekarnik na 425°F (220°C). Piec ciastka na lekko złoty kolor. Po upieczeniu posypać cukrem pudrem zmieszonym z cynamonem. Najsmaczniejsze, gdy się je ciepłe

"K P K Okręg Toronto informuje, że Rząd Federalny wprowadził indywidualną naukę języka angielskiego dla osób, które nie mogą uczestniczyć w zajęciach grupowych. Program zwany ALY stanowi szansę nauki, uzupełnienia lub zdobycia kwalifikacji zawodowych dla osób, które z różnych względów skazane są na przebywanie w domu, jak matki z małymi dziećmi, osoby starsze, chore, etc. ALY został zainicjowany w dzielnicy YORK, z perspektywą rozszerzenia na inne rejony Metropolii Toronto. Po bliższe informacje proszę zgłaszać się do **Osrodków Pomocy Imigrantom**, lub bezpośrednio do ALY, 300 Caledonia Road tel 651-6369 Krystyna Owczarek Dyrektor Osrodka

PIOSENKI JAZDY POLSKIEJ

Pierwsza brygada, O moją rozmarynie, Marsz Halerczyków, Idzie żołnierz, Białe róże i 24 inne najbardziej popularne piosenki żołnierskie z lat 1914-1921 wydane nakładem PCAG. Przeboje trzech pokoleń Polaków. Tej książki nie powinno zabraknąć w żadnym patriotycznym domu. Do nabycia w Biurze Pomocy Nowo Przybyłym, K Gift Shop. Cena \$3. Całkowity dochód ze sprzedaży przeznaczamy na pomoc Polsce PCAG

MAXIM Restaurant

Nowa polska restauracja

poleca wysmienitą kuchnię polską, europejską i kanadyjską. Codzienne flaczki, pierogi, naleśniki i inne dania polskie. Organizujemy przyjęcia okolicznościowe. 542 QUEEN STR WEST (East of Bathurst) TEL 365-1409

KAWA ZIARNISTA DO POLSKI

*Najwyższa jakość *Gwarantowana i szybka dostawa *Przesyłamy potwierdzenia odbioru *Nie pobieramy dodatkowych opłat *Paczki doręczamy do rąk adresata

CENA za 5 kg - 32,5 dol kanadyjskich. Zamowienia wraz z czekiem lub "money order" prosimy wysyłać na adresy:

- KACZOR Tadeusz - "BAŁTYK SERVIS" 9850 Papineau # 16 Montreal H2B 1Z8 tel (514) 382-3817
- OSTROWSKA Irena - "BAŁTYK SERVIS" # 83 251 - 90 Ave SE Calgary Alta T2J 0A4 tel (403) 259-6439
- LESZCZYŃSKI Marian - "WISŁA Parcel Service" 49 Roncesvalles Ave Toronto, Ontario M6R 2K5 tel (416) 534-9864
- FUNDAMENSKI Czesław - "WISŁA Parcel Service" 16 Elm Street, Hamilton, Ont L8M 1Y1 tel (416) 544-7541

Posiadamy ponad 100 artykułów do wyboru, oraz atrakcyjne zestawy. Oferujemy najniższe ceny w Ameryce Północnej. Cenniki wysyłamy bezpłatnie.

ANKA & PETER / photographers

2374 Bloor Street West, Toronto, m6s 1p5

769 4488

ZDJĘCIA I PORTRETY NA RÓŻNE OKAZJE

LUDWIKA BURAKIEWICZ KOSMETYCZKA

przyjmuje DERMATONE 2285 Dundas St. West Toronto TEL 537-0542. Od wtorku do piątku w godz 11-7 pm sobota 9 30 - 6 pm Tel domowy 533-2482

2340 Dundas St. W. Toronto M6P 4A0 Tel. 531-7651

Duża wyprzedaż obrazów olejnych, nowoczesnych plakatów po cenach hurtowych. Duże obrazy olejne "SOFA SIZE" \$59 00. Plakaty oprawione od \$39 00.

Oprawiamy obrazy - zdjęcia - wyszywanki - dyplomy - ceny hurtowe. Codzienne od 10 AM do 7 PM

Eurolux

ZAKŁADANIE NOWYCH INSTALACJI WYMIANA USZKODZONEJ ELEKTRYCZNE URZĄDZENIA PRZEMYSŁOWE I DOMOWE SPECJALNOŚĆ OŚWIETLENIE OGRODÓW (LANDSCAPING LIGHT) Tel 497-8441

PACZKI SUPER—EKSPRES LOTNICZE LOTNICZY — 2-4 DNI MORSKIE ODBIÓR Z LOTNISK

PROMPOL INTERNATIONAL PARCEL SERVICE CENTRALA 2120 Bloor St W, Toronto, Ont Can M6S 1M8 Tel (416) 762-7253 FILIA 51 Roncesvalles Ave (416) 536-8040

STANDARD \$24 80 CUKIER 40 00 lbs \$19 84 EX-18 OWOCE CYTRUSOWE - 6 60 lbs 13 40 lbs POMARANCZE Waga brutto 20 00 lbs EX-9 \$26 04 KAWA ZIARNISTA 6 lbs

DO LARY

NABYCIA NA BONY CASH MIEJSCU KAWA, POŃCZOCHY, ARTYKUŁY NA WYSYŁKĘ BEZ PODATKU

POLSKI PRZEZ PROMPOL INT'L PARCEL SERVICE

KATALOGI WYSYŁAMY NA ŻYCZENIE

ZDROWIE

REWOLUCJA GENETYCZNA

Rewolucja genetyczna, dokonująca się na naszych oczach w laboratoriach uczonych otwiera przed medycyną oszalałającą perspektywę. Biologowie nauczyli się już rozszyfrowywać kody genetyczne ludzkiego organizmu. 46 chromosomów człowieka zawiera około 100 tys. genów, a każdy gen reprezentuje unikalną sekwencję czterech jednostek chemicznych. Uczniowie odcyfrowują te sekwencje i wykrywają chromosomalne położenie genów. Dotychczas udało się już rozszyfrować i zlokalizować około 800 spośród 100 tysięcy genów ukrytych w komórce ludzkiego organizmu. Co roku do listy tej przybywa około 200 nowych genów. Tempo tych odkryć rośnie zawrotnie i można oczekiwać, że przed koncem XX wieku będziemy znali, w głównych zarysach, genetyczną mapę człowieka. Perspektywy, wynikające z tych odkryć dla medycyny, są wręcz oszalałające.

■ Zapowiada się przewrót w dziedzinie szczytów. W ubiegłym miesiącu uczeni z wydziału zdrowia stanu Nowy Jork podali, że przy pomocy inżynierii genetycznej — manipulowania genetycznym materiałem — udało się im uzyskać szczytówkę, zabezpieczającą kroliki przed zółta czką i myszy przed jedną z odmian choroby herpes. W ciągu około trzech lat zaczęły się prawdopodobnie prace nad podobnymi szczytówkami dla ludzi, które chroniłyby przed tymi samymi chorobami. W tym samym tygodniu, zesłał z New York City zameldował, że udało mu się wyizolować gen substancji, która prawdopodobnie powoduje zeszałstwo toksycznego. Możliwe, że w wyniku tego odkrycia dojdzie do stworzenia szczytówki, chroniącej przed tym rodzajem szoku.

■ Odkrycia genetyków zapowiadają wczesne wykrywanie chorób u osób dorosłych. Już teraz znane jest pochodzenie genetyczne wielu rodzajów raka. Od czasu tego odkrycia, udało się wyizolować

fragmenty materiału genetycznego, które, być może, są odpowiedzialne za skłonność do chorób serca i do rodemny. Trwają badania prowadzące do śladów genów odpowiedzialnych za powodowanie skłonności do cukrzycy, alergii, choroby wrzodowej i innych noszonych chorób wieku średniego. Prace te prawdopodobnie doprowadzą do odkrycia przekształcających oblicze praktyki lekarskiej, przenosząc punkty ciężkości medycyny z leczenia na zapobieganie.

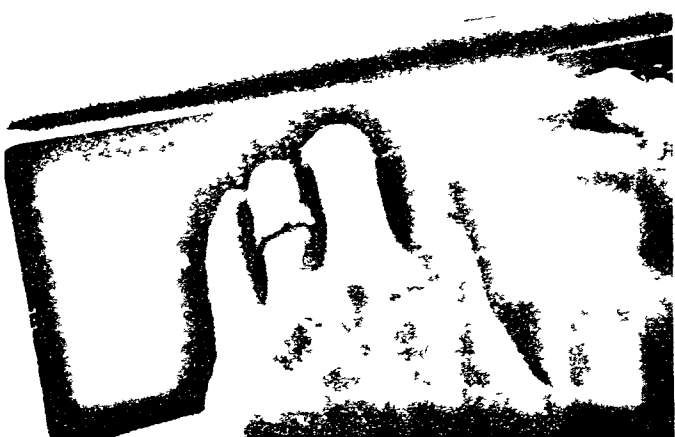
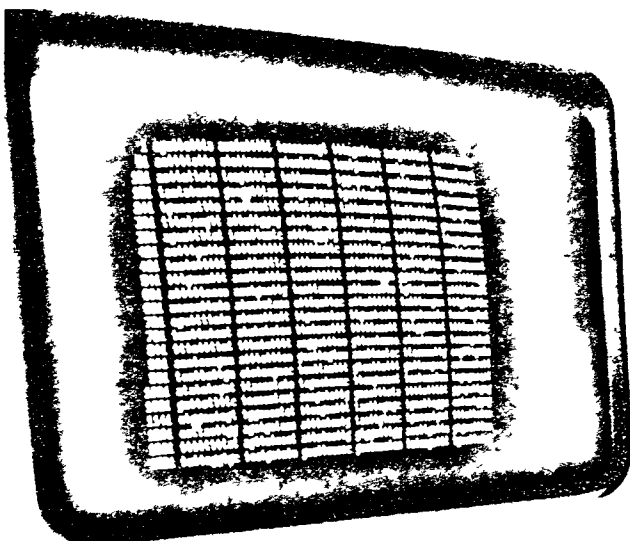
■ Odkrycia genetyki zapowiadają poznanie podstawowych przyczyn chorób dziedzicznych. Już obecnie ustalono, że dwa rodzaje chorób krwi i kilkanaście innych chorób dziedzicznych za podstawową przyczynę ma "błędy" w kodzie genetycznym. Rzucą to nowe światło na przyczyny dziedzicznych dolegliwości.

■ Inny aspekt rewolucji to wyłaniająca się możliwość diagnozy płodu we wczesnym okresie ciąży. Opracowuje się nowe techniki, umożliwiające bezpośrednią genetyczną analizę rozwijającego się płodu. Eksperci przewidują, że przed koncem obecnej dekady możliwe będzie wykrycie u płodu, we wczesnym okresie ciąży, różnych śmiertelnych, dziedzicznych chorób, takich jak zanik mięśni czy nielazawica.

■ Zapowiada się przewrót w leczeniu, w oparciu o odkrycia genetyki. W ubiegłym roku, lekarze waszyngtonskiego National Institute of Health przeprowadzili rewolucyjną terapię genetyczną dla złagodzenia skutków dwu dziedzicznych chorób krwi. Dla medycyny było to wydarzenie historyczne, być może zapowiadające już rychłą możliwość kontrolowania naszych losów biologicznych.

■ Naturalne leki to dalszy produkt rewolucji genetycznej. Przemysł farmaceutyczny w coraz większym stopniu posługuje się formułami genetycznymi dla wytwarzania naturalnych leków o potężnym działaniu, jakie nigdy dotychczas nie były dostępne w codziennej praktyce lekarskiej.

Na ekranie komputera pojawia się sekwencja czterech symboli — ATGGCTACAGGTAAG... Znaki A, T, C i G, powtórzone prawie 2 tys. razy w odpowiedniej kolejności, dają przepis na szczególny rodzaj białka — hormon kontrolujący wzrost człowieka.

46 chromosomów człowieka zawiera około 100 tys. genów. Każdy gen jest unikalną sekwencją czterech jednostek chemicznych. Co roku, uczeni odkrywają "przepis" na około 200 nowych genów i ustalają ich chromosomalne położenie. Ta rewolucja w genetyce jest początkiem rewolucji w medycynie.

SPRZEDAŻ ECHA TYGODNIA

W CENTRUM
LICHTMAN'S
KSIEGARNIA CZASOPISM
34 ADELAIDE WEST

W DON MILLS
DON MILLS VARIETY
Flemingdon Park Shopping Centre
(Rog Don Mills i Gateway Blvd)
Otwarty 7 dni w tygodniu

ETOBICOKE
MINI MART
Otwarty 7 dni w tygodniu.

W SCARBOROUGH
HOFFMANN'S Meats & Delicatessen
2357 Eglinton Ave E (przy Kennedy Rd.)
TEL 757-5752
można nabyć tu polskie wyroby

PACZKI DO POLSKI NAJSOLIDNIEJ NAJTANIEJ

CHCESZ NAPRAWDĘ POMÓC RODZINIE W POLSCE
 WYSYLAJ PACZKI TYLKO ZA POŚREDNICTWEM FIRMY

TransCanPol

jedynej firmy posiadającej kanadyjski serwis w Polsce

Gwarantujemy

- dostawę paczki do drzwi odbiorcy
- ubezpieczenie przesyłki
- potwierdzenie odbioru przez odbiorcę na czwartej kopii dowodu nadania
- uprzejmą i miłą obsługę w Kanadzie i w Polsce
- rzetelną informację

Unikajcie Państwo

- dodatkowych kosztów i opłat (portowych lotniskowych i za serwis w Polsce, którego faktycznie firmy nie rozwijające paczek w Polsce nie wykonują)
- rozkradnięcia paczki przez nieuczciwych magazynierów którzy w firmach nie dowożących paczek do domów mają czas na kontrolowanie zawartości paczki zanim zgłosi się odbiorca
- oszczędźcie swoim najbliższym straty czasu i dodatkowych kosztów związanych z podróżą po odbiór paczki

Porównajcie Państwo rodzaj oferowanego serwisu — pewność ceny a przekonacie się że.

TransCanPol

393 Roncesvalles Ave
 Toronto Ont M6R 2N1 tel 535-9944

oferuje Państwu najtanszy i najsolidniejszy serwis

Paczki gotowe np 1 lb kawa ziarnista z dostawą \$2.95
 1 lb pomarańcze z dostawą \$0.70

Udzielamy informacji celnych prosimy o wcześniejsze pobieranie formularzy na paczki

Przyjmujemy paczki za pośrednictwem poczty z załączoną

opłatą

lotnicze \$3.65 za 1 kg

morskie \$1.35 za 1 kg

Osoby lub firmy zainteresowane współpracą prosimy o porzucenie się z naszym biurem

Święta już blisko Wysyłając wcześniej paczkę ułatwiamy nam Państwo wywiązanie się z naszych zobowiązań przedświątecznych. Posiadamy materiały do pakowania paczek

SZCZEGÓŁOWYCH INFORMACJI UDZIELAJĄ NASZE BIURA TERENOWE I DEALERZY

ONTARIO

ARKA
 3635 Cawthra Rd.
 Mississauga
 Tel 276-3902

SEMEHEN WHOLESALE MEAT PRODUCTS
 1572 Bloor St West
 Toronto Ont
 Tel 534-2423

JAN REINERT
 301 Beatrice St
 Welland Ont
 Tel 732-4568

BETA BOUTIQUE
 145 Roncesvalles Ave
 Toronto Ont M6R 2L2

BARTON CENTER
 774 Barton E
 Hamilton Ont
 Tel 549-8652

WELLINGTON DELI
 623 Upper Wellington
 Hamilton Ont
 Tel 385-9730

HELEN'S DELICATESSEN
 50 James St
 St Catharines
 Tel 685-0452

OSHAWA MEAT PRODUCTS
 1818 Dundas St E
 Whitby Ont
 Tel 725-5821

OLD EUROPEAN DELI
 555 Ritson Rd S
 Oshawa Ont
 Tel 576-2225 lub 278-5515

MARY'S DELICATESSEN
 602 Dundas St
 Woodstock Ont
 Tel (519) 539-1190

EUROPEAN FOODS & RESTAURANT
 399 St Clair
 Chatham
 Tel (519) 351-4435

CZESLAW JEDLINSKI
 1332 Hall St
 Windsor
 Tel (519) 254-4035

RENA DEBICKA
 50 Gillard St
 Wallaceburg Ont
 Tel (519) 627-1958

BALTYK DELICATESSEN
 406 Hamilton Rd
 London Ont
 Tel (519) 434-4025

CUNNINGHAM'S INTERNATIONAL DELICATESSEN
 596 Plains Road East
 Burlington
 Tel (416) 637-6488

KENT KITCHEN
 1231 Dufferin Ave
 Wallaceburg
 Tel (519) 627-1017

KRAKUS DEL
 850 Colborne Rd
 Sarnia Ont
 Tel (519) 337-6724

VINCENT SURDYK
 Barrie R5 L4M 457
 Tel (705) 722-4692

ODESSA DELICATESSEN
 486 Merritt St
 St Catharines L2P 1P3
 Tel 682-8700

JAMISON VARIETY
 291 St. Johns Rd
 Toronto Ont M6S 2J9
 Tel 767-0642

ALBERTA POLONEZ TRAVEL AGENCY LTD
 10154 — 103 Street
 Edmonton Alta
 Tel (403) 424-0521

INTERLOT TRAVEL LTD
 10856 — 97 Street
 Edmonton Alta
 Tel (403) 424-1648

B & C GROCERIES LTD
 10570 — 96 Street
 Edmonton Alta
 Tel (403) 424-1732

MIRACLE BAKERY
 1386 Main St
 Winnipeg Man
 Tel (204) 586-6140
 586-5750

HONEY BEE BAKERY
 284 Selkirk Ave.
 Winnipeg Man
 Tel (204) 582-4202

SPECJALNA OBSŁUGA paczek z domu
 Winnipeg Man
 Tel 783-4689 786-2702

JAVE & CENTRAL ST
 w godz 10 rano — 6 wiecz.
 Calgary Alta

BETTY'S EUROPEAN DELICATESSEN
 Market Mall
 Shaganappi Tr N W
 Calgary Alta
 Tel 286-1077

BRITISH COLUMBIA ALAMCO LTD
 3994 Fraser St N
 Vancouver B C
 Tel (604) 434-6444

MANITOBA PARCEL SERVICE
 TEMPO
 358 Selkirk Ave
 Winnipeg Man
 Tel (204) 586-5817

23 — 1700 Burrows Ave
 Winnipeg Man
 Tel (204) 632-5878

MIRACLE BAKERY
 1386 Main St
 Winnipeg Man
 Tel (204) 586-6140
 586-5750

HONEY BEE BAKERY
 284 Selkirk Ave.
 Winnipeg Man
 Tel (204) 582-4202

SPECJALNA OBSŁUGA paczek z domu
 Winnipeg Man
 Tel 783-4689 786-2702

QUIBEC VOYAGES
 BATORY TRAVEL
 1598 boul Saint Laurent
 Montreal
 Tel 845-2108

MARCHE W & S MEAT MARKET REG D
 2657 Rouen St
 Montreal
 Tel 526-0991

HOROSKOP TYGODNIA

14.11. - 21.11.1983

BARAN (Aries)
21 03 - 20 04

Wiele spraw jest do wygrania w nadchodzącym okresie, jeżeli działac będziesz wystarczająco energicznie i błyskotliwie. Drobne trudności natury emocjonalnej. Może warto poszukać stawy dla ducha w długich, wieczornych dyskusjach? Zapowiada się nowa, intrygująca znajomość, która szybko przekształci się może w zamięszenie. Czy jesteś przygotowany na miłosne niespodzianki? Rozowy kolor może przynieść ci szczęście w najbliższym czasie. Może więc wyjmij z lamusa zapomniane, rozowe okulary i popatrz na świat nieco bardziej optymistycznie.

WAGA (Libra)
24 09 - 23 10

Nie spiesz się i nie próbuj zrobić wszystkiego naraz, bo popadniesz w konflikt z otoczeniem. Szansa na większe zarobki rysuje się coraz wyraźniej, ale musisz zdobyć się na spokój i cierpliwość. W najbliższych dniach ktoś powierzy ci swój sekret, zachowaj dyskrekcję, od tego dużo zależy. Nie przeceniamy magnetycznej siły prądów miłosnych, wielka burza może okazać się jedynie przelotną mżawką. 20 listopada nie daj się namowić na większe wydatki, typu telewizor lub dywan, nawet jeżeli dywan będzie w szczęśliwym dla ciebie, czerwonym kolorze. Wazna liczba w tym tygodniu - 425.

BYK (Taurus)
21 04 - 21 05

Emocje, emocje, emocje. Wszystko dziać się będzie spontanicznie. Konieczne użycie swoich talentów organizatorskich, a wszystko ułoży się nadszodkownie gładko. Doskonały czas na flirty, a - kto wie - czy nie znajdziesz w tym okresie tej wyczekiwanej miłości przez duże M. Przyjaciele szykują ci jakąś niespodziankę, pamiętaj, aby przyjąć ją z uśmiechem. 17 listopada poświęć trochę czasu rodzinie. Panie - Byki przy kupnie nowych fatałszków powinny pamiętać, że moda to ważna rzecz i nie zawadzi odrobina fantazji w wyborze. Szczęśliwy kolor - zgaszona zieleń. Liczba, która może przynieść ci szczęście - 254.

SKORPION (Scorpio)
24 10 - 22 11

Twoja praca wymaga od ciebie dyscypliny i chociaż cię to męczy, musisz się na nią zdobyć. Zastanów się jeszcze raz nad systemem wartości, którym się posługujesz. Może się okazać, że stanowczo nie doceniasz wartości prawdziwej przyjaźni. Pamiętaj o istnieniu kompromisu, jeżeli wdajesz się w dyskusje na słiskie tematy. Twoje opinie niekoniecznie muszą być najbardziej trafne, raczej czasem leży po drugiej stronie. Złoty jest twoim szczęśliwym kolorem, ale nie zawadź przypomnieć sobie legendę o królu Midasie. 103 to twoja szczęśliwa liczba.

BLIŹNIAKI (Gemini)
22 05 - 21 06

W najbliższych dniach musisz pamiętać o tym, że pieniądze nie są rzeczą najważniejszą. Przeszły więc sobie łamac głowę i zamartwiać się, czekającymi cię wydatkami. Może przestaw meble w mieszkaniu albo pomaluj ściany, pamiętaj, że twoim szczęśliwym kolorem w tym okresie jest jasny fiolet. Postaraj się być spontaniczny i nie zapomnij o lojalności w stosunku do przyjaciół i rodziny. Przyda się również trochę gimnastyki, dobrym dniem, aby zacząć ćwiczenia jest 18 listopada. Jeżeli chcesz spróbować szczęścia w grach liczbowych, zastanów się nad liczbą 262.

STRZELEC (Sagittarius)
23 11 - 21 12

Musisz zdobyć się na maksimum cierpliwości i dyplomacji w kontaktach z szefem. 22 listopada szczególnie uważaj na to, co mówisz. Dla relaksu wybierz się na większe, przedświąteczne zakupy. Za wszelką cenę unikaj frywolności w ubiorze i zachowaniu. Twoi nieprzyjaciele mogą to wykorzystać przeciwko tobie. Projekt podróży z kims bliskim jest całkiem możliwy do zrealizowania, rozerwiesz się trochę. Niezły wyglądasz w kolorze zielonym, to twoj szczęśliwy kolor. Liczba 222 może mieć wpływ na twoje życie.

RAK (Cancer)
22 06 - 23 07

Dobry okres na domowe inwestycje. Pamiętaj jednak, żeby podzielić się z rodziną przyjemnościami tak duchowymi, jak materialnymi. Zdecydowanie unikaj hazardu w każdej postaci. Łatwo bowiem stracić głowę i pieniądze. Konieczne zrealizuj swoje nowe projekty, nawet jeżeli wydają ci się one nierealne i szalencze. Możesz wygrać więcej niż oczekujesz, tym bardziej ze czyjes szaroniebieskie oczy natrzą na ciebie zachęcająco. Nie lekceważ swoich drobnych dolegliwości żołądkowych, lepiej poradź się lekarza. W tym tygodniu możesz liczyć na magiczną liczbę - 693.

KOZIOROŻEC (Capricorn)
22 12 - 20 01

Koziorożce muszą się zastanowić nad swoim życiem wewnętrznym. Jeżeli jesteś Koziorożcem, pamiętaj, że nie wolno ci ponadać w depresję. Nie zamienisz świąta, więc lepiej ważniejsze decyzje odłożyć na bardziej namyślny do tego czas. Czeka cię trochę pracy i musisz ją wykonać bez narzekania. Romantyczna przygoda może zmienić się w poważne uczucie. Twoim szczęśliwym kolorem jest czarny, ale nie nadużywaj go na co dzień. Liczba 383 może mieć niebagatelne znaczenie, jeśli zamierzasz zagrac na loterii.

LEW (Leo)
24 07 - 23 08

Czekają cię jakieś tajemnicze wydarzenia i nieoczekiwane przyjemności, graniczące z luksusem. Być może kupisz coś, o czym marzyłeś od dawna. Nie inwestuj jednak gotówki, pomoc banku może okazać się przydatna. Realizując swoje plany, spotkasz się z zyczliwością ze strony przyjaciół i współpracowników. Na horyzoncie atrakcje. Życie uczuciowe w rozkwicie. Zaplanuj randkę na 20 listopada i pozwól sobie na luksus trzymania głowy w błękitnych chmurach. Błękit to w tym tygodniu twój szczęśliwy kolor. Z liczbą 187 mogą wiązać się nieoczekiwane korzyści.

WODNIK (Aquarius)
21 01 - 19 02

Teraz wszystko powinno się ułożyć na twojej myśli. Jeżeli wybierasz się w podróż, czas na to jest doskonały. Miłe kontakty towarzyskie znowu przyniosą ci dużo satysfakcji, a kto wie czy nie miłośnika cię zatrudni. Wzrost pomocy okaza się starzy wyrobom i przyjaciel. Uwaga: jeżeli myślisz o zamieszkowaniu się okultyzmem, powinieneś zrobić to teraz. Niewykluczone, że niedługo odkryjesz siłę bycia twoim dziełem. Wierdoność, która przyjdzie w najbliższych dniach, obudzi w tobie brzydkie uczucie złości.

PANNA (Virgo)
24 08 - 23 09

Dlaczego ukrywasz przed wszystkimi swoje szczególne uzdolnienia? Niektóre z nich mogą zainteresować szersze grono. Wydatnie pomoże ci przypływ gotówki, którego spodziewałeś się od dawna. Jeżeli utracisz kontrolę nad zdarzeniami, możesz popaść w poważne kłopoty. Duże zmiany w życiu uczuciowym mogą przysporzyć tylko niepotrzebne zamieszanie. Projekt podróży wydaje się być interesujący, choć nieco chaotyczny. Jeżeli zdecydujesz się na wyjazd, jedź 15 listopada i zabierz ze sobą coś w złotym kolorze. Zwróć uwagę na liczbę 131.

RYBY (Pisces)
20 02 - 20 03

Ważne dla ciebie sprawy dzieją się tym razem na planie szczytnie zawodowym. Czeka cię wiele pracy i wyciszenia. Staraj się wykazać od tego będzie zieleń twoj w mi. Dobra pora na samokritycę. Pozwól ci to rozszerzyć zakres twoich kompetencji, czego oczekują od ciebie twoi przełożeni. W sprawach uczuciowych smutko, ale pamiętaj, że miłość ma także aspekt duchowy. Zanim o tym ostatnio i partner ma do ciebie słuszną pretensję. Unikaj sorzeczek, szczególnie 17 listopada. Twój szczęśliwy kolor - ciemnoniebieski. Szczęśliwa liczba - 254.

JEDYNY NAPRAWDĘ KIESZONKOWY LUKSUSOWY POLSKI KALENDARZYK NA ROK 1984

- Mięka i trwała oprawa • przeszło 160 stron • Papier wysokiej jakości • 10 1/2 cm x 6 1/2 cm • Katolickie święta i uroczystości • Imiona polskie współczesne i słowiańskie • Przepisy kulinarne • Rocznice • Przysłowia • I wiele innych pozytywnych informacji • Kolory do wyboru!

MIŁY PREZENT GWIAZDKOWY

CENA TYLKO \$4 95 przed 1 grudnia, \$5 95 później

ZAMÓWIENIA Telefonicznie 531-5523 lub pisemnie ECHO TYGODNIA 399 Shaw Str., TORONTO, ONT M6J 2X4 załączając czek lub money order na Echo Tygodnia w wysokości \$4 95 + \$1 na koszty wysyłki

KALENDARZYK będzie też dostępny w najlepszych sklepach polskich w Toronto, Montrealu, Hamilton oraz w punktach sprzedaży Echa w różnych miastach Kanady

PRACA
Zespół dwuosobowy małżeństwo potrzebny do sprzątnięcia biur w zakładzie przemysłowym, pomieszczeń produkcyjnych i terenu zakładu na popołudniowej zmianie. Zgłoszenie prosimy kierować do Dye Master Tool, Toronto, tel 273-7111.

Operator prasy przemysłowej punch press operator potrzebny do pracy w fabryce. Praca na zmianie. Zgłoszenia prosimy kierować do Dye Master Tool Toronto tel 273-7111.

Pani w młodym wieku z zamieszkanym na miejscu potrzebna do dwojga dzieci w wieku 6 i 3 lata w Mississauga tel 276-8083.

ALUMINUM SIDING—FASCIA—SOFFITS—EAVESTROUGHS
THERMAL WINDOWS—ALUMINUM STORM DOORS & WINDOWS

TORONTO 239-9544   W.GANDERA   1-723-2811 OSHAWA

PRACA
Potrzebna pomoc domowa z opieką nad 2 letnim dzieckiem. Możliwość zamieszkania. Dzwonic po 7 wieczor Tel 265-4257 w Toronto

DOSWIADCZONY NAUCZYCIEL ANGIELSKIEGO
Uczę angielskiego, lekcje indywidualne lub w grupach. Przygotowuję do TOEFL. Wykwalifikowany, doświadczony pedagog. Tel TORONTO 469 4923

- IMIENINY**
- 10 C Leny, Leona, Ludomira, Nimfy
  - 11 P Bartłomeja, Felcjana, Marcina
  - 12 S Czcibora, Emila, Krystyna, Renaty, Witolda
  - 13 N Mikołaja, Stanisława, Walentyna, Włodzimira
  - 14 P Rogera, Rozanny, Serafina, Wawrzynca
  - 15 W Alberta, Idali, Leopolda, Przybysława
  - 16 S Edmunda, Gertrudy, Juliany, Radomira

Nowa polska parafia na Scarborough poszukuje organisty. Zgłoszenia ksiądz Olbrys tel 266-9024 lub R Piro 282-3375

Poszukuję perkusisty z instrumentem, do współpracy. Hamilton tel 547-3098

BRYDŻ

CZY MUSIAŁEŚ LEŻEĆ ?

ODCINEK

48

REDAGUJE

JERZY BEZDOWSKI

OBJAŚNIENIE ZNAKÓW ♠ PIK ♥ KIER ♦ KARO ♣ TREFL BA = BEZ ATU
 K' = KONTRA RK' = REKONTRA --- A=AS K=KRÓL Q=DAMA J=WALET X=BLÓTKA
 P = PÓŁNOC Z = ZACIÓD W = WSCHÓD D = DEKLARACJA (ROZGRYWAJĄCY)

NA PÓŁMETKU c d

Niech nas to jednak nie zniechęca Brydż, na każdym poziomie, jest rozrywką arcyciekawą i arcy-przyjemną. Świadomie czy nie, zawsze będziemy dążyć do podniesienia poziomu naszej gry, chociażby dlatego aby lepiej bić naszych przeciwników. Toteż będę się starał w dalszym ciągu wnieść do Waszej wiedzy brydżowej nowe elementy, tak w dziedzinie licytacji jak i rozgrywk.

Ponieważ jest mi trudno ocenić poziom gry moich czytelników apeluję do Was abyście kierowali na adres Redakcji ECHA TYGODNIA zapytania dotyczące problemów z którymi się spotykacie w Waszej praktyce. Dyskusja na temat tych problemów będzie pouczająca dla nas wszystkich. Ot takie Ann Landers dla brydżystów.

Przygotowałem szereg ciekawych rozgrywek z własnej praktyki jak też z literatury fachowej. Jeśli czasem ubiorę problemy w formę anegdotyczną to tylko aby Was zabawić a sobie dać upust fantazji pisarskiej. Nie podchodźmy do brydża zbyt poważnie nastrojowo. Niech nas ta gra bawi a przyjemność niech nam przynosi jej uroczą gimnastykę umysłową - a nie wygrana czy przegrana. Ta ostatnia potrafi prowadzić do nieprzyjemnych dyskusji i wzajemnych zarzutów. Może podzielicie się ze mną przedmiotami Waszych nieporozumień a będę się starał pomóc Wam w ich rozstrzygnięciu.

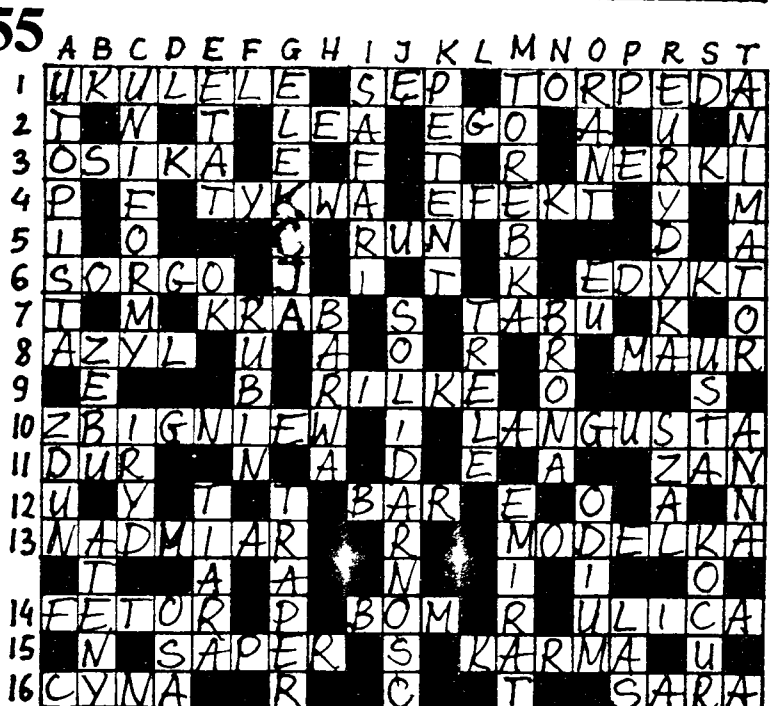
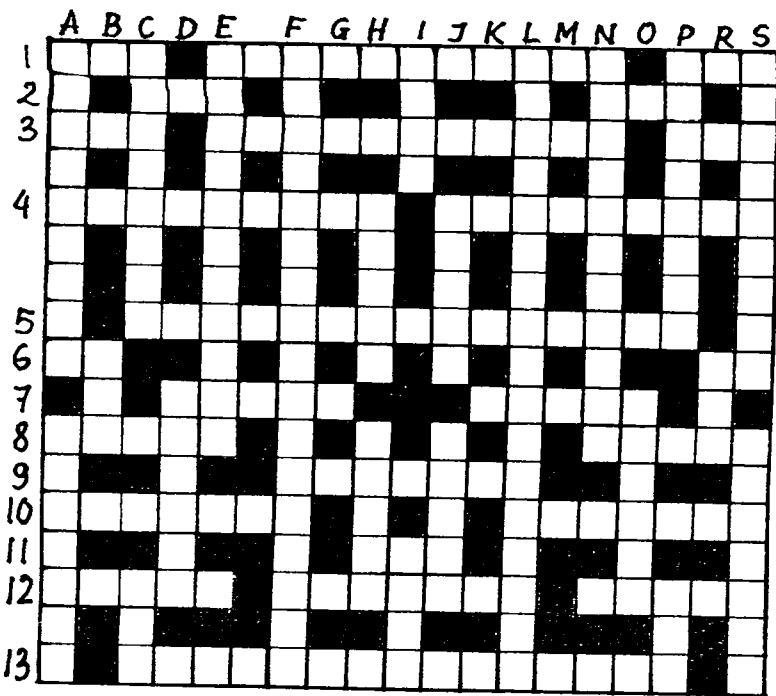
Nasz następny etap przewiduje omawianie licytacji "kolorowej", co jest nigdy nie kończącym się tematem. Zanim do niego przystąpię zapoznam Was z tendencjami czy, jak wolicie, z "filozofią" nowoczesnego brydża. O tym następnym razem, a na dziś nowy problemik rozgrywkowy nr 28.

♠ AJ10x	LICYTACJA	P	D	
♥ xx				Co Wam ta licytacja mówi? Gracz D
♦ Kxx		1 trefl	1 kier	powinien zaliczyc 3 kier co pozwoli
♣ AQJx		1 pik	4 kier	graczowi P na zaliczyc 3 BA
P	WYJSCIE	Dama karo		i zrobienie 3BA bez trudu

Ale - od czego koronka? Bardzo wielu graczy - coś mi się zdaje, specjalnie Panie - mają wielką słabość do koronek. To taka przyjemność zapisać za darmo 100 czy 150 punktów - no nie? Tacy miłośnicy koronek to nawet gotowi są się przeleżeć, aby tylko zapisać tę koronkę. Nasz gracz D należy do tej kategorii. Oczywiście, że 1 4 kier jest dobrym kontraktem pod warunkiem, że D dobrze go rozegra. Tymczasem po oddaniu pierwszych dwóch lew D przebił w ręku 3-cie zagrania karo, poczym ściągnął atuty. Licząc teraz na podział honorów pikowych u obu przeciwników lub na obydwaj honory u gracza Z - co daje mu 3 do 1 szansę - zagrał z ręki 9-kę pik. Z dodał błótkę a W wziął lewą Królem i odegrał karo. D przebił i ponownie zagrał pik, które musiał przejąć na stole Waletem. Z nie dał Damy i D znalazł się na stole - na dobre! Brak powrotu do ręki i klops bez jednej. Owszem może zgrać Asa pik i przebić pik w ręku, ale musi zrobić impas trefl, a ten nie wychodzi.

CZY MUSIAŁ LEŻEĆ ?

KRZYŻÓWKA NR 56

Pozioomo

- 1-A nierwiastek chemiczny o symbolu Na
- 1-E przodek założyciel rodu
- 1-P w mitologii germańskiej i skandynawskiej duszek lesny
- 2-C obrządek, sposób wykonywania kultu
- 2-N jelenie nawoływanie
- 3-A wybrany kolor w kartach bijący pozostałe
- 3-E trwałe drzewa Australii
- 3-P szwajcarski z dziurami
- 4-A samolot startujący i lądujący na wodzie
- 4-J biczownicy we włosienicach
- 5-C błyszczący minerał
- 5-G olbrzymi noszą Heliosa na Rodos
- 5-M zbudował ją Noe
- 6-A rodzaj gleby
- 6-R anglosaski skrot imienia Edward
- 7-D angielski poeta romantyczny
- 7-K wzór szkockiego tartanu
- 8-A banita, wygnanec
- 8-N kawon
- 9-F wojskowa jednostka przewozowa
- 10-A nazwa, którą w sr Euro nie określano muzułmanina
- 10-I bog starożytnych Egipcjan czczony w Imperium Rzymskim wraz z Izydą
- 11-H 365 dni
- 12-A imię idola rock'n'rolla
- 12-F przerwa pomiędzy częściami koncertu czy sztuki teatralnej
- 12-N w Indiach warstwa ludności oddzielona od innych
- 13-C sztucznik / magik

Pionowo

- 1-A włoska potrawa
- 1-C religijny system Celtów
- 1-E fruwający gad koralny
- 1-F lekarz - specjalista chorób nowotworowych
- 1-J kupa arkusza
- 1-I zwierzę cości aszające wonią
- 1-N magik / czarodziej z dziedzi

Szanowni Państwo,

Od dłuższego czasu w Echu nie widzę kiedyś tak częstych "graficzek". Będąc w posiadaniu małej kolekcji tego typu pamiątek (grafika, znaczki intern, exlibrisy itp.) pomyślałem, że powinienem udostępnić to Państwu (oczywiście o ile macie na to ochotę). Na pierwszy ogień dwie reprodukcje ekslibrisów Lecha (oryginały mam, więc o ile okaze się, że xerokopie są złe proszę o wiadomość telefoniczną). Autorem jest Zbigniew Lubicz-Miszewski z Polski, który na swoim sumieniu ma wiele grafik mających silny ładunek patriotyzmu. Wiem, że nie ma nic przeciwko temu gdyby jego graficzki ukazały się w Waszym piśmie. Również nie obraziłby się gdyby pod nimi było jego nazwisko.

Gdyby zainteresowała Państwa moja oferta od czasu do czasu mogę coś pośledać.

Zycząc sukcesów i pomyślności gazecie i robiącym ją

Henryk Wójcik

OD REDAKCJI Dziękujemy! Wykorzystamy

Droga Redakcjo!

Cieszę się, że trafił do moich rąk Wasz tygodnik. Moim zdaniem jest to pismo o przywołanym poziomie zarówno co się tyczy formy jak i treści.

Przyjechałem do Kanady rok temu. Jestem byłym organizatorem i działaczem Niezależnego Ruchu Studenckiego - NZS. Mój światopogląd został kształtowany poprzez istnienie niezależnych oficyn wydawniczych działających w Polsce. Z tonu Waszego tygodnika wynika jasno, że redaguje go zespół ludzi rozumiejących (jako własne) problemy Polski i czujących tętno tego narodu. Dziękuję więc Wam za to i zycząc powodzenia abyscie utrzymali poziom "Echa Tygodnia" na dotychczasowym. Do gratulacji dołączam prośbę o półroczną prenumeratę i jako warunek konieczny do spełnienia jej - przekaz pieniężny (korzystając chętnie z 30% bonifikaty).

Wasz skromny sojusznik w walce z bezbożnym komunizmem

Jarek Pjanowski
Vancouver

OD REDAKCJI Dziękujemy! Będziemy się starać. Przyszłość gazety, sprawy zależy od poparcia Czytelników, takich jak Pan

PRAGNIESZ STAC SIĘ WŁASCICIELEM
 DOMU,
 DOMKU LETNISKOWEGO?
 STAŃ SIĘ NIM PRZY POMOCY
 NAJWIĘKSZEJ NA ŚWIECIE PARAFIALNEJ

CREDIT UNION
 SW STANISŁAWA I
 ŚW KAZIMIERZA
 KTORA OFERUJE
 NA POWYZSZE CELE
 TRZY TYPY HIPOTEK,

O ZMIENNYM
 OPROCENTOWANIU — 11%
 ZAMKNIĘTE — 11%
 OTWARTE — 12%

WSZYSTKIE
 UBEZPIECZONE
 NA ŻYCIE
 DO SUMY
 \$ 30 000 00

CREDIT UNION
 SW STANISŁAWA
 I SW KAZIMIERZA

220 Roncesvalles Ave tel 537 2181   2987 Bloor Str W tel 236 1225   12 Denison Ave tel 863 0996

- 1-P przynusowe usunięcie kogos z lokalu dotychczas przez niego zajmowanego
- 1-S arcyksiążę austriacki, ofiara zamachu w Sarajewie
- 4-H rzymski cesarz
- 4-J na dworcu kolejowym
- 6-B silna zasada
- 6-F jeden z tytułów Marszałka Piłsudskiego
- 6-I miasto portowe w pobliżu Półwyspu Północnoamerykańskiego
- 6-J jeden z tytułów Marszałka Piłsudskiego
- 6-L miasto portowe w pobliżu Półwyspu Północnoamerykańskiego
- 6-M jeden z tytułów Marszałka Piłsudskiego
- 6-N jeden z tytułów Marszałka Piłsudskiego
- 6-O jeden z tytułów Marszałka Piłsudskiego
- 6-P jeden z tytułów Marszałka Piłsudskiego
- 6-Q jeden z tytułów Marszałka Piłsudskiego
- 6-R jeden z tytułów Marszałka Piłsudskiego
- 6-S jeden z tytułów Marszałka Piłsudskiego
- 6-T jeden z tytułów Marszałka Piłsudskiego
- 6-U jeden z tytułów Marszałka Piłsudskiego
- 6-V jeden z tytułów Marszałka Piłsudskiego
- 6-W jeden z tytułów Marszałka Piłsudskiego
- 6-X jeden z tytułów Marszałka Piłsudskiego
- 6-Y jeden z tytułów Marszałka Piłsudskiego
- 6-Z jeden z tytułów Marszałka Piłsudskiego

- 6-R strus
- 7-D cwikłowe, cukrowe, pastewne
- 7-O tajniki, kunszty sekretne
- 8-A rzeczoznawca
- 8-H diabeł
- 8-J zorganizowana "owacja"
- 8-S jugosłowiański samochód
- 11-I dranieznie wieloryby
- 12-C międzynarodowy skrot określający bardzo ważną osobę
- 12-P przed nazwiskiem angielskiego szlachcica

STRONA BOLKA I LOLKA

Redaguje
**LESZEK
MECH**

"POLONIA-REVIEW"

POLSKI PROGRAM TELEWIZYJNY
NADAWANY W DZIELNICY
PARKDALE I ETOBICOKE

WTORKI GODZINA 7 30 wieczorem
SRODY GODZINA 11 30 rano

PIATKI GODZINA 7 30 wieczorem

Przynosi aktualne wiadomości z Polski i z życia Polonii
Kanadyjskiej "Polonia Review" jest niezależnym
polskim programem nienależnościowym

"Pani Jadwiga"

Polski program radiowy
ze stacji CHWO 1250 w Oakville
od godziny 1 do 2 w każdą sobotę
Reklamy i ogłoszenia handlowe
oraz wszelkie komunikaty
przyjmuje się telefonicznie - 691-8789

Echo Ojczyzny

codzienny polski program radiowy
nadawany od godziny 11 05
od poniedziałku do piątku włącznie.

ze stacji CHIN FM 100.7
tel. 531-9991

Prowadzi Karola Kęsik.

Muzyka,
wiadomości z Polski, z Kanady i ze świata, komentarze.
Przyjmujemy reklamy i ogłoszenia handlowe
i wszelkie komunikaty

TRZY RAZY W TYGODNIU

PROGRAM RADIOWY POLONEZ

W PIĄTKI 9.00-10.00 1250 AM
w soboty 3.30-4 30 1250 AM CHWO
W NIEDZIELE 10:30-11:30 a m 1190 AM CJMR

ADRES REDAKCJI POLONEZA
2120 BLOOR st W
MAREK J GOLDYN TORONTO, ONT M6S 1M8
PRODUCENT TEL (416) 762-7401

"RADIO VICTORIA"

od 10:30 a.m. do 11:00 a.m.

W NIEDZIELE
na stacji WHLD 1230 AM.

ARNOLD PENK

PRZEDSTAWICIEL ADDISON ON BAY LIMITED

PONTIAC, BUICK, CADILLAC

Szeroki wybór nowych i używanych samochodów. Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję na (Parts & Labour)

GENERAL MOTORS
pożyczka na samochód
Specjalizuję się w otrzymaniu
pożyczki na samochód
dla nowo przybyłych

Minimalna wpłata.

Niskie miesięczne spłaty

Po kupno zgłaszajcie
się do naszego polskiego przedstawiciela.

Specjalne ceny dla Rodaków oferuje tylko

ARNOLD PENK

(Wyróżniony przez GM jako „Senior master salesman“).
PO WSZELKIE INFORMACJE NA TEMAT SAMOCHODÓW
LUB UBEZPIECZEŃ PROSZĘ DZWONIĆ 964-3211 LUB DO
DOMU W KAŻDYCH GODZINACH 731-0757 ZOSTAWIAJĄC
NAZWISKO I NUMER TELEFONU

832 BAY ST., TORONTO (przy College St.)

UWAGA!
Kolosalna wyprzedaż modeli 83
Ogromne zniżki!

PAMPALINI I GRIZZLY

Telefon cicho zabrzączał
Pampalini podniósł słuchawkę
- Błyskawiczna do pana Łączę
z Londynem

- W srodku nocy - zamruczał
myśliwy i usłyszał znajomy głos
dyrektora londyńskiego ogrodu
zoologicznego - Nie, nie przeszkadza mi pan, w żadnym wypadku Co w tej chwili robię? O mamma-mia, właśnie w tej chwili rozmawiam z panem Rozumiem, pana interesują moje plany na przyszłość Już jutro wyjeżdżam do Ameryki Północnej, gdzie zamierzam schwytac niedzwiedzia grizzly Halo, co to za hałas? Acha, to tylko kamień spadł panu z serca Rozumiem Królewski ogród zoologiczny gwałtownie potrzebuje jednego niedzwiedzia grizzly a cena nie odgrywa dla pana żadnej roli W porządku Otrzyma pan pierwszego schwytanego niedzwiedzia Słowo Pampalinięgo Do widzenia Myśliwy odłożył słuchawkę i westchnął - Ale gaduła z tego dyrektora Banksa Rozumiem, że ludzie to znoszą, ale jak wytrzymują z nim zwierzęta?

Następnego dnia rano Pampalini odleciał do Nowego Jorku, przesiadł się na samolot do Denver i stąd w dalszą drogę ruszył samochodem Do wozu przyczepił klatkę na brunatnego niedzwiedzia grizzly Wkrótce dotarł do Gór Skalistych Zatrzymał wóz, wyjął lornetkę i zaczął przyglądać się okolicy Na pobliskim zboczu porośniętym gęstymi zarosłami ciemniał otwór jaskini Do pieczary prowadziła wydeptana ścieżka

- Znalazłem grizzlyego - ucieszył się Pampalini - Tylko pytanie, czy niedzwiedź nie wyszedł na przechadzkę? Zaraz to sprawdzę

Zręcznie przeskakując po kamieniach dotarł do samego wejścia jaskini Fotograficzny aparat z założoną lampą błyskową ostrożnie wsunął do otworu i nacisnął guzik Jaskrawy błysk rozświetlił ciemność jaskini na sekundę Pampalini ukrył się w krzewie i z aparatu wyciągnął gotowe zdjęcie Na fotografii ujrzał niedzwiedzia Zwierzę wyraźnie było oszołomione

- Jeszcze nie wie, co się stało, ale za pięć minut wyskoczy z jaskini i wtedy - Pampalini usmiechnął się - I wtedy, o donna Klara, wpadnie prosto do klatki

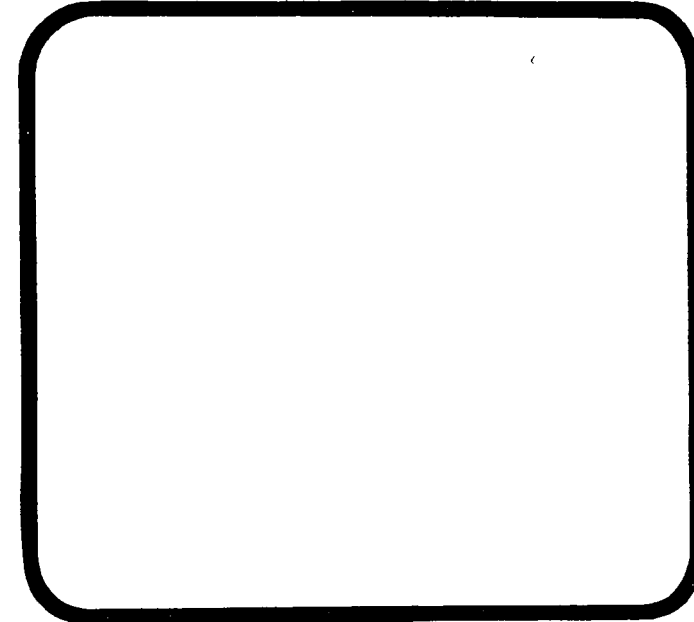
ciąg dalszy nastąpi

Tekst
Leszek Mech

Rysunki Tadeusz Depa
i Bronisław Zeman

Spróbuj narysować niedzwiedzia

ZABAWA W CIENIE

Mozesz je wywołac sam dla siebie na scianie, albo dla kolezanek i kolegow na ekranie Wazne, aby zrodło swiatla znajdowało się za tobą lub twoją ręką (rękoma)
Podobnie jak na rysunku

NIEDZWIEDŹ

SPORT SPORT

Mistrzostwa świata w judo

Jak było do przewidzenia, moskiewskie mistrzostwa świata były w zasadzie meczem Japonia - Reszta Świata Status quo nie uległo zresztą zmianie od poprzednich mistrzostw świata - Japonczycy okazali się znowu trochę mocniejsi od pozostałych nacji razem wziętych, z których liczą się w zasadzie tylko europejskie. Tyle że w tym roku Europa równomiernie rozłożyła "przysiężone" jej medale podczas gdy poprzednio, znacznie chętniej od innych krajów obdarzyła Francję, Węgry i Sowiety. W tych mistrzostwach Francuzi ponieśli dotkliwą porażkę, a i Węgry i przedstawiciele "Kraju Gorąco miłującego Pokój" też są mocno niezadowoleni z występu swoich reprezentantów. Polacy zresztą też tylko Janusz Pawłowski w wadze 65 kg walczył dobrze i zdobył brązowy medal.

Polak spotkał się najpierw z Lucem Chansonem ze Szwajcarii i wygrał przez juko. Był wyraźnie lepszy, lecz w tej walce nie był to jeszcze ten Pawłowski, którego znamy. Dostąpił w następnej pokazał, na co go stać. Walczył z wicemistrzem świata, Rumunem Constantinem Nicolae. Ich dotychczasowe walki były zawsze zakończone (nie w tegorocznym turnieju warszawskim). Tym razem rywal nie mógł mu zrobić żadnej krzywdy. Następnie również w ładnym stylu wygrał z Jamesem

Rohlederem, zawodnikiem RFN, wyróżniającym się ciemną karnacją skory. Pozniej przegrał nieznacznie z Sowieciem Sołoduchinem - późniejszym mistrzem świata.

Wieczorem o brązowy medal spotkał się z Austriakiem Josefem Reiterem. Ta walka nie trwała długo. Piękny rzut na skraj maty i sędziemu głównemu nie pozostało nic innego (przedtem jednak uniewnił się u sędziego bocznego, czy akcja odbyła się na macie) jak ogłosić koniec.

Znakomicie radził sobie w turnieju open **Hitoshi Saito**, niedarmo nazywany następcą **Yasuhiro Yamashity**. To zresztą zawodnik, który jako jedyny może obecnie pokonać swego znacznie bardziej utytułowanego rodaka. Uwazam, że był on jednym z najlepszych zawodników turnieju, kto wie czy nawet nie najlepszym. W każdym razie zaprezentował się lepiej niż sam Yamashita. Swych przeciwników zwał na matę najczęściej w ciągu pierwszej minuty walki. Nie tylko brylował w parterze, ale prezentował efektowne rzuty. Jedynie stary rutyniarz, Belg Robert van de Walle, wytrwał przez całą walkę i momentami nawet mu zagroził. Od razu też stał się ulubionym widzów.

Wyniki

60 kg 1 Chazret Tleceri, 2 To-

mas Bujko (Węgry), 3 Kenichi Haraguchi (Japonia) i Klaus-Peter Stohlberg (NRD), 5 Rafael Rodrigues (Kuba) i Edward Liddle (USA),

65 kg 1 Nikolaj Sołoduchin (Sowiety), 2 Yoshiyuki Matsuka (Japonia), 3 Janusz Pawłowski i Sandro Rosati (Włochy), 3 i Sandro Rosati (Włochy), 5 Josef Reiter (Austria) i Istvan Fuerjesz (Węgry)

71 kg 1 Hidetoshi Nakanishi (Japonia), 2 Ezio Gamba (Włochy), 3 Tomaz Namgalauri (Sowiety) i Steffen Stranz (RFN), 5 Iljan Nedkow (Bulgaria) i Richard Melillo (Francja)

78 kg 1 Nobutohi Hikage (Japonia), 2 Neil Adams (W Brytania), 3 Szota Chabereli (Sowiety) i Mircea Fratica (Rumunia), 5 Filip Leszczak (Jugosławia) i Jean Michel Berthet (Francja)

86 kg 1 Detlef Ulsch (NRD), 2 Fablen Canu (Francja), 3 Robert Berland (USA) i Seiki Nose (Japonia), 5 Karel Purkert (CSRS) i Peter Seisenbacher (Austria)

open 1 Hitoshi Saito (Japonia), 2 Vladimir Kocman (CSRS), 3 Andras Ozsvar (Węgry) i Robert van de Walle (Belgia), 5 Mohamed Ali Roschwan (Egipt) i Jan Gil Hwang (KRLD)

NASTĘPCY PECIAKA WICEMISTRZAMI ŚWIATA

COTO DE Caza Młodzi polscy pięciobojsi - Maciej Czyżowicz, Paweł Olszewski, Piotr Maciaszczyk - wywalczyli srebrny medal, pierwszy w historii polskiego pięcioboju w tej kategorii wiekowej. Znalazły więc potwierdzenie słowa, że tak silnej, jak w tym roku reprezentacji juniorów jeszcze nigdy nie mieliśmy.

Mistrzostwa stały pod znakiem supremacji pięcioboistów Węgier. Następcy Andrasa Balczó zdobyli wszystko co było najlepsze do zdobycia. Wygrali bezapelacyjnie klasyfikację zespołową - zgromadzili 426 pkt więcej niż Polacy, zajęli też trzy medalowe pozycje w punktacji indywidualnej. Zwyciężył faworyt **Laszlo Fabian**, zajmujący po trzech konkurencjach czwarte miejsce. Nie tylko odrobił 128 pkt do ówczesnego lidera, swego rodaka Roberta Bardiego, ale dołożył następne 151 pkt, lecz już nie Bardiemu, a innemu Węgrowi, Jozsefowi Demeterowi. Fabian to już rzeczywiście zawodnik wysokiej klasy, w mistrzostwach świata seniorów w Warendorfie zajął 9 miejsce już za Januszem Peciakiem.

Polacy walczyli bardzo równo, a najlepszy w klasyfikacji generalnej okazał się siódmy **Maciej Czyżowicz** - 5228, w dziesiątkę zameldował się także **Paweł Olszewski** 5197 pkt, a **Piotr Maciaszczyk** otworzył drugą dziesiątkę rezultatem 5194.

Węgrzy byli poza zasięgiem wszystkich drużyn. Polacy stoczyli natomiast dramatyczny pojedynek z zawodnikami

USA. Nasi pięciobojsi wyprzedzili gospodarzy tylko o 3 punkty, a więc inaczej mówiąc o jedną sekundę w biegu. Najślabiej w ekipie amerykańskiej wypadł **Mike Gostigian**, który latem trenował wraz z Polakami w Drzonkowie.

Ostatnimi konkurencjami mistrzostw były strzelanie i bieg przełajowy. Na strzelniczy zabrakło rewelacyjnych wyników. Zwyciężyli dwaj reprezentanci RFN, **Matthias Cichosz** i **Detlef Kreher** - po 1066, a na trzecim miejscu wspólnie z Brytyjczykiem **Johnem Lawrence** i **Markiem Pohlem** uplasował się **Olszewski** - wszyscy po 1022. Siódmy w tej konkurencji był **Maciaszczyk** - 978.

W biegu przełajowym brylowali ci zawodnicy, którzy w generalnej punktacji nie odegrali istotnej roli. Zwyciężył Hiszpan **Eduardo Burquete** - 1229 przed Japonczykiem **Nuko Takatsuki** - 1214 i Australijczykiem **Danielem Esposito** - 1208.

Wyniki końcowe indywidualnie
1 **Laszlo Fabian** 5525, 2 **Jozsef Demeter** 5374, 3 **Robert Bardi** (wszyscy Węgry) 5346, 4 **Detlef Kreher** (RFN) 5304, 5 **Mark Pohl** (USA) 5264, 6 **Henrik Lundblad** (Szwecja) 5260, 7 **Maciej Czyżowicz** 5228, 8 **John Scott** (USA) 5228 (zadecydowała lepsza pozycja Polaka w biegu), 9 **Markus Marsollek** (RFN) 5220, 10 **Paweł Olszewski** 5197, 11 **Piotr Maciaszczyk** 5194.

Drużynowo 1 Węgry 16145, 2 Polska 15619, 3 USA 15616, 4 Włochy 15329, 5 Szwecja 15241.

Puchar Świata w boksie

Na ringu Pallazzo dello Sport zakończył się w sobotę wieczorem III Puchar Świata w boksie, w którym uczestniczyło 92 najlepszych pięściarzy Europy, Azji, Afryki, Ameryki Południowej i Oceanii.

Oto rezultaty finałowych walk od wagi papierowej do superciężkiej (na pierwszym miejscu zwyciężył **Kwang Sun Kim** (Korea Południowa) - **Bejbut Jeszanow** (Sowiety) 4 1, **Pedro Reyes** (Kuba) - **Young No Huh** (Korea Południowa) 4 1, **Maurizio Stecca** (Włochy) - **Sengano Terapon** (Tajlandia) 5 0, **Jesus Sollet** (Kuba) - **Serik Nurkazow** (Sowiety) 5 0, **Ramon Goire** (Kuba) - **Chil Sung Jun** (Korea Południowa) 5 0, **Candelario Duvergel** (Kuba) - **Imre Bacskai** (Węgry) 3 rsc, **Luciano Bruno** (Włochy) - **Ron Esset** (USA) 4 1, **Walery Łaptiew** (Sowiety) - **Romolo Casamonica** (Włochy) 4 1, **Jon Sup Shin** (Korea Południowa) - **Noe Cruciani** (Włochy) 4 1, **Witalij Kaczanowski** (Sowiety) - **Ricky Womeck** (USA) 4 1, **Aleksander Jagubkin** (Sowiety) - **Luis Castillo** (Ekwador) 5 0, **Francesco Damiani** (Włochy) - **Craig Payne** (USA) 4 1.

Ostateczna klasyfikacja III Pucharu Świata
1 Ameryka Południowa - 35 pkt, 2 Włochy - 26, 3 Europa I - 25, 4 Azja I - 19, 5 Europa II - 14,6, Azja II - 6,7, Ameryka Południowa - 5, 8, Oceania - 2,9, Afryka I - 1 pkt. Tak więc zgodnie z przewidywaniami w imprezie tej, podobnie jak przed dwoma laty w Montre-

Ogłoszenia

U W A G A

Polonia w Toronto i okolicy
POLISH ALLIANCE (TORONTO)
CREDIT UNION LTD.
2150 BLOOR ST. W.

(Wejście od wschodniej części budynku)

TEL 762-9523

Konta depozytowe ... 7 % rocznie
Specjalne konta depozytowe 6 1/4 % rocznie
(minimalny depozyt \$5000 oprocentowany na każdy dzień depozytu)
3-miesięczne certyfikaty .. 8 % rocznie
6-miesięczne certyfikaty .. 8 1/2 % rocznie
1-roczone certyfikaty ..... 9 1/2 % rocznie
3-letnie certyfikaty ... 10 % rocznie
3-letnie certyfikaty

• Non-redeemable ... 11 1/2 % rocznie

RRSP i RHOSP ..... 9 1/2 % rocznie
Pożyczki personalne ..... 14 1/2 % rocznie
Hipoteki ..... 13 1/2 % rocznie

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE
CODZIENNE od 12 do 2.30 po poł. i od 7.30 do 9 wiecz.
WTORKI tylko od 12 do 2.30 po poł. oraz SOBOTY od 10 do 12.30

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

THUNDER BAY
PACZKI DO POLSKI

MORSKIE \$ 1 80
LOTNICZE \$ 4 15

The Right Fit 126 N May Street
Tel 622-2571

SOLID
AUTOREPAIR
wszelkiego rodzaju naprawy samochodowe, dożywotnia gwarancja na zainstalowane hamulce oraz tłumiki (mufflers)
201 Schell Avenue Toronto (koło Caledonia i Shell, 2 blok na północ od Eglinton)
Tel 787-2702

WŁADYSŁAW DAKOWICZ

Masz mało gotówki
A MARZYSZ O KUPNIE
DOMU
ZADZWON NA NUMER
622-9533

STARUSZKIEWICZ
W X DE LIMA REALTY
pokaże ci, że jest to
MOŻLIWE! 51-62

INSURANCE
AUTO • HOME • BUSINESS
FOR LOWER RATES
COMPARE BEFORE
YOU BUY OR RENEW
CALL Victor W Krupowicz
Westown Real Estate & Insurance Ltd
268 Roncesvalles - 533-8573

Jeśli masz problemy z wrzodami, nadkwasotą żołądka lub niestrawnością, oraz wszelkimi ropieniami ran ciętych lub wyrzutami na skórze możesz uzyskać poradę, dzwoniąc na numer telefonu w Toronto 654-1203
Proszę Anne 50-62

AGATA FUR

Futra, kapelusze, nowe i okazjne Renowacje, czyszczenie Wysyłam do Polski
Wł Halina KOZŁOWSKI
366 Mayor Str suite 414
Montreal
Tel (514) 845-0508

Maszyna do pisania marka Underwood Golden Touch z tabulatorem, wałek 15 cali, \$ 45
tel 239-4580

alu, pierwsze miejsce wywalczyła zdecydowanie reprezentacja Ameryki Południowej, złożona z zawodników Kuby, USA i Kanady. Prawdziwą rewelacją tegorocznego Pucharu Świata okazali się jednak pięściarze Włoch, którzy będąc gospodarzami turnieju, wystawili swoją narodową reprezentację i nieoczekiwanie zdobyli aż trzy złote medale - **Maurizio Stecca** (w kogucia), **Luciano Bruno** (w półśrednia) i **Francesco Damiani** (w Superciężka) - zajmując drugą lokatę za Ameryką Południową, a przed Europą I. Jak już pisaliśmy w poprzednim numerze kanadyjski bokser **O'Sullivan**, zwycięzca poprzedniej edycji pucharu świata został wyeliminowany przez innego Włocha, **Casamonice**. Jedynym Polakiem walczącym w pucharze w barwach Europy II, **Paweł Skrzecz** wygrał ćwierćfinałowy pojedynek z mistrzem Afryki **Jonathanem Kiri**. Niestety w trakcie tej walki odnowiła mu się kontuzja łokcia i nie mógł stanąć do półfinałowej walki z mistrzem Ameryki Południowej **Rocky Womackiem** (USA). W ten sposób **Paweł Skrzecz** musiał zadowolic się medalem brązowym.

SPORT SPORT

W lidze - prawie bez zmian

Liga uraczyła nas tym razem dwiema kolejkami spotkań. Zwraca uwagę równe tempo w jakim zdobywają punkty czołowe drużyny, przez co przetasowania na górze tabeli są minimalne. Z meczy 12 kolejki wybijają się trzy Górnik Wb - Legia 4:1, Lech - ŁKS 4:0 i Widzew Wisła 4:2. Zdobyto w nich aż 15 bramek, wszystkie trzy prowadzące drużyny zaprezentowały dobrą piłkę i wygrały pewnie z renomowanymi drużynami,

choć Widzew początkowo przegrywał z odradzającą się Wisłą. W trzynastej kolejce drużyny prowadzące zadowolily się remisami co pozwoliło szczecińskiej pogoni zbliżyć się do czołówki tabeli po pewnym (3:1) zwycięstwie nad Zagłębiem Sosnowiec. Jeszcze wyżej wygrała warszawska Legia (3:0) w meczu ze słabo spisującymi się Szombierkami. Do końca rundy jesiennej już 3 kolejki

- Śląsk - Widzew 2:2
- Wisła - Bałtyk 1:0
- ŁKS - Cracovia 3:0
- Ruch - Lech 2:2
- Pogon - Zagłębie 3:1
- Legia - Szombierki 2:0
- Katowice - Motor 0:1
- Gornik Z. - Gornik W 0:0

TABELA I LIGI

1 Lech Poznań	9	1	3	19 7	20-8
2 Gornik Wałbrzych	8	2	3	18 8	26-11
3 Widzew Łódź	6	6	1	18 8	19-9
4 Ruch Chorzów	7	4	2	18 8	17-12
5 Pogoń Szczecin	8	1	4	17 9	23-10
6 Motor Lublin	6	4	3	16 10	13-9
7 Gornik Zabrze	5	6	2	16 10	12-8
8 Legia Warszawa	6	3	4	15 11	20-18
9 Śląsk Wrocław	4	3	6	11 15	19-22
10 GKS Katowice	4	2	7	10 16	20-24
11 ŁKS Łódź	4	2	7	10 16	14-23
12 Szombierki Bytom	4	1	8	9 17	10-19
13 Zagłębie Sosnowiec	2	5	6	9 17	10-20
14 Cracovia	2	4	7	8 18	10-18
15 Wisła Kraków	2	4	7	8 18	16-27
16 Bałtyk Gdynia	2	2	9	6 20	9-20

Puchary Puchary

WIDZEW ŁÓDŹ - SPARTA PRAGA 1:0

Jedyna polska drużyna, jaka utrzymała się w europejskich pucharach, Widzew Łódź, pokonała w II rundzie Pucharu UEFA Spartę Praga 1:0. Jedną bramką to jednak słaba zaliczka na awans do III rundy - za dwa tygodnie rewanż w Pradze. Jedyną bramkę strzelił w 42 min Roman Wójcicki. Drugiej bramki kibice się już nie doczekali. Po przerwie inicjatywę przejęli goście i raz po raz atakowali bramkę Józefa Młynarczyka. Całe szczęście, że Młynarczyk bronil wysmienicie. Stał się bohaterem meczu nr 1. Potrafił zachować zimną krew w beznadziejnych, wydawałoby się, sytuacjach i niejednokrotnie uchronił Widzew przed utratą bramki.

Z innych wyników należy odnotować sensacyjnie wysoką porażkę Hamburger SV z Dynamo Bukareszt 0:3 w Bukareszcie. Hamburger SV jest przecież ubiegłorocznym zdobywcą Pucharu Europy i mistrzem ligi RFN. Bardzo dobrze spisala się drużyna Bonka i Platiniowego Juventus Turyn. W Paryżu zremisowała z zespołem Paris St Germain 2:2.

W 39 minucie przegrywała 1:0, ale w 63 minucie Zbigniew Boniek wyrównał, a 15 minut później Cabrini, po precyzyjnie bitym rzucie wolnym przez Bońka, podwyższył wynik na 2:1. W ostatniej minucie niezwykle ostro grający Francuzi zdobyli wyrównującą bramkę. Bardzo pochlebne recenzje zebrał po meczu Boniek (Francuzi chcą pozyskać go do St Germain gdy tylko wygaśnie jego kontrakt z Juve), za-

wiódł natomiast drugi as zespołu włoskiego Michel Platini. Pomijając pełne wyniki II rundy

Michał

PUCHAR EUROPY

Dynamo Berlin - Partizan Belgrad	2 0 (2 0)
Bohemians Praga - Rapid Wiedeń	2 1 (1 1)
Olympiakos Pireus - Benfica Lizbona	1 0 (1 0)
Liverpool - Athletic Bilbao	0 0
Dinamo Bukareszt - Hamburger SV	3 0 (1 0)
Raba ETO Győr - Dynamo Mińsk	3 6 (1 4)
Standard Liege - Dundee United	0 0
CSKA Sofia - AS Roma	0 1 (0 0)

PUCHAR ZDOBYWCÓW Pucharów

Paris St Germain - Juventus Turyn	2 2 (1 0)
Dozza Ujpest - FC Koeln	3 1 (2 0)
Beveren - Aberdeen	0 0
Hammarby IF - Haka Valkeakoski	1 1 (0 1)
Szachtior Doneck - Servette Genewa	1 0 (0 0)
NEC Nijmegen - CF Barcelona	2 3 (2 1)
Glasgow Rangers - FC Porto	2 1 (1 0)
Spartak Warna - Manchester Utd	1 2 (1 1)

PUCHAR UEFA

Widzew - Sparta Praga	1 0 (1 0)
Lokomotiv Lipsk - Werder Brema	1 0 (1 0)
RC Lens - Antwerp	2 2 (0 2)
Spartak Moskwa - Aston Villa	2 2 (0 0)
Sparta Rotterdam - Carl Zeiss Jena	3 2 (1 0)
PSV Eindhoven - Nottingham	1 2 (0 0)
Anderlecht - Banik Ostrawa	2 0 (0 0)
Sporting Lizbona - Celtic Glasgow	2 0 (1 0)
Austria Wiedeń - Laval	2 0 (2 0)
Verona - Sturm Graz	2 2 (2 2)
Honved Budapeszt - Hajduk Split	3 2 (2 1)
Tottenham - Feyenoord Rotterdam	4 2 (4 0)
Watford - Lewski Spartak Sofia	1 1 (1 0)
Radnicki Nisz - Inter Bratysława	4 0 (1 0)
PAOK Saloniki - Bayern Monachium	0 0
Groningen - Inter Mediolan	2 0 (1 0)

GRUPA I

● Lechia - Moto Jelcz	3 0
● Olimpia P - Olimpia E	3 0
● Piast - Celuloza	0 0
● Odra O - Chemik	2 1
● Stilon - Stal Stocznia	0 0
● Arka - Odra W	1 1
● Zagłębie Wb - Gwardia 2 2	
● Zagłębie L - Victoria	1 1
1 Olimpia P	21 5 15-4
2 Lechia	18 8 25-6
3 Odra W	17 9 12-8
4 Stal Stocznia	15 11 11-8
5 Moto-Jelcz	15 11 11-10
6 Piast	14 12 12-14
7 Stilon	13 13 13-13
8 Chemik	13 13 13-14
9 Zagłębie L	13 13 17-20
10 Victoria	11 15 12-13
11 Arka	11 15 14-16
12 Odra O	11 15 12-15
13 Olimpia E	11 15 8-16
14 Gwardia	10 16 12-14
15 Zagłębie Wb	9 17 18-21
16 Celuloza	6 20 5-18

GRUPA II

● Hutnik W - Raków 1 1	
● Polonia - Błękitni 2 2	
● Stal St W - Wisła 3 0	
● Bron - Hutnik K 0 0	
● Stal M - Gornik 2 0	
● Korona - Radomiak 1 2	
● Resovia - Jagiellonia 3 1	
● Włókniarz - Igloopol 2 0	
1 Radomiak	17 9 12-9
2 Gornik K	16 10 19-12
3 Hutnik W	14 12 20-16
4 Resovia	14 12 15-11
5 Stal Mielec	14 12 12-8
6 Włókniarz	14 12 11-8
7 Korona Kielce	14 12 10-10
8 Polonia Bytom	13 13 13-13
9 Rakow	12 14 13-12
10 Hutnik K	12 14 12-13
11 Stal St Wola	12 14 10-11
12 Wisła Plock	12 14 16-18
13 Jagiellonia	12 14 12-19
14 Bron Radom	11 15 9-13
15 Błękitni Kielce	11 15 8-12
16 Igloopol Dębica	10 16 9-16

INFORMATOR

Dr V T, BLOK
GŁOWCZYŃSKA, M A, O D

Optometrysta - Okulista
Badanie oczu, okulary,
contact lenses,
2391 - A Bloor St W (Lane Subway)
Tel 766 - 5580

Codziennie
z wyjątkiem wtorków

POLISH CONSULTING BUREAU

618 Queen Street West
Toronto, Ont M6J 1E4
Tel (416) 864-1182
od 2 do 6 po poł

Udzielanie porad i pomocy we wszelkich sprawach oraz załatwianie ich na terenie Polski, m.in. małżeńskich (małżeństwa przez pełnomocnika) rodzinnych, majątkowych, kupna i sprzedaży nieruchomości i mieszkań, spadkowych, PONDADO, odwołania od odmowy paszportów, sprawozdanie krewnych pisma do polskich urzędów i sądów (także w sprawach rozwodowych w Polsce), pełnomocnictwa do Polski, Długoletnia praktyka adwokacka w Polsce

DENTYSTYCZNE PROTEZY

G RYTWIŃSKI D T
z 25-letnim doświadczeniem
404 A Roncesvalles Ave.,
Toronto
(obok kina Revue)
Tel 531-8545

DIVORCE AID

K. BELDOWSKI
Rozwód \$155
226 Queen St W suite 200
Toronto, Ont M5V JZ6
tel (416) 598-1127

Nowy Gabinet Lekarski
otworzyła młoda, polonijna lekarka
Dr MARY DONNA PIETRASZEK w
budynku Jane-Bloor Centre, 2 Jane St
suite 203 Tel 763-5956
Poprzednio pracowała w St. Joseph's
Health Centre

Polanta interiors

- POLSKA FIRMA
SPECJALIZUJĄCA SIĘ W ARCHI-
TEKTURZE WNĘTRZ UDZIELI CI
PRADY JAK URZĄDZIĆ GUSTOW-
NIE I WYGODNIE TWOJE MIESZ-
KANIE LUB DOM
POSIADAMY BOGATY WYBÓR
TOWARÓW IMPORTOWANYCH
Szczegółowe asortymenty prezentów na każdą okazję

2368 Bloor St W, Toronto,
Ont M6S 1P5 tel 762-9638

Ładny pokój do wynajęcia,
w ładnym punkcie
Tel 531 - 5523

JUNAK STUDIO

wykonujemy
zdjęcia paszportowe 5 minutowe
kolorowe portrety wesela oraz
wszelkie prace fotograficzne
kopiowanie i odnawianie
starych zdjęć
Telefonować 533-2056
Wl L.J. Marczewscy
165 Roncesvalles Ave Toronto
(naprzeciw kościoła św. Kazimierza)

POLSKA KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA

posiada słowniki francuskie,
angielskie, techniczne i inne,
książki do nauki języków, kulinarne, młodzieżowe, bajki, religijne, karty świąteczne
MONTREAL P Q
Postal Box - 647
N D G H4A 3R1 Canada
Tel (514) 489-0396

Malowanie z zewnątrz i wewnątrz domów, biur, pomieszczeń przemysłowych i handlowych, cyklonowanie podłóg, oraz wszelkie prace stolarskie i remonty. Tania i fachowo
Tel TORONTO, 530-1246
rano do 8.30 i po 9 wieczór

Kursy szoferskie

ERMAN - SZKOŁA JAZDY Licencjonowani polscy instruktorzy Samochody wszystkich typów Ceny konkurencyjne 128 - 22nd ST
Tel 259-0619

COPERNICUS MEAT PROD

79 Roncesvalles Ave
Tel 536-4054
Posiadamy świeże mięso wykrojone na życzenie. Szynek, boczki, balerony, kiełbasy na sposób polski oraz wiele innych wędlin i delikatesów - ogórki kiszzone, kapustę z beczki, śledzie, pierogi
T S PAKULSKI

KĄCIK HANDLOWY

HOMETARIO REAL ESTATE LTD. & insurance brokers ltd

● KUPNO I SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI WSZELKIEGO RODZAJU
● UBEZPIECZENIA NA SAMOCHODY - OD OGNIA - KRADZIEŻY I INNE
171 RONCESVALLES AVE.
Tel 531-3506

WAWROW FOODS

POLSKIE DANIA

przygotowujemy przyjęcia na wszystkie okazje sprzedajemy pierogi, gołąbki, barszcz, patyczki itp po cenach hurtowych
570 Annette St., TORONTO
Tel 767-7323

Bayer's Delicatessen

2988 Dundas St West
Skrzyżowanie Dundas i Pacific
Domowe wyroby - smaczne dania - pierogi, gołąbki, flaczki, naleśniki, sałatki i inne europejskie - na miejscu i na wynos
Specjalizujemy się w przygotowywaniu wszelkich uroczystości
Otwarte 6 dni w tygodniu, od poniedziałku do soboty, od godz 9 do 6
Tel 767-2018
Przyjmujemy już zamówienia na tradycyjne potrawy wigilijne! Wielki wybór, są też uszka, pierogi z grzybami

CHOPIN RESTAURANT

z pełną licencją alkoholową
TRADYCYJNA POLSKA KUCHNIA
Obiady i kolacje z 3 dań z dużą polską obsługą
PRZYJMujemy ZAMÓWNIENIA NA
*bankiety
*wesela
*chrzciny
oraz na wszelkie inne okazje do 200 osób włącznie
DANCINGI z doskonałym zespołem "BATORY SOUND" BAND
PIĄTEK SOBOTA NIEDZIELA
8:00 wiecz. 1:00 rano
KIEROWNICTWO Z WIELOLETNIA PRAKTYKĄ KULINARNĄ
1720 QUEEN ST W TORONTO ONTARIO
(w pobliżu Roncesvalles Ave)
TEL. 532-9768